

Cap al
2000

L'Amic

REVISTA DE SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ

L'AMIC

3a època - Desembre 1999

17

Telefons i fax d'interès

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí:
972 42 22 96/21 78 - Fax 972 42 22 96

Registre Civil de Bonmatí: 972 42 22 96 - Fax 972 42 22 96

Jutjat de Pau de Bonmatí: 972 42 22 96 - Fax 972 42 22 96

CEIP Sant Jordi: 972 42 10 70 - Fax 972 42 10 70

Parròquia Santa Maria de Bonmatí: 972 42 08 07

Farmàcia M. José Medina: 972 42 22 31

Esplai de Sant Julià del Llor: 972 42 16 72

Banc Popular Espanyol: 972 42 00 19 - Fax 972 42 00 19

Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, sucursal de Bonmatí: 972 42 15 50 - Fax 972 42 04 58

Bar-Cafeteria Centre Cívic: 972 42 33 34

Bar-Restaurant Maria: 972 42 30 03

Restaurant La Barca: 972 42 09 63

Centre d'Emergències de Catalunya: 112

Centre d'Assistència Primària (CAP): 972 42 14 98/16 04
Fax 972 42 19 24

Creu Roja d'Anglès: 972 42 33 33

Mossos d'Esquadra: 972 84 27 57 - Fax 972 84 22 01

Urgències Mossos d'Esquadra: 088

Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil:
972 18 24 00 - Fax 972 18 24 03

Urgències Bombers: 085

Teisa Oficines: 972 20 48 68 - Fax 972 20 48 70

Teisa Terminal Autobusos: 972 20 02 75

Enher Gestions-Servei Clients: 900 70 70 70
Fax 972 41 13 75

Enher Avaries: 900 77 00 77

Enher Oficines: C/ Creu de Girona: 972 22 23 88

Correus: 972 42 22 21

Consell Comarcal de la Selva: 972 84 21 61
Fax 972 84 08 04

Consell Comarcal de la Selva, Servei de Recaptació:
972 84 01 78 - Fax 972 84 21 01

Horaris de serveis municipals i altres

Oficines municipals: De dilluns a divendres, de 9 del matí a 2 de la tarda. Dilluns i dimecres, de 5 a 8 de la tarda.

Secretaria: De dilluns a dimecres, de 9 del matí a 2 de la tarda.

Alcaldia: Dilluns i dimecres, de 12 del migdia a 2/4 de 2 de la tarda. Cal concertar entrevista prèviament.

Serveis Tècnics: Dilluns, de 2/4 de 7 a 2/4 de 9 del vespre. Cal concertar visita prèviament.

Consultes mèdiques a Bonmatí:

Dr. Daniel López i ATS Flora Falgans: Dilluns, a les 5 de la tarda, i dimecres, a les 12 del migdia. L'ATS també rep consultes els dijous, a les 12 del migdia.

Dr. Manuel Roman i ATS Magda Bonet: Divendres, a les 8 del matí.

Centre d'Assistència Primària (CAP) d'Anglès:

Dra. Pilar Adroher (Pediatría): De dilluns a divendres, a les 9 del matí. Cal concertar visita prèviament.

Urgències: 24 hores (tot el dia).

Servei de notaria: Dimecres de 10 a 1 del matí prèvia concertació al telèfon 972 43 00 03.

Calendari de festes i tradicions local

Cavalcada de Reis: 5 de gener

Aniversari de la segregació del municipi: 22 de febrer

Aplec de l'Església Parroquial de Sant Julià del Llor:

3r diumenge d'abril

Setmana Cultural CEIP Sant Jordi: setmana del 23 d'abril

Aplec de Calders: 26 de març

Festa Major de Bonmatí: dilluns de Pasqua Granada

Sant Cristòfol: 8 de juliol

Festa Major de Sant Julià del Llor: últim diumenge d'agost

Festa d'homenaje a la gent gran: 11 de setembre

Torronada: desembre

Mercat setmanal: dijous al matí

Horari d'autobus

Direcció Girona-Olot	Feiner	Dissabte feiner	Dill a div feiner	Feiner	Dium i festius	Feiner	Dill a div feiner	Dium i festius	Diari	Diari	Diari
Girona	7'00	9'15	9'30	11'30	11'30	13'00	15'45	15'30	17'30	19'00	20'30
Bescanó	7'15	9'30	9'45	11'45	11'45	13'15	16'00	15'45	17'45	19'15	20'45
Anglès	7'30	9'45	10'00	12'00	12'00	13'30	16'15	16'00	18'00	19'30	21'00
La Cellerà	7'34	9'49	10'04	12'04	12'04	13'34	16'19	xxxx	18'04	19'34	21'04
Amer	7'40	9'55	10'10	12'10	12'10	13'40	16'25	xxxx	18'10	19'40	21'10
Les Planes	7'50	xxxx	10'20	xxxx	12'20	13'50	16'35	xxxx	18'20	19'40	21'10
Sant Feliu de Pallerols	7'55	xxxx	10'25	xxxx	12'25	13'55	16'40	xxxx	18'25	xxxx	21'25
Les Preses	8'10	xxxx	10'40	xxxx	12'40	14'10	16'55	xxxx	18'40	xxxx	21'40
Olot	8'20	xxxx	10'50	xxxx	12'50	14'20	17'05	xxxx	16'50	xxxx	21'50

Direcció Olot-Girona	Dill a div feiner	Feiner	Diari	Dissabte feiner	Dill a div feiner	Diari	Diari	Dill a div feiner	Diari
Olot	xxxx	7'15	9'15	xxxx	12'00	xxxx	15'00	17'45	19'00
Les Preses	xxxx	7'25	9'25	xxxx	12'10	xxxx	15'10	17'55	19'10
Sant Feliu de Pallerols	xxxx	7'40	9'40	xxxx	12'25	xxxx	15'25	18'10	19'25
Les Planes	xxxx	7'45	9'45	xxxx	12'30	xxxx	15'30	18'15	19'30
Amer	6'45	7'55	9'55	9'55	12'40	14'45	15'40	18'25	19'40
La Cellerà	6'51	8'01	10'01	10'01	12'46	14'51	15'46	18'31	19'46
Anglès	6'55	8'05	10'05	10'05	12'50	14'55	15'50	18'35	19'50
Bescanó	7'10	8'20	10'20	10'20	13'05	15'10	16'05	18'50	20'05
Girona	7'25	8'35	10'35	10'35	13'20	15'25	16'20	19'05	20'20

Sumari

Serveis

2

Editorial

3

Informació municipal

4

Escola

11

Parròquia

12

Actualitat

13

Opinió

18

Gastronomia

34

Llibres

35

El racó de la llengua

36

Entreteniments

37

La imatge anecdòtica

38

Àlbum fotogràfic

39

Edita: Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

amb la col·laboració de Diputació de Girona

Consell de Redacció: Benet Valentí, Glòria Casadevall, Pep Collellidemont, Maria Lluïsa Riera, Josep Pérez Reventós, Ramon Ponsati i Silvia Sureda

Disseny: Xavier Thibout

Compaginació: J.J. Comunicació

Impressió: Impremta Pagès, S.A.

Foto portada: Josep Pérez Reventós

Dipòsit legal: GI-1216-99

Llinda

El mes de juny passat van tenir lloc al nostre poble les eleccions municipals. Els elegits -alguns repeteixen, altres han entrat per primera vegada- hem assumit voluntàriament la responsabilitat de treballar durant quatre anys per aconseguir que el nostre municipi no perdi el tren de la modernitat. Sabem que la tasca que ens hem proposat no és fàcil, ja que sempre hem de lluitar amb uns pressupostos insuficients, que ens obliguen a ser imaginatius, per una banda, i primmirats amb els diners que són de tots. Propugnem, i lluitarem fins aconseguir-ho, un canvi profund en el sistema de finançament de les hisendes locals. Voldríem més descentralització econòmica, el que ens permetria realitzar nosaltres mateixos els projectes que afecten als nostres pobles en comptes d'haver d'estar sempre pendents del que ens pugui caure des de fora.

Conscients, però, que el que hi ha és el que hem d'administrar, estem disposats a realitzar el nostre programa i a fer que Sant Julià i Bonmatí entrin amb bon peu en el nou mil·lenni, amb tot el que comportarà, sens dubte, de modernitat i de progrés.

Som conscients que res no canviarà en passar del 31 de desembre de 1999 a l'1 de gener del 2000. Però els humans necessitem de símbols per sortir de la nostra monotonia diària i l'entrada al 2000 és una data simbòlica que alguns celebraran amb tota mena de disbauxes, mentre que altres esperaran, atemorits, per veure si passa quelcom d'extraordinari. Estem segurs, però, que amb ressaca o ben serens, la vida continuarà a cada casa i als nostres pobles. 2000 serà una xifra màgica, a la que ens haurem d'acostumar, després d'haver vist sempre el 1900, que ens deixa cansat després de cent anys d'alegries i penes, de guerres i paus, d'amistats i odis...

El que ningú no podrà dubtar és que la societat ha sofert en els darrers anys del segle una transformació imparable, que hem hagut d'assumir, amb major o menor convenciment, i que el segle XXI ens portarà canvis que de moment no som ni capaços d'imaginar. No podem posar pals a les rodes. Des de l'Ajuntament hem optat per la modernitat i voldríem que fos tot el municipi el que es llancés sense por a noves fites, que ens portin progrés i qualitat de vida. La comunitat municipal la formem tots, els qui tenim càrrecs i els qui no, i cal que avancem units per aconseguir nous objectius.

Ens disposem a celebrar les tradicionals festes nadalenques, portadores sempre de bons desitjos de pau i benestar. Des de la Casa de la Vila desitgem a tots els veïns de Sant Julià del Llor i Bonmatí un Bon Nadal, Felicitat entrada al nou Mil·lenni i que els Reis ens portin un gran esperit de col·laboració i ganes de treballar pel bé dels nostres pobles.

Salvador Gázquez i Calvo

Alcalde de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Les eleccions municipals a Sant Julià del Llor-Bonmatí

Components de l'anterior i actual Consistori. D'esquerra a dreta: Esther Gifra, Joan Grabulosa, Ma Lluïsa Riera, Anna Ma Gifra, Carme Pinto, Imma Bou, Salvador Gàzquez, Montserrat Casadevall, Jordi Llinares, Pere Soler i Josep Tura.

A les darreres eleccions municipals, celebrades el 13 de juny de 1999, en el municipi de Sant Julià del Llor-Bonmatí només es va presentar una candidatura, la de Convergència i Unió (CiU), candidatura encapçalada per l'alcalde de l'anterior mandat, Salvador Gàzquez, que va resultar reelegit.

Dels 777 veïns que integraven el cens electoral van votar-ne 496, de manera que l'abstenció se situà en un percentatge del 36'16%.

Si es considera que van haver-hi 52 vots nuls i 91 en blanc, CiU va obtenir 353 vots, el que representa el 79'50% dels vots a partits i coalicions i que li van permetre obtenir els 7 regidors que integren l'Ajuntament.

Els 7 regidors electes van prendre possessió dels seus càrrecs i van elegir alcalde el seu cap de llista, Salvador Gàzquez, en el Ple de Constitució del nou Ajuntament, que va tenir lloc el dissabte dia 3 de juliol.

Així doncs, el nou Consistori sorgit dels comicis locals del 13 de juny està integrat pels següents membres de la candidatura de CiU i, d'acord amb el nou cartipàs municipal, tenen responsabilitat en les àrees que s'esmenten a continuació: Salvador Gàzquez i Calvo, alcalde i regidoria d'Hisenda; Josep Tura i Bussalleu, 1r tinent d'alcalde i regidoria d'Obres, Serveis i Sanitat; Joan Grabulosa i Vidal, 2n tinent d'alcalde i regidoria de Governació; Imma Bou i Pujolràs, regidoria de Joventut, Turisme i Medi Ambient; Montserrat Casadevall i Clavaguera, regidoria de Benestar Social; M. Lluïsa Riera i Ros, regidoria d'Ensenyament, Cultura, Esports i Lleure; i Jordi Llinares i Martín, regidoria d'Urbanisme.

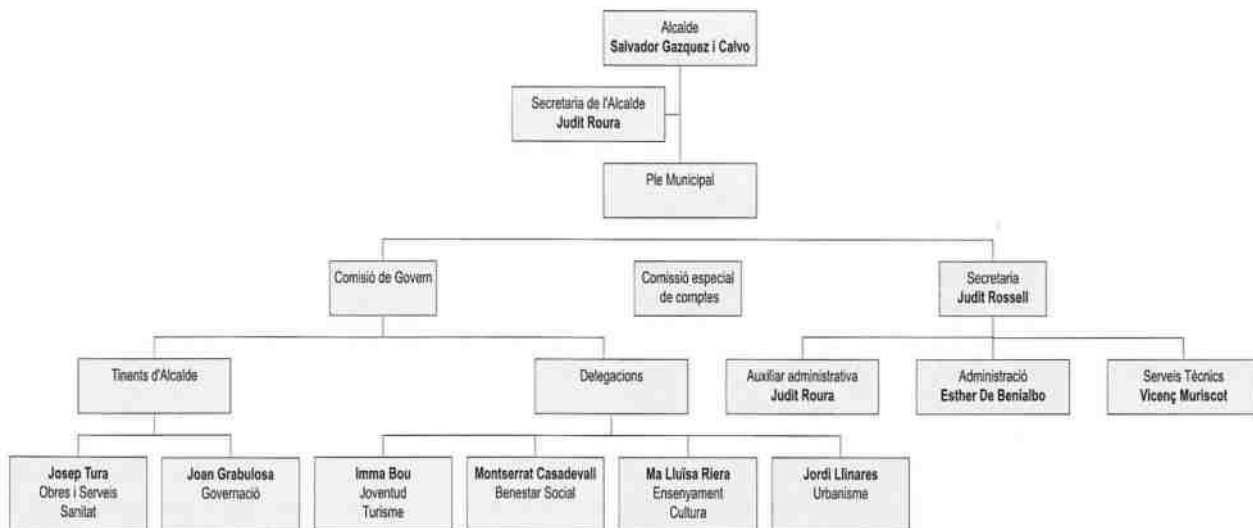
A més de Salvador Gàzquez, que és mestre i director de l'escola del poble, Josep Tura (tècnic de

manteniment industrial), Joan Grabulosa (tècnic tèxtil), Imma Bou (turisme rural), Montserrat Casadevall (mestressa de casa), M. Lluïsa Riera (responsable de qualitat), i Jordi Llinares (arquitecte), la candidatura que CiU va presentar a les darreres eleccions locals estava integrada per tres suplents: Anna M. Gifre i Pont (administrativa), Carme Pinto i Curras (mestressa de casa) i Xavier Roura i Torrent (llicenciat en química).

Programa

En el programa amb què CiU es va presentar a les eleccions es deixa clara la voluntat de servei als veïns del municipi de tots els membres de la candidatura i s'assenyala la necessitat d'entrar en el segle XXI de la mà de la tecnologia i de la humanitat, així com de crear unes condicions de vida privilegiades.

Pel que fa als objectius de la candidatura per a aquest mandat, el programa destaca els següents: incrementar l'eficàcia i la qualitat dels serveis, ampliar els canals de comunicació i diàleg, escoltar i donar satisfacció a les necessitats de les persones, utilitzar la comunicació i les noves tecnologies, fomentar l'empresa i l'ocupació, donar suport a la iniciativa, la creativitat i l'empenta dels agents econòmics i socials, estimular iniciatives originals de promoció -exposicions, fires, mercats...-, posar en marxa plans de formació, desenvolupar amb harmonia les àrees urbanes, rurals i naturals, defensar la qualitat de vida i l'equilibri territorial, governar i no limitar-se a administrar béns i serveis, estimular el compromís amb la qualitat de l'entorn, respectar el medi natural i les persones, enfortir el diàleg social i el benestar de les persones, invertir en les persones, assumir que un municipi és molt més que un conjunt d'individus, promocionar les entitats,

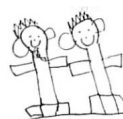
l'associacionisme i el voluntariat, construir un entorn amb oportunitats per a tothom, dotar la comunitat de mitjans per a la formació tècnica, social, cultural, esportiva i lúdica, i ensenyar que l'Ajuntament, a més de cervell, té cor.

En matèria econòmica, comercial i laboral, durant els propers 4 anys CiU pretén aconseguir un municipi innovador i emprenedor mitjançant les següents actuacions concretes: acostar-se a la realitat social dels veïns, impulsar la informació i la comunicació, crear el Consell Consultiu de Sant Julià del Llor, millorar la qualitat del servei públic, personal administratiu i tècnic, aplicar la justícia tributària, augmentar els impostos i taxes sense superar l'IPC anual, elaborar un calendari de recaptació, organitzar i modernitzar l'arxiu, promoure amb altres administracions les iniciatives emprenedores i generadores de llocs de treball, afavorir la instal·lació de noves empreses, dotar d'infraestructures i augmentar el sòl industrial del poble, estudiar accions per atreure inversions, fomentar plans ocupacionals per a persones amb dificultat d'integració al món laboral, elaborar un programa d'orientació comercial amb la participació dels comerciants, promocionar els recursos naturals i culturals del poble mitjançant el desenvolupament de circuits turístics, gastronòmics i de serveis, i aprofitar tots els ajuts que ofereixen les administracions.

Perquè el municipi sigui sostenible i de qualitat en matèria d'urbanisme, obres i serveis i medi ambient, els membres de la llista guanyadora dels comicis proposen: desenvolupar les àrees urbanes amb respecte a les persones i a l'entorn, dissenyar un planejament urbanístic equilibrat i de futur, actualitzar la cartografia i els plànols del municipi, arranjar els serveis i pavimentar el Grup Bondia-I, urbanitzar la zona vella de les fàbriques, rehabilitar l'Esplai de Sant Julià del Llor, canviar les finestres del CEIP Sant Jordi, millorar els cementiris de Bonmatí i Sant Julià, construir un dipòsit d'aigua per assegurar l'abastament, reparar els pous d'aigua existents a Bonmatí, sanejar patis interiors de diferents carrers del poble, elaborar un programa d'actuacions dirigit a places i espais verds del municipi -places Massana, Dr. Manuel, dels Pins,

Font de la Rovira, l'Esplai, placeta de l'Aulina i zones d'esbarjo de Sant Julià i de la Petanca i l'Envelat de Bonmatí, així com entorn de la parròquia de Sant Agustí-controlar els residus agropecuaris, obrir el Ter als veïns del municipi -construint accessos i netejant marges-, resoldre el problema de la bassa del carrer Ponent, prevenir i actuar contra tota mena de contaminació, promoure la cultura mediambiental, impulsar l'ADF, senyalitzar llocs perillosos de l'antiga activitat minera, promoure la Comunitat de Regants de Sant Julià del Llor, i elaborar un pla de protecció natural i rural.

Durant aquesta legislatura, i en els àmbits de la sanitat, la cultura, el lleure, el benestar social i la seguretat ciutadana, la candidatura es planteja assolir un municipi de benestar i amb oportunitats a través de la realització de les actuacions següents: crear una Junta de Prevenció i Seguretat Ciutadana, vigilar el compliment de la normativa sobre venda de tabac i alcohol als menors, fer un cens dels animals de companyia, garantir les condicions higiènico-sanitàries dels locals públics, incrementar la neteja de carrers, parcs, jardins..., accelerar els tràmits per implantar el gas al poble, promoure l'atenció domiciliària, desenvolupar programes per afavorir la inserció laboral, fomentar les famílies acollidores, protegir les dones maltractades..., difondre les funcions de l'assistent social, impulsar l'assistència sanitària, crear un Centre Juvenil, eliminar barreres arquitectòniques, crear un Centre de Dia, promoure l'habitatge, fomentar la pràctica de l'esport, mantenir i millorar les instal·lacions del camp de futbol i de l'escola, projectar un parc esportiu i lúdic, dissenyar un circuit verd per practicar l'exercici físic, crear una aula d'informàtica, fer un pla de seguretat i emergències a l'escola, col·laborar i cooperar amb el CAP d'Anglès, impulsar l'Escola de Pares i potenciar l'AMPA, ampliar els serveis del Casal d'estiu, crear un museu etnològic i un arxiu històric i cultural, donar suport a totes les entitats del municipi per tal de promoure l'oferta cultural i de lleure, consensuar unes normes d'ús i funcionament de l'Envelat de Bonmatí, i crear un certamen biennal de recerca històrica del nostre municipi.

El nou ajuntament acorda celebrar plens ordinaris cada tres mesos

L'Ajuntament, en el Ple extraordinari celebrat el passat 12 de juliol, va acordar, per unanimitat, celebrar sessions plenàries ordinàries el primer dilluns de cada tres mesos, a 2/4 de 7 de la tarda, i crear la Comissió de Govern que es reunirà cada dues setmanes, el segon i quart dilluns de cada mes, també a 2/4 de 7 de la tarda.

En la mateixa sessió, i també per unanimitat, el Ple va acordar que la Comissió Especial de Comptes estigués integrada per l'alcalde i els dos tinents d'alcalde, és a dir, Salvador Gázquez, Josep Tura i Joan Grabulosa, i va nomenar Salvador Gázquez representant i Imma Bou substituïda, com a representats de la Corporació en les entitats Consorci Alba-Ter i Consorci de la Ruta del Carrilet. A l'entitat Localret l'alcalde també va ser nomenat representant mentre que en Josep Tura fou nomenat substituït.

En aquest Ple extraordinari, la Secretària de la Corporació va donar compte dels decrets d'Alcaldia de data 6 de juliol de 1999 pels quals s'efectuen els següents nomenaments, delegacions genèriques i delegació d'atribucions de l'alcalde en la Comissió de Govern:

- designar Josep Tura 1r tinent d'alcalde i Joan Grabulosa, 2n tinent d'alcalde, els quals substituïran per aquest ordre l'alcalde president en cas d'absència, malaltia, impossibilitat o vacant.

- nomenar membres de la Comissió de Govern el propi alcalde i els dos tinents d'alcalde abans esmentats, tot indicant que la resta de regidors podran assistir a les sessions d'aquest òrgan amb veu i sense vot.

- efectuar les delegacions genèriques següents: Salvador Gázquez, Hisenda; Josep Tura, Serveis, Manteniment i Sanitat; Joan Grabulosa, Governació; Imma Bou, Medi Ambient, Turisme i Joventut; Montserrat Casadevall, Acció Social; Jordi Llinars, Urbanisme; i M. Lluïsa Riera, Ensenyament, Cultura, Esports i Lleure.

- delegar l'exercici de les següents atribucions de l'alcalde en la Comissió de Govern: concedir llicències urbanístiques, d'obertura d'establiments, d'obres...; aprovar els instruments de planejament atribuïdes al Ple, així com la dels instruments de gestió urbanística i dels projectes d'urbanització; les altres que l'Alcaldia disposi i les altres competències que li atribueixin les Lleis.

Finalment, en la mateixa sessió, el Ple va acordar, per unanimitat, designar dipositori de la Corporació al regidor Josep Tura. L'alcalde ordenarà els pagaments i l'interventor en funcions serà la secretària interina de la Corporació. ●

Declaració de principis amb motiu de la Diada Nacional de Catalunya

El passat 11 de setembre, amb motiu de la celebració de la Diada Nacional de Catalunya, l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí va fer pública la següent Declaració de principis:

«Novament la diada de l'Onze de setembre ens convida no sols a la reflexió i al record d'una data històrica, sinó també a enfortir la nostra consciència nacional i de pertinença al poble català.»

Reconstruir i obrir nous horitzons de sobirania és més necessari que mai per no perdre el tren de la història. L'enfortiment de les nostres institucions i de la nostra societat és una realitat inqüestionable, perquè sabem mantenir la nostra personalitat com a nació, amb un concepte de país capaç d'aplegar tots els homes i dones que viuen i treballen a Catalunya i que s'hi senten vinculats.

Amics i amigues de Sant Julià del Llor i Bonmatí,

gent de Catalunya, us volem fer memòria del que representa l'Onze de setembre per als catalans. És commemorar, és recordar el que érem, per saber el que volem tornar a ser. Un poble amb capacitat de decidir la seva vida i el seu futur. Un poble amb el dret de decidir la seva vida pel camí de la sobirania nacional. Un poble amb el dret col·lectiu irrenunciable de determinar amb llibertat política allò que volem ser. Triar l'estil de relacions amb els pobles i nacions veïnes. Triar el grau de dependència o independència amb respecte a l'Estat. És a dir, el dret irrenunciable a l'autodeterminació, un dret que tenen tots els pobles amb plenitud de llibertats.

Amics i amigues, us convido a mantenir la il·lusió, la serenitat i l'esperit d'acció que necessita el nostre país.

Visca Catalunya!». ●

Com reduir el risc que la gent gran té de lesionar-se a la llar

D'acord amb els objectius del Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat, l'Institut Català de la Salut i l'Escola Universitària d'Infermeria Santa Madrona, de la Fundació «la Caixa», s'ha elaborat un fullet per incidir sobre una de les principals causes d'accident entre la gent gran: els riscos a la llar.

El fullet recull les causes detectades pels professionals de la infermeria en l'atenció primària com a responsables d'una gran part de les lesions i les recomanacions per prevenir-les, que són les següents:

Caigudes:

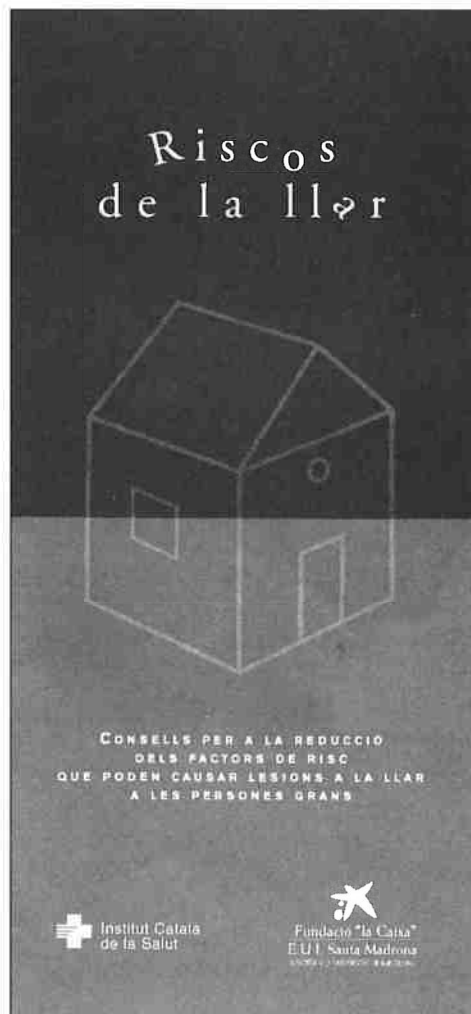
- Desconnectar l'electricitat abans de canviar una bombeta.
- Fer servir sempre una escala domèstica per enfilar-se i no fer-ho si s'està sol a casa.
- Col·locar elements de suport (agafadors) a la dutxa i utilitzar-los per entrar-ne i sortir-ne.
- Baixar escales amb bona il·luminació, agafant-se a la barana i anant ben calçats.
- No utilitzar productes de neteja que fan relliscar, com per exemple les ceres.
- No caminar mai descalços amb mitjons o mitges.
- Utilitzar calçat segur, si és possible amb sola de goma gravada.
- Retirar els objectes que poden obstruir el pas (catifes, fils elèctrics, etc.)
- Utilitzar catifes antilliscants.
- De nits, deixar un llum encès entre l'habitació i el bany.
- Al llevar-se a la nit, encendre sempre el llum.
- No llevar-se de cop del llit, cal seure un moment abans de posar-se drets.

Cops i ferides:

- Anar en compte amb els estris de cuina i les eines.
- A l'obrir llaunes i tallar aliments, cal fer-ho en la direcció contrària al cos.
- Evitar utilitzar ganivets massa afilats.

Cremades:

- Els mànecs de paelles, olles,... no han de sobrepassar mai l'espai de la cuina.
- Utilitzar preferentment els fogons interiors de la cuina.
- Quan es cuina, posar-se sempre manoples.
- No fer servir dissolvents per netejar la cuina.
- Evitar la roba àmplia i els teixits acrílics, perquè s'encenen amb facilitat.

- No connectar massa aparells en el mateix endoll.
- No deixar estufes enceses, sobretot si són de gas, quan aneu a dormir.
- Ventilar sovint les habitacions on hi ha estufes.
- No acumular materials de fàcil combustió a la vora de focus de calor.
- Deixar com a mínim un metre de separació entre l'estufa i qualsevol persona o material de combustió.
- Escalfar el bany abans de dutxar-se. No fer-ho amb estufes enceses.
- No fumar mai al llit.
- Fer servir cendrers fondos amb aigua per apagar els cigarrets.

Intoxicacions:

- Revisar periòdicament les farmàcies.
- Retirar els medicaments caducats, els que no tenen prospecte i els que no tenen l'envàs original.
- Guardar els medicaments en un lloc reservat que no sigui ni molt fred ni molt calent.
- No guardar mai productes de neteja o tòxics en un envàs que no sigui el seu.
- Tancar la clau de pas del gas en anar-se'n a dormir.
- No sortir mai de casa amb el foc encès.

Ban

A causa del perill de lesions oculars i en aplicació de l'article 8 de la Directriu 92/59/CEE o RD 44/1996 ha restat prohibida la venda d'assenyaladors de làser. Per tal d'evitar els danys de lesions oculars i dèrmiques als veïns, queda totalment prohibida la seva utilització en tot l'àmbit del nostre terme municipal.

Sant Julià del Llor i Bonmatí

L'alcalde, Salvador Gàzquez

Personal municipal

S'acorda oferir un curs d'informàtica per als treballadors de les oficines municipals, sobre Accés 7.0 i Excel 7.0, d'una hora i trenta minuts setmanals.

La Generalitat centralitza la informació ciutadana en un sol telèfon

La Generalitat ha posat en funcionament un telèfon d'atenció ciutadana que permet trobar la resposta a infinitat de qüestions d'arreu de Catalunya.

El 012, que costa 91'2 pessetes cada 3 minuts o fracció, és un nou servei, un telèfon que permet resoldre molts tràmits sense haver de desplaçar-se, dona resposta i orientació, principalment, sobre temes relacionats amb l'Administració de la Generalitat i també sobre altres serveis. En definitiva, es tracta d'un telèfon que posa a l'abast de tothom infinitat de dades d'interès simplement trucant al número 012.

XVI Trobada d'Exalumnes

Ens acostem a la XVI Trobada d'Exalumnes i volem aprofitar aquest número de L'AMIC per tal de recordar-vos que aquesta tindrà lloc el proper 18 de juny del 2000.

Cal recordar que aquest any hi estan convidats tots aquells exalumnes de les escoles de Sant Julià del Llor i Bonmatí nascuts fins al 1959.

Agraïríem que féssiu extensiva aquesta invitació a totes les persones conegudes vostres que, per desconeixement de les seves dades, no foren convidades a l'última Trobada.

Exalumnes

La seguretat en la caça major

La Federación Española de Caza ha editat un tríptic amb les següents recomanacions per evitar els accidents de caça major:

Abans i després de caçar:

- No restar en llocs públics amb les armes desenfundades i muntades, encara que estiguin descarregades.
- No deixar armes a l'interior dels vehicles, encara que estiguin tancats.
- Guardar els rifles i escopetes en lloc sec i segur i greixar-los quan s'utilitzin.
- Comprovar que les peces de l'arma no tenen joc. És millor que la revisió la faci un professional.
- No utilitzar armes rovellades.
- Dedicar uns minuts a la neteja de l'arma després de cada jornada de cacera.

Durant la cacera:

- No dirigir mai l'arma contra una persona. Apuntar cap al cel o cap al terra, mai en posició horitzontal.
- No portar el dit a prop del gatell del rifle.
- Treure les bales o cartutxos abans de superar un obstacle.
- No posar la boca del canó al terra.
- Utilitzar sempre bala i calibre adequats.
- Conèixer la posició dels companys de cacera i no disparar mai en aquella direcció.
- En acabar la jornada, no deixar cap cartutx o bala a la recambra.
- Utilitzar ulleres per evitar les lesions causades per les branques.
- Disparar contra una peça de caça major només quan es vegi bé i no hi hagi persones, animals o obstacles en la seva trajectòria.
- No disparar contra les bardisses o altra vegetació únicament pel simple fet de què es mogui.
- Davant del dubte, no disparar mai. És millor prevenir.
- No disparar per sobre de l'horitzontal, ja que un projectil disparat amb un rifle pot arribar als 4.000 metres de distància.
- No utilitzar l'arma per moure la vegetació.
- No recolzar-se en l'arma a l'hora d'aixecar-se.
- No abandonar el lloc fins que sigui l'hora i ho facin tots els caçadors de la batuda.
- Mirar sempre què hi ha al darrere de la peça contra la qual es vol disparar.
- Si ha de rematar algun animal, adverteixi-ho abans als altres companys de cacera i faci-ho amb el ganivet.
- Calcular sempre la possibilitat que la bala reboti.
- No refiar-se de les distàncies, perquè les bales poden arribar molt lluny.
- Si beu o pren substàncies que poden provocar eufòria o alterar les condicions normals, no surti de cacera. ●

L'any Gerbert, un Papa format a Catalunya amb vocació europea

Enguany es commemora el mil·lenari del monjo Gerbert d'Orlhac, que arribà a ser Papa amb el nom de Silvestre II, un personatge clau dins la vida política, intel·lectual i religiosa europea que va rebre la seva formació a Catalunya.

Cap a l'any 967, i de tornada de Roergue, on havia anat a casar-se amb Letarga, filla de Ramon de Tolosa, marquès de Gòtia, el comte Borrell II de Barcelona, acompanyat del bisbe de Vic Ató, va passar pel monestir d'Orlhac, d'on era monjo benedictí Gerbert. L'abat d'aquest monestir va demanar al comte si podia emportar-se el jove Gerbert a Barcelona per aprendre matemàtiques i aprofundir en el camp de les ciències en general, ja que aquest tenia unes grans qualitats intel·lectuals. El comte va accedir i va encarregar la seva educació al bisbe Ató, que era un gran erudit i va ensenyar a Gerbert geometria, aritmètica i astronomia.

L'any 1.000 es va fragmentar l'Islam en diferents califats i l'imperi carolingi en nombrosos principats, però des de l'any 962 Otó I, rei de Germània, va restaurar el Sacre Imperi Romà Germànic. Per la seva part, Catalunya era en aquests moments un país en formació, amb el territori dividit amb comtats del qual l'hegemònic és la casa de Barcelona, formada pels comtats de Barcelona, Girona i Osona. Com també era terra de marca, amb contacte amb la cultura sarraïna i jueva, Catalunya disposava de notables pensadors i de biblioteques on es podia estudiar els clàssics.

Així doncs, del 967 al 970, Gerbert va estudiar al costat del bisbe Ató de Vic, l'abat Garí de Cuixà, el bisbe Miró de Girona i l'ardiaca Sunifred Llobet de Barcelona, que traduïa textos de l'àrab. A Barcelona, Gerbert, que mai no s'oblidà dels seus amics i mestres abans esmentats, també va aprendre la construcció de l'astrolabi, un aparell procedent d'Egipte i Pèrsia que

mesura les distàncies entre els astres i que ell va difondre per l'Europa cristiana.

L'any 970, Gerbert acompanyà el comte i el bisbe en un viatge a Roma realitzat per fer gestions sobre el restabliment de la seu metropolitana de Tarragona i, davant la saviesa del monjo, el Papa Joan XIII, va fer-lo quedar dos anys, perquè volia presentar-lo a l'emperador Otó I. A partir d'aquest moment Gerbert esdevé un gran mestre preocupat per fer aprendre l'aritmètica, la geometria, la música i l'astronomia a partir d'aparells com l'àbac, del qual va supervisar-ne la fabricació, l'astrolabi, l'esfera de les constel·lacions, els planisferis i els planetaris. Va construir el rellotge de contrapesos, va estudiar la mesura dels tubs de l'orgue per millorar el so i va difondre arreu d'Europa la numeració àrabra de l'1 al 9, numeració que havia après a través dels contactes que els comtats catalans tenien amb l'Al-Andalus.

Tot seguit anà a Reims, on ensenyà a l'escola de la catedral, l'any 983 Otó II el va fer abat de Bobbio, però en no entendre's amb els vassalls del monestir va tornar a Reims, d'on fou arquebisbe. Amb el seus coneixements se li obrien totes les portes i fou secretari del nou rei de França Hug Capet, un dels primers polítics preocupats per la relació dels pobles d'Europa.

En enemistar-se amb el nou rei Robert el 996, Gerbert es va refugiar a la cort de l'emperador Otó III, del qual fou mestre i conseller i que el va fer arquebisbe de Ravenna el 989 i l'any següent Papa amb el nom de Silvestre II.

Com a Papa va fundar la primera seu episcopal polonesa, l'arquebisbat de Sant Adalbert Màrtir i, en coronar Esteve com a rei l'any 1001, la seva intervenció va ser decisiva per evangelitzar Hongria.

Gerbert va escriure obres científiques i va fabricar aparells perquè els seus alumnes entenessin millor l'astronomia que els hi explicava, però el més destacat del seu llegat és que va difondre a l'occident cristià la cultura islàmica, que era molt més avançada que l'europea, afavorint així el contacte entre dues grans cultures i tradicions: la cristiana i la islàmica.

El seu bagatge cultural i la seva capacitat científica, molt avançada per a la seva època, van fer que la gent, força ignorant, envoltés de llegendes la figura de Gerbert. Una d'aquestes llegendes deia que quan va néixer un gall va cantar a Orhac tres vegades i aquest cant se sentí des de Roma, mentre que una altra assenyalava que va preguntar la data de la seva mort al diable, que li va contestar: «No pas abans que hakis dit missa a Jerusalem». La mateixa llegenda diu que va morir pocs dies després d'anar a una basílica de Roma anomenada Santa Creu de Jerusalem. Una tercera llegenda assegura que gràcies als seus pactes amb el diable va descobrir un tresor. A Roma hi havia

una estàtua amb l'índex de la mà estès i amb la inscripció «*Pica aquí*», una estàtua que amagava el tresor que ningú no aconseguia tot i que la gent hi picava. Gerbert va saber interpretar la inscripció de manera que, al migdia, va fixar-se fins on arribava l'ombra del dit i, a la nit, va anar-hi i va cavar fins a descobrir l'entrada d'un palau d'or.

Monestirs

Entre els anys 950 i 1050 Occident va conèixer un renaixement cultural centrat en els monestirs, ja que la cultura estava en mans de l'estament eclesiàstic. Els primers monestirs que es van edificar abans de l'any 1000 eren d'estil prerromànic, els més representatius dels quals són els de Sant Miquel de Cuixà i de Ripoll. A final del segle X es va canviar la forma de contruir-los gràcies a les novetats que van venir de l'abadia benedictina de Cluny (França) i el nou estil, plenament desenvolupat al llarg dels segles XI, XII i part del XIII, es coneix com a romànic.

La primera església de Cuixà es va contruir l'any 878 i fou el nucli inicial del monestir benedictí, que al segle X es va anar ampliant fins que finalment l'abat Oliba el completà aproximadament l'any 1045. El monestir, l'únic dels antics construït al vessant nord dels Pirineus, fou un símbol d'obertura exterior i fou dirigit per personatges molt influents, entre els quals destaca el ja citat abat Garí, gran viatger que va recórrer la Provença, França, Itàlia i fins i tot Palestina.

El monestir de Santa Maria de Ripoll va ser fundat l'any 879 pel comte Guifré el Pilós i des del segle X fou el focus cultural més important de Catalunya i col·laborà a cohesionar el país. Els coneixements intel·lectuals i espirituals que contenien els textos i còdex escrits a Ripoll es van difondre més enllà de les nostres fronteres, arribant a part de l'Europa occidental. A més, el monestir divulgà manuscrits traduïts de l'àrab sobre geometria, astronomia i aritmètica. El monestir s'amplià el segle XI sota l'impuls de l'abat Oliba i el segle XII es construí la seva portalada, considerada l'obra més important de l'escultura romànica catalana.

Des del segle IX, Vic, que l'any 715 va ser ocupada pels àrabs i el 879 recuperada pel comte Gifré I el Pilós, va tenir dos dominis: el comtal, a la part alta de la ciutat, a prop del temple romà, i l'episcopal, a la part baixa, al voltant de la catedral.

D'altres monestirs importants van ser el de Sant Pere de Rodes, fundat per l'abat Tassi a finals del segle X i que, des del punt de vista arquitectònic, marca la transició de l'estil prerromànic al romànic primitiu; l'abadia de Sant Benet de Bages, fundada a mitjan segle X pel noble Sal·la, veguer del comtat; i el monestir de Santa Cecília de Montserrat, fundat l'any 945 per l'abat Cesari, que, a l'igual que el bisbe de Vic, Ató en l'època del comte Borrell, no va aconseguir el seu propòsit de restaurar l'arquebisbat de Tarragona, que no s'assolí fins als inicis del segle XII. ●

Parlament de l'alcalde en l'Homenatge a la Gent Gran 1999

Amb motiu del 16è Homenatge a la Gent gran del municipi, celebrat el passat 11 de setembre, l'alcalde de Sant Julià del Llor i Bonmatí, va fer el parlament que es transcriu a continuació:

«Fer-se gran dóna existència veritable a les coses, és com l'espai espiritual on hom es pot trobar còmodament amb si mateix i ser ell mateix. És sentiment encalmat que encomana serenor, tot i les hores baixes quan la salut no acompanya. És un estat natural que dóna tranquil·litat i fa l'esperit més lleuger i lliure. La pau esdevé un tros d'eternitat i bona companya. Amics i amigues, ser gran és el privilegi d'entendre aquestes paraules. De forma més planera, perquè ho entenguin els més joves que avui us acompanyen, és saber perdonar, ser humil, ignorar els llavis mentiders, fugir de les llengua falsa, donar bondat i generositat, i mantenir la fidelitat a la família i als amics.

Fer-se gran és també tenir dret a un tractament just i digne, sense cap mena d'abús físic o mental. És tenir dret a ser estimat i respectat en tot moment. És tenir dret a decidir per un mateix. És tenir dret a la comprensió i a l'atenció manyaga de la família, dels amics i de la societat.

No renunciieu als propis ideals. Fer-se gran no és envellir, és conservar, als seixanta, setanta, vuitanta, noranta anys, l'anhel per les coses i per la vida, és donar coratge al pensament.

En tot cas, feu cas d'una frase que no fa pas gaire vaig llegir: Seràs tan jove com la teva pròpia confiança. Tan vell com els teus temors. Tan jove com les teves esperances.

Amics i amigues us estimo. I vull acabar aquest especial parlament, i és especial perquè va dirigit a vosaltres, la gent gran, tot oferint-vos un fort aplaudiment, i donant-vos les gràcies pel vostre treball i la vostra dedicació a fer gran aquest país.

Felicitats». ●

Per un nou començament

L'any 2000 ha de significar un nou començament, una ocasió per transformar junts la cultura de guerra i de violència en una cultura de pau i de no violència. Aquesta evolució exigeix la participació de tots nosaltres. Ha d'oferir als joves i a les generacions futures valors que els ajudin a forjar un món més just, més solidari, més lliure, digne, harmoniós, i més pròsper per a tothom. La cultura de pau fa possible el desenvolupament durador, la protecció del medi ambient i la realització personal de cada ésser humà.

L'Assemblea General de les Nacions Unides proclamà, el novembre de 1999, l'any 2000 Any Internacional de la Cultura de Pau. La UNESCO coordina les activitats d'aquest Any Internacional arreu del món.

Un grup de Premis Nobel de la Pau, reunits a París amb motiu del cinquantè aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, creà el Manifest 2000 per una cultura de pau i de no violència ⁽¹⁾. El text del Manifest, que es va donar a conèixer oficialment a París el 4 de març de 1999, es troba a la signatura pública per tot el món. L'objectiu és reunir 100 milions de signatures a les portes del tercer mil·lenni, quan se celebri l'Assemblea General de les Nacions Unides al setembre del 2000.

Manifest 2000 per una cultura de pau i de no violència

Reconeixent la meua part de responsabilitat davant del futur de la humanitat, especialment dels infants d'avui i de demà, em comprometo en la meua vida diària, en la meua família, la meua feina, la meua comunitat, el meu país i la meua regió a:

L'any 2000 ha de significar un nou començament, una ocasió per transformar junts la cultura de guerra i de violència en una cultura de pau i de no violència.

«Enfront un conflicte, moltes vegades no busquem la solució, sinó la victòria. Aquest no és un camí de pau».

1.- Respectar la vida i la dignitat de cada persona, sense discriminació ni perjudicis.

2.- Practicar la no violència activa, refusant la violència en totes les seves formes: física, sexual, psicològica, econòmica i social, en particular envers els més febles i vulnerables, com els infants i els adolescents.

3.- Compartir el meu temps i els meus recursos materials bo i cultivant la generositat amb la finalitat d'acabar amb l'exclusió, la injustícia i l'opressió política i econòmica.

4.- Defensar la llibertat d'expressió i la diversitat cultural privilegiant sempre el diàleg, sense cedir al fanatisme, ni a la maledicència i el rebuig dels altres.

5.- Promoure un consum responsable i una forma de desenvolupament que tingui en compte la importància de totes les formes de vida i l'equilibri dels recursos naturals del planeta.

6.- Contribuir al desenvolupament de la meua comunitat, propiciant la plena participació de les dones i el respecte dels principis democràtics, amb la finalitat de crear junts noves formes de solidaritat.

Es pot donar suport a aquesta iniciativa a través d'Internet signant a l'espai:

www.unesco.org/manifesto2000

o bé trametre'l signat a:

**Any Internacional de la Cultura de Pau
UNESCO
7, Place Fontenoy
F-75352 París 07 SP França
Fax: 33 1 45 68 56 38**

⁽¹⁾ Entre els primers signataris del Manifest 2000 trobem: Norman Bourlag, Adolfo Pérez Esquivel, Dalai Lama, Mikhaïl Sergueievich Gorbtxov, Mairead Maguire, Nelson Mandela, Rigoberta Menchú Tum, Shimon Peres, José Ramos Horta, Joseph Roblat, Desmond Mpilo Tutu, David Trimble, Elie Wiesel i Carlos Felipe Ximenes Belo.

A Bonmatí tornem a sentir tocar campanes Per què la instal·lació?

La instal·lació de campanes es va fer amb motiu de la commemoració dels 25 anys de la creació de la Parròquia de Bonmatí. Va ser una iniciativa de la Parròquia acceptada per l'Ajuntament del poble que va comptar amb la col·laboració d'empreses i entitats així com de gent de la Parròquia.

Les campanes es van instal·lar, entre d'altres, pels següents motius:

- Per la crida de Déu a participar en les misses i actes religiosos.
- Per la joia del Baptisme.
- Per la música dels dies festius.
- Pel rellotge diari.

Si bé originalment les campanes tenien un sentit majoritàriament religiós -per anunciar la celebració de misses i cerimònies com baptismes, comunions, bateigs, casaments, enterraments,...- posteriorment també van adquirir altres utilitats de cares a oferir un servei a la comunitat. A més d'anunciar les hores a tots els veïns, anys enrere els campaners feien una sèrie de tocs específics per anunciar esdeveniments importants per al dia a dia de la gent del poble, des d'alertar-los de catàstrofes com ara un incendi a convocar-los a reunions multitudinàries o informar a la gent que treballava al camp de l'hora d'anar, per exemple, a dinar, passant fins i tot, en alguns pobles, per anunciar quin tipus de peix i a quin preu es podia trobar a la plaça.

Tot i que hi ha hagut una minoria que s'ha manifestat en contra de la instal·lació de les campanes, la major part dels veïns del poble no solament hi estan d'acord

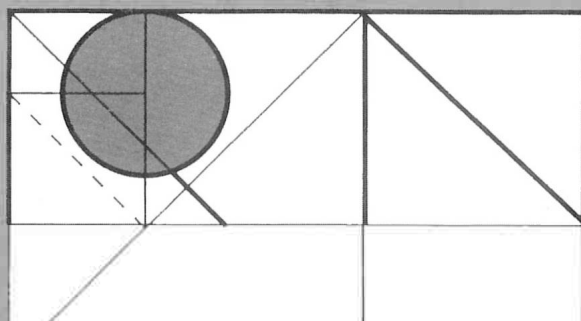
sinó que els produeix alegria i satisfacció, en molts casos, en haver-se fet realitat un antic desig.

Per acabar, volem informar-vos de la normativa per a la música dels dies festius i tocs de missa, acordada pel Consell Parroquial el 2 d'octubre i acceptada pel Consistori Municipal:

A.- 20 minuts abans de les misses de les següents diades: la Puríssima (patrona de la Parròquia), Nit Bona, Nadal, Cap d'Any, Reis, Rams, Vetlla Pasqual, Diumenge de Pasqua, Primera Comunió, Festa Major, Diada d'exalumnes, Mare de Déu d'Agost i Homenatge a la Vellesa.

B.- 10 minuts abans: toc de Missa.

Consell Parroquial

Taller Montilivi - Xirgu

C/ Indústria, 22 - 17005 GIRONA
Polígon Industrial Mas Xirgu

A Girona:

Una solució pràctica
i rendible en serveis
de jardineria,

serveis de neteja industrial
i manipulats

Tel. 972 24 44 33 - Fax 972 24 45 47
www.gm.es/fmoguera - fmxirgu@gm.es

El ball a Bonmatí

El ball és una de les opcions més divertides per ocupar les hores d'oci, a més ens permet mantenir-nos en forma, desenvolupar la comunicació personal amb la parella i amb les altres parelles balladores.

Anar a ballar és anar a passar-ho bé, a riure i a gaudir de la música, també és una altra forma de fer cultura i d'engrandir el nostre cercle d'amistats.

A la gent de Bonmatí i pobles veïns els hi agrada molt el ball. Una bona mostra del que diem és la massiva assistència en tots els actes que s'organitzen a l'envelat: els balls de la Festa Major, el ball de Carnaval, els balls de tarda-nit, els sopars i dinar amb música en viu i els cursets de ball d'envelat.

Cal fer una menció especial a la participació en la Marató de 6 hores de ball del 20 de desembre, organitzada per la nostra associació de ball KinBédeBall i l'Ajuntament de Sant Julià del Llor-Bonmatí, on es varen concentrar 1.000 persones de Bonmatí i rodalies per ajudar a combatre la diabetis. En aquest gran repte hi va col·laborar tothom: la comissió de festes, les associacions del poble, petites i grans empreses... tots!

Va ser un èxit d'assistència i solidaritat que recordarem sempre.

És ben cert que per a nosaltres és molt gratificant

fer els cursets de ball a l'envelat, en primer lloc per totes les facilitats que ens dona l'Ajuntament i en segon lloc per la bona acollida entre la gent del poble.

Aquests cursets són per a tothom. Des de la mainada fins a la gent gran, intentem que tothom s'hi senti bé i frueixi al màxim de la música i el ball.

A Bonmatí s'hi balla molt i per millorar l'acondiciament de l'envelat la nostra associació col·labora en el seu arranjament. L'any passat es van adquirir les taules grans i el moble de la pica, i es va fer el tancament amb la doble porta. Aquest any s'ha comprat un aparell de calefacció gran per a l'hivern.

Volem que sapiguen que ens hi sentim molt bé entre vosaltres i us estem molt agraïts, ja que és una gran satisfacció veure com s'omple la pista de l'envelat, com gaudeixen les parelles i copsar les bones relacions que hi ha entre tothom.

Esperem que aquesta «marxa» no pari, ben al contrari, que vagi a més, perquè on hi ha ball hi ha alegria. ●

Robert i Cristina

15ena Trobada d'exalumnes de les escoles de Bonmatí.- Foto de família dels assistents a la 15ena Trobada d'exalumnes de les escoles de Bonmatí, que se celebrà el propassat diumenge dia 30 de maig de 1999 i que va tornar a ser emotiva i exitosa, tal com ha succeït en totes les edicions que s'han dut a terme des que es va fer per primer cop el 5 de maig de 1985 (Foto cedida per Glòria Casadevall).

La Coral de Bonmatí

Un grup de persones amb la inquietud de cantar trobàvem a faltar al nostre poble un grup de cantaires, com hi ha en altres llocs de la rodalia, per poder participar i animar les festes.

Així doncs, després de parlar-ne molt ens decidim a buscar un director i trobem en Francesc Petit, per a nosaltres en Xico, un jove exescolà de Montserrat, de 22 anys, amb més empenta que nosaltres per tirar endavant la Coral i fer-la cada dia més gran.

Comencem a assajar el març del 1998 i el dia 11 de setembre del mateix any, amb motiu de l'Homenatge a la Vellesa, fem la nostra primera actuació causant, per cert, molt bona impressió.

Després hem anat cantant a la Missa del Gall, hem fet un concert per les festes de Nadal, per Pasqua caramelles i sempre que algú demana la nostra col·laboració hi estem disposats.

Ara estem preparant el concert de les festes de Nadal d'enguany en el qual ens acompanyarà un grup de flautes. Confiem que sortirà bé.

Actualment som unes 22 persones i la porta és oberta a tothom que s'hi vulgui afegir, encara que sigui de fora del poble, sense excloure ningú per edat ni sexe. Tothom serà ben rebut. ●

La Coral de Bonmatí

Els components de la Coral de Bonmatí amb el seu director, Francesc Petit, a l'esquerra.

La primera actuació de la Coral de Bonmatí va tenir lloc l'11 de Setembre de 1998, amb motiu de l'Homenatge a la Vellesa.

El Casal d'estiu

Com cada estiu, durant el mes de juliol, al poble de Sant Julià del Llor-Bonmatí s'ha fet el Casal per a la mainada.

L'estiu d'aquest any comptàvem amb 70 nens i nenes de Bonmatí i pobles veïns d'edats compreses entre els 4 i els 12 anys.

El fil conductor que va portar el Casal durant tots aquells dies van ser les festes populars. Així, cada tarda, els nens i nenes, amb l'ajuda de les monitores, decoraven les parets de l'escola -edifici que l'Ajuntament ens va deixar per poder realitzar el Casal-, amb motius relacionats amb la festa que intentàvem representar. Per exemple, el dia de Rams, en els plafons de l'escola només s'hi veien tortells fets de paper i cartolina de diferents colors, tamany i formes.

De tallers també en vam fer molts, i des d'aquí aprofitem per preguntar-vos si encara els teniu del tot sencers.

Cal recordar que el factor temps no ens va acompanyar gaire, sobretot el dia de l'acampada final, ja que només nosaltres sabem la gran caminada que vam haver de fer aquella tarda-vespre sota la pluja i el fred. Sort, però, que finalment vam poder passar la nit a l'envelat del poble.

De totes maneres, i malgrat alguns incidents puntuals, esperem que us ho passéssiu tan bé com les vostres monitores. Gràcies per tot! ●

Sílvia Sureda

Recull fotogràfic de les activitats organitzades pel Grup Nova Frontera

Des que a finals de 1995 va començar a coordinar la seva tasca amb l'Ajuntament a través de la regidoria de Benestar Social, el Grup Nova Frontera, que disposa d'Estatuts des de l'11 de maig de 1996, ha registrat una tendència ascendent, tant pel que fa al número de socis, que actualment és de 115, com a les activitats que organitza cada any.

A continuació us oferim un recull fotogràfic d'algunes d'aquestes activitats de caràcter lúdic i festiu, així com cultural i formatiu, que es caracteritzen per la seva diversitat i per estar obertes a la participació de tothom que ho desitgi.

L'Aplec de Calders, que se celebra el Dilluns de Pasqua, permet estrènyer les relacions entre els veïns de Bonmatí i Calders.

L'exposició de flors instal·lada a l'escola coincidint amb les Jornades Culturals que, com cada any, el centre d'ensenyament va organitzar la passada diada de Sant Jordi.

El mes de juliol se celebra Sant Cristòfol amb la benedicció de vehicles i el dinar popular, dos actes ja tradicionals.

Des que va fer la seva primera actuació l'11 de setembre de 1998 -a la fotografia-, la Coral de Bonmati, integrada actualment per 22 persones, ha cantat durant les festes de Nadal i per Pasqua.

Els membres del Grup Nova Frontera ja preparen els fanalets per la Puríssima d'enguany, tal com van fer l'any passat (a la fotografia).

Foto de família dels participants dels cursos de gimnàstica que es desenvolupen a l'Envelat de Bonmatí. (Foto: Josep Pérez Raventós)

Onze persones han seguit el curs de cuina que, impartit per la tècnica especialista en restauració Montserrat Llinares, s'ha dut a terme al menjador del CEIP Sant Jordi tots els dilluns del mes de novembre i els dies 13 i 20 de desembre d'enguany, de 8 a 10 del vespre (fotografia). A més d'aquest curs, el mes de novembre se'n va iniciar un de tall i confecció que compta amb 10 alumnes, els quals assisteixen a les classes que dona la M. Lluïsa Lázaro tots els dimecres, de 7 a 9 del vespre, al Local d'Entitats.

Enguany també es fa el curs de gimnàstica que cada any s'organitza per crear hàbits saludables entre les persones de totes les edats del nostre municipi. A la fotografia, assistents al berenar que es va fer el juliol del 98 per als participants del curs de l'any passat.

Reflexions d'un alcalde de poble

Acabem de celebrar eleccions municipals i el nou equip s'ha posat ja a treballar per un període de quatre anys. Fa poc es van complir els vint anys de la constitució dels primers ajuntaments democràtics de la segona meitat del segle actual, que ara s'acaba.

Sovint hem sentit dir que a Catalunya sobren molts municipis, que la majoria són massa petits i que no poden fer front a les necessitats que exigeix la vida moderna. Personalment no estic d'acord amb aquestes afirmacions. En primer lloc, es parla de municipis petits. No existeixen municipis petits, en tot cas hi ha municipis amb pocs habitants.

El primer que hem de tenir en compte és que els municipis no són entitats artificials, creades per atzar en un moment determinat. Cada municipi prové d'una successió de fets històrics, de situacions geogràfiques determinades, de convivència de generacions diverses... Tot aquest bagatge comporta una càrrega i una densitat política i -per què no?- sentimental, que no es pot obviar ni menystenir. Per tant, és evident que tots els municipis, fins i tot els grans, tenen una empremta de personalització molt profunda, una empremta d'arrelament a la terra.

La majoria dels municipis es van anar conformant al voltant d'una església, una ermita o colònia en el transcurs de molts anys, cosa que ja significa una primera instància de representació política. I la gran diferenciació que tenen els diversos municipis prové, en gran part, del fet que els propietaris de les finques rústiques van adscriure el seu patrimoni al municipi propi o veí per qüestions d'afinitats o d'interessos econòmics, la qual cosa genera una gran diversitat de superfícies territorials, que van des de termes municipals de 0,89km² fins a d'altres de gairebé 300, i normalment amb un nombre d'habitants inversament proporcional.

Cal fer esment d'una altra dada de l'evolució del mapa municipal català. I és que l'any 1934, amb l'aprovació de la llei municipal de Catalunya per part de la Generalitat Republicana, hi havia al nostre país 1.065 municipis i una població de 2.891.000 habitants. Avui, el nombre de municipis és de 946 i el d'habitants, de 6.090.040.

Els partidaris de la supressió de municipis argumenten que els municipis petits no poden gestionar amb eficàcia els serveis municipals que necessita la societat moderna. Aquesta és una afirmació que considero poc ajustada a la realitat. En primer terme, només cal visitar els nostres pobles i les nostres ciutats per veure l'extraordinari canvi i la millora que han experimentat en els darrers vint anys. Després cal tenir present i destacar que hi ha moltes formes de cooperació entre ajuntaments i entitats supramunicipals, com és la comarca, la qual facilita l'elaboració de plans de millora dels serveis municipals, economies d'escala, optimització de recursos, etc. De manera que cal evitar la desaparició d'aquests petits municipis.

A Catalunya, sortosament, tenim una geografia rica

i variada. Tots els catalans ens bolquem cap al territori i això significa que els 31.895 km² del país són competència, en primera instància, municipal, dels 946 municipis actuals.

És evident que els municipis són eines fonamentals per millorar el territori i la qualitat de vida dels seus ciutadans i, a més, fer-ho sobre el mateix territori. És evident, també, que els municipis necessiten una atenció especial de totes les altres administracions i la col·laboració dels mateixos ciutadans. Lamentablement, les lleis bàsiques municipals i les d'ordenació territorial i d'hisendes locals depenen de Madrid, al revés del que passava l'any 1932, quan l'Estatut va obtenir que el règim local català fos competència exclusiva del Parlament de Catalunya.

Tot i que durant aquests 20 anys s'han portat a terme grans millores en els nostres pobles, gràcies a l'esforç i dedicació personal de molta gent, caldria aconseguir més poder municipal, que podem sintetitzar en aquests punts:

- a) Manca un sistema electoral, més obert, amb l'elecció directa de l'alcalde i un allargament de les legislatures municipals fins a sis anys, fet que permetria portar a terme més projectes.

- b) Un nou sistema de finançament municipal, una nova llei d'hisendes locals elaborada pel Parlament de Catalunya i un augment progressiu de la participació municipal en els impostos generals de l'Estat, fins arribar a un 30% de la despesa pública estatal.

- c) Un nou marc competencial, a partir de la racionalitat i el pragmatisme; el que pot gestionar el municipi no ho ha de fer una altra Administració superior, com per exemple l'ensenyament, l'urbanisme, l'habitatge, la promoció econòmica, els serveis socials, etc. Aquest sistema permetria optimitzar els recursos econòmics, abaratiria la gestió municipal i evitaria inútils i costoses duplicitats de competències i serveis.

- d) Una reforma en profunditat de l'organització territorial, que permeti nous plantejaments basats en la funcionalitat i l'eficàcia de les relacions administratives.

- e) Reforma de l'Administració pública i, per tant, també dels ajuntaments. És inexplicable que després de 20 anys de democràcia local no s'hagi fet una simplificació dels procediments administratius en benefici exclusiu dels ciutadans.

Per acabar, i resumint, podem dir que s'han fet passes importants per a la millora dels nostres municipis, però caldria professionalitzar-los cada vegada més, ja que en el futur les problemàtiques municipals seran cada cop més complexes i amb la dificultat afegida que els temes a tractar seran matèries interdisciplinàries. És important la bona voluntat, l'esforç i la dedicació de la gent que formen els consistoris, però això no és suficient. Estem en un món en què la professionalitat en cada tema concret és bàsica si volem ser realment eficaços. ●

Salvador Gásquez

Alcalde de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Bonmatí sempre estimat

Sóc fill de Bonmatí, nascut al carrer del Pi núm. 9 un 22 d'octubre de l'any 1921, i hi he viscut fins a l'edat de 17 anys. També he treballat a les fàbriques Casacuberta. He conegut i viscut com molta gent d'aquí les atrocitats de la guerra civil, i a causa d'ella vaig haver de marxar deixant molts amics. Alguns d'ells encara em recordaran, jo els recordo a tots. Vaig haver de deixar el meu pare i la meua mare aquí i exiliar-me a França. Això avui no té gaire importància, però sí que en té pensar que, des d'una colònia com és Bonmatí, jo hagi tingut la possibilitat de visitar tants països estrangers, que per mi eren desconeguts del tot i que desitjaria que, un dia, molts veïns de Bonmatí poguessin tenir l'oportunitat de conèixer. El món és gran, però, amb diferents llengües, al final tots som iguals, amb costums una mica diferents, uns una mica més instruïts i altres menys, però la misèria que tan bé hem conegut existeix per tot el món. Tot i això, el que és segur és que hi ha tantes coses boniques per veure que al final val la pena haver viscut. Així, un es pot adonar que un poble petit com Bonmatí es tan gran i bonic que jo mai no podré oblidar-lo.

Jo he tingut la sort de poder viatjar per més de la meitat del món, però mai no oblidaré Bonmatí. Això em passa perquè tinc molt per agrair a tots aquells joves i amics de Bonmatí que varen morir durant la guerra d'Espanya, donant la seva vida perquè els joves d'avui, que sou el futur de la humanitat, pugueu ser feliços i, amb tot l'honor, continuar parlant la nostra llengua catalana, que llavors ens volien prohibir i que ara és coneguda i estimada en el món sencer. ●

Josep Pagès Rigau

Les associacions de malalts

Voldria fer una consideració per a totes les persones afectades d'alguna malaltia crònica o minusvàlida. Ningú més que nosaltres sabem les dificultats en què ens trobem dins d'una societat cada vegada més exigent, on en moltes ocasions ens sentim diferents o desplaçats per no poder seguir el seu ritme.

Penso que la comprensió és la manca més gran que hi ha envers la persona amb una deficiència, sigui de la mena que sigui, per part d'una persona sana, aliena als condicionaments a que obligatòriament estem sotmesos i, encara que de manera inconscient, tenen una influència molt negativa en el nostre estat d'ànim.

Per això, qui més ens pot entendre és algú que es trobi en una situació semblant a la nostra. Existeixen moltes associacions de malalts, segons cada problemàtica, i aquí no en voldria anomenar cap, però el vostre metge o l'hospital mateix us

podrà informar sobre com posar-vos-hi en contacte. Jo us ho recomano perquè coneixereu gent com vosaltres, que ha patit o està patint el mateix, us sentireu confortats, aprendreu a portar millor el vostre mal, encara que no es curi, i hi trobareu una ajuda molt important. ●

Glòria Casadevall

Faula de la formigueta

Per a aquesta faula s'ha escollit una formiga, com es podia haver triat qualsevol altre insecte o animal (fins i tot racional). Però les formigues no saben d'on vénen ni on van, exposades sempre a perills insospitats. Acostumen a seguir el seu camí rectiliniament d'anada i de tornada sense variar el trajecte, a menys que hi hagi esdeveniments excepcionals.

Va néixer en un pedregar. Pocs i detestables aliments. Filla d'obreres. Per tant, per factors genètics, estava predestinada a ser també obrera. Amb el sacrifici de la nissaga, assolí amb patiments i privacions traslladar-se a una comunitat on les formigues fan el viu-viu en col·lectivitat amb nius més complexos formats per pisos o galeries que, a part de les cambres reials, comprenien habitatges i magatzems amb pitança que concentraven per passar millor els crus hiverns.

Tota la comunitat treballava amb afany, però cada cau era un món i cada formiga un misteri. Al cap i a la fi, feien el paper que els havia assignat el destí o factors citològics i trofogenètics, és a dir, treballar! Treballar i obeir! La majoria de col·legues eren fortes, portant sempre al damunt més càrrega de la que aparentment podien dur, sempre en llargues fileres d'altres himenòpters arrossegadors.

En un temps en què el sol empastifa les pedres, una colla de formigues marabutes amb estil legionari s'amotinaren provocant disputes fraticides entre els diferents caus o colònies de nius. Es produí una mutació en els trets animals, principalment en els àmbits del treball, l'afectivitat i la solidaritat. La pitança escassejava, hi hagué lluites ferotges entre companyes i àdhuc entre els membres de diverses famílies durant una colla de mesos.

No tardaren en arribar com a triomfadores les formigues alades negres i vermelles per reforçar amb estil bel·licós a les companyes de color beig. S'armà un veritable maremàgnum, doncs uns prengueren partit per les díscles, ja sia per simpatia, afinitat o por. Altres es posaren al costat de les més humils o indefenses, suscitant baralles i batusses en què es perdien membres per tots costats. No és mai solució resoldre les qüestions a plantofades. Es disputaven les engrunes a mata-degolla. Totes en varen sortir esgarrapades. Moltes quedaren baldades i altres orfes. A vegades l'atzar et capgira tota una vida! Algunes s'afegiren al carro de les vencedores, com aquells gossos perdularis que només cal que els facis un xiulet i tot seguit van corrents remenant la cua.

La nostra formigueta, no obstant les estretors de l'entorn, que era per ell mateix desvalgut, malgrat el suport de la seva família, tardà en iniciar-se en les tasques quotidianes. Aquells li procuraren certes mínimes comoditats i els mitjans necessaris per esquivar els perills que sempre assètyaven. Però les circumstàncies esmentades li feren agafar més

responsabilitat i no completar l'ensenyança paternal, essent precis fer feines feixugues per a la seva edat. La situació adversa en què quedà modelà prematurament el seu caràcter i la seva constitució infantil-adolescent. Tenia consciència que la sort no anava amb ella. Però això és una cosa que només tenen algunes privilegiades, encara que amb molta voluntat i esforç es pot aconseguir una aproximació. Era una fatalitat contra la qual no podia competir-hi. Va haver de córrer el risc que l'atzar decidís aquest aspecte. Hagué de conviure en un poblat en què notava certa hostilitat, però del qual no en podia eixir. Calia trencar. No hi havia temps per pensar amb moltes coses que d'antuvi no li acabaven d'agradar.

Les teòricament guanyadores s'apoderaren de les «nimfes» per procurar-se esclaves i servidores fidels, foragitant les que no servien o consideraven inadequades per als seus tripijocs. Companyes seves desapareixien amb una celeritat esbalaïdora, perdent el camí de retorn cap al niu. Vingué una onada de mals costums que semblava que hagués esbarriat sense solta ni volta tot allò de bo que any rere any tenia el grup de formiguers. I ella es trobà atrobilada davant de fets reals inescamotejables, i que d'alguna manera hi havia de buscar solució. Va aprendre a malfiar de les companyes. N'hi havia algunes que eren com un ratbuf repugnant! Li sabia greu que n'hi haguessin de disposades sempre a explotar les febleses de les altres. Potser és que ella era una misantropa incorregible! L'entorn d'aquells caus i de les camarades no millorava. Sovint hi havia travetes de tota mena. O com a mínim distanciament d'animals que sempre havien conviscut amb certa pau i harmonia. La miraven com un bitxo rar, com si portés marcat en el seu cos alguna hipotètica falta comesa. Això portà moltes preocupacions i maldecaps al reduït nucli familiar. Moltes de les seves amigues li giraren l'esquena ignominiosament com si fos tocada per la mà del dimoni. Hi havia moments en què la situació podia provocar un sentiment d'impotència per acabar desembocant en una postura d'indiferència o de resignació per la violència viscuda o lleugerament soterrada. Afortunadament, l'actitud d'enfrontament va anar assuaujant-se de mica en mica. Calia tornar a començar, lluitant aferrissadament per tal d'aconseguir la més petita concessió, arribant a frec del límit de resistència, fins quasi trastornar-la. Les companyes quedaven sorpreses del seu grau de fortaleza.

Per intentar millorar aquell ambient advers que es manifestava sovint per qualsevol fotesa, i sortir de l'atzucac, explorà el terreny en altres zones per tal d'assegurar-se una subsistència més tranquil·la i, treballant amb entusiasme, trencant barreres climàtiques i en un terreny més aspre i desconegut, reconstruir el cau amb afany i entusiasme, procurant oblidar tots els desplaçis i ressentiments i amb el desig

Benet Valenti i Guitart

La vida a la Colònia de Bonmatí

**durant la Revolució
Industrial**

Després d'haver narrat a L'AMIC núm. 16 en les pàgines 4, 5 i 6 «La vida a les colònies durant la Revolució Industrial» disposem-nos a comentar com va discórrer a la nostra, també durant els quaranta primers anys d'aquest segle.

Generalment, els industrials que van establir-se als marges de Ter i Llobregat van bastir les fàbriques per produir fil, però alguna colònia com ara la nostra també va ser equipada per a la fabricació de paper.

Respecte a Bonmatí, a primers d'aquest segle, malgrat la migradesa de la vida, un home disposava d'un jornal fix, un habitatge i un hort i era tan positiu que fins els nois d'aquí eren cobejats pel jovent d'altres pobles. Des d'Amer, per exemple, contemplaven la Colònia Bonmatí com un oasi de prosperitat.

Amb tot això no van pas ser tot flors i violes, també els bonmatinencs van haver de suportar circumstàncies negatives pel fet de viure en una colònia.

La cotoneria al segle XIX, a tombants del segle XX

Deu eren les hores que es treballava a les fàbriques, però si hi havia alguna baixa, per cobrir-la calia fer-ne 12, 14 i fins i tot 16, i si algun obrer patia algun accident o malaltia, o simplement no podia acudir a la feina, cobrava només els dies o hores que havia fet acte de presència a la fàbrica.

Les noies, millor dit, les nenes i els vaillets entraven a treballar a la fàbrica quan tot just tenien set o vuit anys, tot i haver-hi una llei dictada al 1908 per la qual es prohibia el treball als menors de 10 anys. Aquesta mainada, a vegades vençuda pel cansament i la son, es quedava adormida darrere de les màquines. De tant en tant, quan acudia alguna visita d'inspecció, l'encarregat feia sortir a defora els menors per una porta falsa enviant-los a jugar en un bosc que hi havia a tocar la quadra. Un cop la revisió havia estat trobada «correcta», la mainada de bell nou s'incorporava a la feina.

Un bonmatinenc, que havia viscut l'època de la qual fem esment, explicava que sols havia anat dos anys a l'escola, i com que a casa seva hi havia la càrrega de cinc germans (les famílies nombroses predominaven), els pares el van enviar a la muntanya a pasturar vaques, però el 1919, quan el noi tenia 16 anys, va esdevenir un aiguat força important a Bonmatí i va ser admès a la fàbrica amb la missió de treure fang tot el dia cobrant una pesseta amb cinquanta cèntims, mentre els homes en guanyaven dues. Les noies de 14 i 15 anys que treballaven a les contínues de filar percebien una pesseta diària. Sanitàriament, les fàbriques no eren cap prototip de netedat puix era costum que, el personal, per manca de menjador, fes els àpats a dintre de la nau, i això era motiu que les deixalles es convertissin en un llamí molt atractiu per a les rates i ratolins. Les mares, després d'haver tingut un fill, disposaven de pocs dies per refer-se i s'incorporaven molt de pressa a la feina. Mentre durava la lactància, un familiar o una veïna prenia l'infant als braços i el portava a la mare per alletar-lo. L'aire impregnat de volves causades pel cotó, unit al tuf dels olis i greixos, tanmateix era un mal nodriment per a la salut de l'infant.

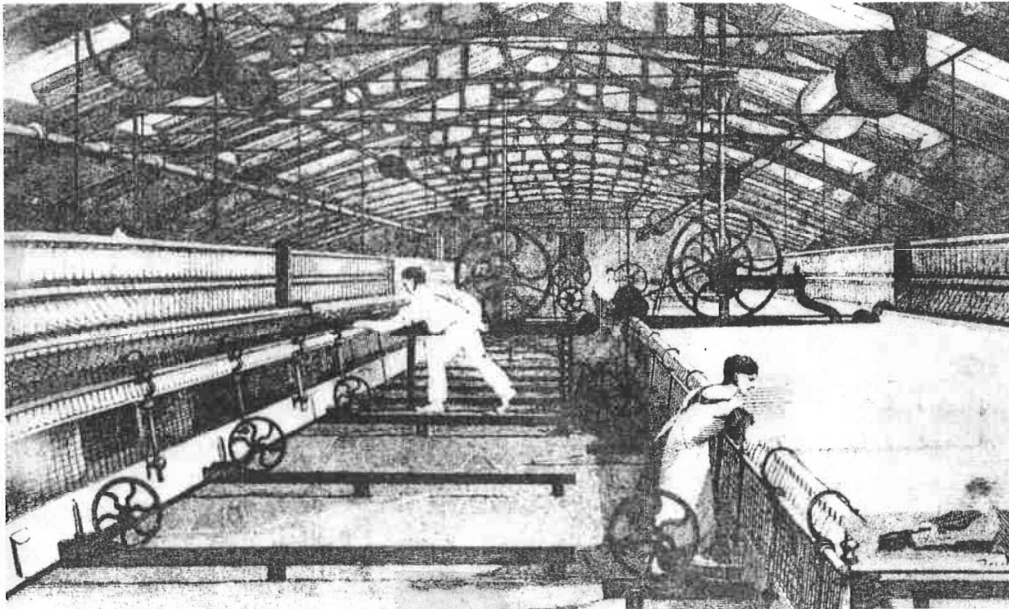
Cal remarcar també el problema que significaven els mesos d'estiu quan les turbines havien de romandre aturades per falta d'aigua. Des d'Ull de Ter no existia cap pantà regulador del cabal del riu, ja que la presa del Pasteral encara no hi era, sols estava construït l'embassament de can Coll del Rieral que

proporcionava aigua a la fàbrica Burés i el de la Farga que era propietat de la casa de Bonmatí. Per tant, les pluges hivernals, l'aigua dels rierols i torrenteres que recollia el Ter s'escolava cap al mar. En el segle XIX, a causa de tal escassetat «sempre hi havia demandes d'explotacions d'aigua del riu, l'Ajuntament de Girona compareixia per oposar-s'hi. Això ho va fer el 1878 contra la pretenció de desviar aigua del Ter a la bassa del molí de Bonmatí, perquè creia que podia perjudicar el cabal indispensable per a les indústries de la ciutat». ⁽¹⁾

El mòbil de la sol·licitud que presentava D. Manuel era l'aixecament de la colònia que somiava feia temps. En no ser aprovat el projecte, el Fundador no va tenir altre remei que esperar uns anys més. Quan a Bonmatí es trobaven mancats d'aigua per a moure les màquines, la direcció ordenava que la gent fos enviada a casa. Si tornava a arribar líquid suficient per posar en funcionament les turbines, mitjançant uns tocs de campana, s'avisava el personal per reintegrar-se novament a la feina. Del

⁽¹⁾ Girona i les aigües

Obrers a primers de segle treballant a les selfactines o màquines de filar. (Foto: Monitor)

temps que les màquines havien estat aturades sense produir, els obrers no rebien de l'amo cap mena de compensació econòmica. Aquest, sols es limitava a pagar el cap de setmana l'import de les hores treballades.

Quan esdevenia una crisi a causa de poques vendes de fil, l'obrer també n'era la víctima. Si això passava es reduïen les jornades laborals a cinc, quatre, tres i fins i tot a dos dies. En la revista *Economia* trobem que «a finals de 1920 ja s'inicià en algunes fàbriques la paralització de la feina. Es despatxaren obrers i es reduïren els dies de treball. Aquesta tendència es recuà a l'any següent entre el gener i el juny, tot un seguit de fàbriques paralitzaren el treball o reduïren els dies de feina. Aquest fou el cas, per exemple, de Bonmatí, on 500 obrers quedaren en atur en el mes de març».⁽²⁾

A primers de segle, els homes de Bonmatí ja van demostrar que eren persones emprenedores que van saber sobreposar-se i reaccionar davant dels abusos dels establiments comercials. Els mitjans per desplaçar-se a altres pobles eren ben escassos i els botiguers s'imposaven. En vistes d'aquesta manera de procedir, el 1906, un any després de ser creada a Anglès la cooperativa de consum La Econòmica, els obrers de la Colònia també funden La Bonmatinense, una societat de la qual tothom en serà membre i al llarg de la seva existència tindrà una labor molt positiva per a les economies familiars. Els anys 1936 i 37 tenia 75 famílies associades, mentre que el 1967 va arribar a tenir-ne 189.

Al 1910, al no existir cap tipus d'assegurança ni retir obrer, l'esperit agosarat dels obrers es fa notar quan van promoure la creació d'una germanat, la finalitat de la qual va ser socórrer les persones que caiguessen malaltes perquè tinguessin una ajuda per sobreviure. L'associat que estava de baixa tenia prohibit, de totes

totes, sortir al carrer per qualsevol circumstància, una norma que recollien els estatuts, que si no era respectada, automàticament l'afectat deixava de percebre l'empara. Per a casos d'operacions quirúrgiques la germanat estava adherida a la Quinta de Salud La Alianza de Barcelona.

El primer article dels estatuts de l'associació, que va prendre el nom de Germanat de Sant Joaquim i la Immaculada Concepció de Bonmatí, posa:

Article 1. «La Germanat té per objecte del socors mutu a tots els seus associats en el cas de malaltia, llarga malaltia, invalidesa, maternitat i defunció.»

En aquest mateix 1910, els bonmatinencs que han viscut gairebé a les fosques ja poden substituir l'acetilè i el carbur pel corrent elèctric, i d'aquesta manera poder visionar millor les cartes jugant a la manilla al Centro Recreativo Social.

Respecte a les famílies creients i simpatitzants amb l'Església, per complir amb els deures religiosos, se'ls permet disposar lliurement de la capella propietat de la família Bonmatí. El mossèn, que regeix a la Colònia les funcions de capellà, és una persona molt preponderant pel que fa a la vida dels veïns, tant, que obligava els barbers a tancar l'establiment de 10 a 11, l'hora que durava la missa major dels diumenges i dies de precepte.

A les fàbriques, les selfactines eren correntment conegudes per les màquines de filar o els filats. Va ser el primer tipus de màquina filadora que es va posar en marxa a mitjans del segle XIX per elaborar fil i que finalment foren reemplaçades per l'actual contínua de filar. La casa Hetherington les construïa a Anglaterra. Per al funcionament necessitaven molt espai i reportaven una alta despesa de cadenes, cordes i corretges. Sumades aquestes particularitats, el conjunt de selfactines, segons el fabricant, no reportava gaire benefici. Al filador responsable de fer

⁽²⁾ Malgrat que la revista *Economia* posi que 500 obrers quedaren en atur, és de suposar que és una quantitat errònia, puix la filatura d'aleshores donava feina a unes 300 persones.

Grup d'homes responsables del manteniment de les fàbriques H. de Vicente Casacuberta.

rutllar la màquina li era necessària l'ajuda d'un marrec, un noi que el mateix oficial llogava i del qual l'empresa no n'assumia cap responsabilitat. El cap de la setmana el filador i l'ajudant cobraven segons els quilos produïts. El preu fet era força magre i als pobres filadors, després de molt sacrifici, comptar i tornar a comptar, els números no els sortien de cap manera. Sabíem que els oficials obrers de les selfactines de Bescanó cobraven 0'90, mentre ells sols rebien 0'75. ⁽³⁾ Cansats de tanta estretor, els filadors de la fàbrica Casacuberta van decidir sol·licitar una entrevista amb el senyor Vicenç, l'amo, un home que, quan li demanaven més diners, s'irritava de tal manera que aviat perdia els estreps. Un cop reunits els operaris van exposar les diverses raons, motiu de la reclamació: van suplicar una millora econòmica que consistia en l'augment de cinc cèntims per quilo de fil produït.

Quan es va arribar a aquest punt, ai valga'm Déu, l'entrevista aviat es va acabar, puix la rèplica despietada de l'amo fou espontània i dura a més no poder; va negar-se amb rotunditat a cap mena d'increment salarial, al·legant amb fermesa que les selfactines no eren rendibles i que aviat les paraitzaria totes.

Després d'aquest raonament tan intimidatori exposat pel burgès, els pobres filadors van considerar tan negativa la seva pretensió que, desmoralitzats, novament es van dirigir a les màquines amb la cua entre les cames.

Aquest fet succeïa cap a l'any 1932, i aquell ruïnós rendiment exposat pel senyor Vicenç, a excepció d'uns mesos a l'any 1938 a causa de la Guerra Civil, era exagerat, ja que les selfactines van parar de funcionar cap al 1950.

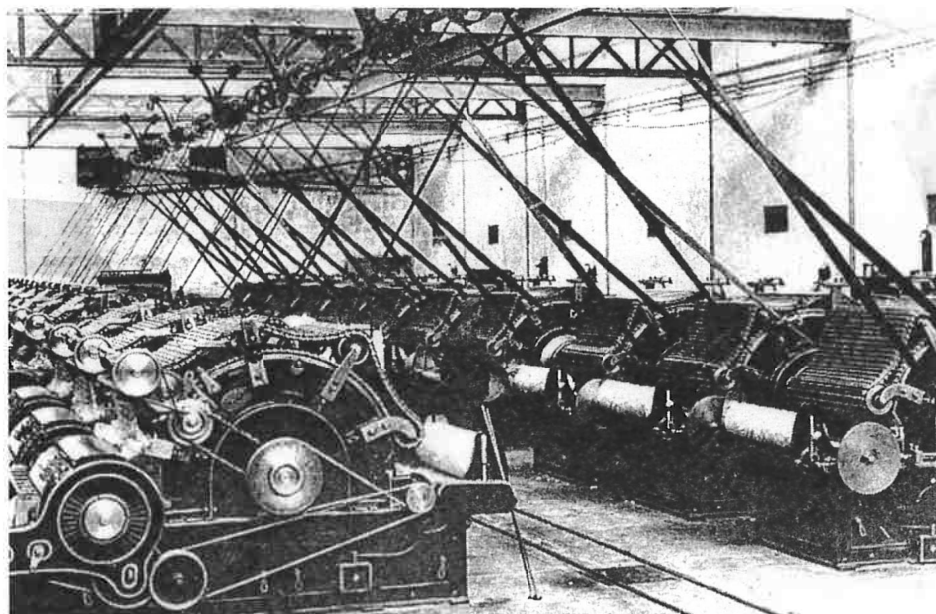
Amb tot, i quan solament feia dos anys que l'industrial cotoner Joaquim Estrany i Fills s'havia

instal·lat a la nova Colònia, els treballadors de la mateixa ja s'havien integrat al món obrer. Francesc Ferrer i Gironès en el llibre **Els moviments socials a les comarques gironines** diu: «La Federación Textil Española amb solidaritat amb els treballadors del Ripollès, el gener del 1900, també va assolir parar les fàbriques d'Anglès i de Bonmatí, on també s'originaren conflictes greus i calgué la intervenció de la Guàrdia Civil, que en marxà el 26 de gener donant-ho per acabat. Per al 20 de gener els dirigents de la Federación Textil encara demanaven solidaritat al Ripollès, a la conca del Fluvià, i a les fàbriques de Santa Eugènia, Salt, Anglès i Bonmatí».

A Bonmatí hi hagué esdeveniments greus. Van ser detingudes unes obreres «por haber cortado el cabello a otra obrera esquirola de la fábrica de Bonmatí», les quals varen tenir el suport jurídic de la Federació. El dia 1 de març, també per haver insultat i apedregat l'arrendatari de la fàbrica de Bonmatí, aquest, en passar per Anglès, va disparar tres trets de revòlver que feriren una jove d'aquesta població, segons notícies del Diari de Girona del 2 de març de 1900.

⁽³⁾ FRANCESC FERRER I GIRONÈS. *Els moviments socials a les comarques gironines*.

Cardes, màquines que en el procés de filatura neteja i individualitza les fibres formant un vel. (Foto: El Punt)

A totes les fàbriques, i les de Bonmatí no n'eren cap excepció, solia existir un grupet d'individus addictes incondicionalment a l'amo, era un grupet que generalment estava format per obrers més o menys especialitzats que, davant d'un conflicte laboral, sempre defensaven els interessos del fabricant. Cap al 1920, segons història oral, després d'haver tingut lloc una vaga a la fàbrica H. de V. Casacuberta, l'amo, per represàlia, va declarar un locaut ⁽¹⁾.

Els obrers, enfurismats, van intentar entrar violentament a la quadra davant de l'oposició d'un decidit majordom, que abrivat pel revòlver que duia a les mans els va aturar.

Com hem pogut observar, el domini que imposaven els amos a les colònies industrials, d'una manera especial a les del ram cotoner, va ser despòtic per a la subsistència de l'obrer. També cal destacar l'impuls en què lluitaven aquests homes per obtenir una vida digna i assolir unes millores no solament socials, sinó també humanes.

La creació de germandats, cooperatives de consum, ateneus i gremis és una prova evident de la iniciativa i l'empenta dels productors que no passaven d'accions locals, ja que els faltava una associació que aplegués els treballadors de la comarca i junts poder pugnar per un mateix ideal. Aquesta aliança, amb els bonmatinencs entremig, amb el temps va convertir-se en una realitat ben positiva. Fou la creació de sindicats.

Al 1900 la primera i única fàbrica establerta a la colònia ja s'havia declarat en vaga i fou una vaga que va provocar greus incidents, els resultats dels quals ja hem comentat abans. És evident que existia una lluita hostil i continuada entre patrons i obrers. En **Els moviments socials a les comarques gironines**, Francesc Ferrer i Gironès diu: «De la conjuinació

de les tres forces sindicals La Fabril Algodonera, Les Tres Classes de Vapor i la Federació del Ter i del Freser, es va crear la Federación Textil Española, una organització que va tenir molta activitat social i a més a més de ser hegemònica del Ripollès, també tenia presència pels volts de l'any 1899 a tota la conca del Ter com Anglès, Bonmatí, Salt, Girona, etc. i també Banyoles.

A la comarca del Gironès es revifa l'impuls sindicalista promogut des del sindicat de Salt i el 1919 es va constituir la Federació comarcal, a la qual, a més del sindicat saltenc, s'adheriren el del Celrà, el Arte Fabril de Girona y el Arte y Oficios de Bonmatí.

En els anys 30, el caire industrial de la Colònia féu que es desenvolupés una important activitat associacionista, existia el Futbol Club fundat el 1922, el Centre de Cultura femení, la cooperativa de consum La Bonmatinense, la germandat de San Joaquin, la Penya Lliure, etc. Altres associacions obreres eren: Unió Obrera de Bonmatí, Associació Oficis Varis Bonmatí, Sindicat Unió Obrera de Paperers, UGT de Bonmatí i Sindicat Tèxtil d'Anglès i Comarca (Secció Bonmatí, CNT/AIT). La Unió Obrera de Bonmatí amb 100 socis i escaig va ser clausurada per les autoritats governatives a causa dels fets d'octubre de 1934. ⁽²⁾

Malgrat les inquietuds socials convertides en reivindicacions constants envers els patrons, aquestes no eren suficients per amainar les topades com la que va protagonitzar el senyor Vicenç Casacuberta amb els filadors.

Contràriament, a la fàbrica del costat, la Paperera Torras, la comunió entre amos i treballadors és absoluta, ja que amb la bona entesa entre les dues parts sempre es va evitar que es produïssin aldarulls.

⁽¹⁾ Locaut: Tancament temporal d'una empresa per decisió de l'amo, generalment després que els obrers haguessin originat una vaga.

⁽²⁾ Girona pas a pas

La família Solà, també coneguda amb el sobrenom de família França, una de les més antigues de Bonmatí.

L'any 1936, la Paperera Torras, a causa de la guerra, fou col·lectivitzada i intervinguda per la Generalitat de Catalunya a petició dels obrers, però amb tot i això va continuar en mans del mateix director Gregori Labayen, i Pere Benavent, Torras Jubinyà i Miquel Torras, membres de la família propietària, formaven part del col·lectiu. Pel febrer del 1939, un cop acabada la conflagració, els Torras van recuperar oficialment la fàbrica a punt de produir amb les mateixes o millors condicions de les quals fruïa el juliol del 36.

Els Torras foren la cara i els Casacuberta la creu, una creu en la qual, malgrat l'aferissada lluita dels obrers tèxtils amb el suport dels sindicats, l'amo es mostrava intransigent. Amb tot i això, a Bonmatí hi havia la diferència, en relació a altres colònies, d'un cert apaigament equiparant la superioritat i domini que imposaven els amos. La causa era que els arrendadors dels habitatges de Bonmatí fins l'any 1939 van ser el Fundador D. Manuel i el seu fill Josep Maria. Amb aquest avantatge el compromís laboral no tenia cap lligament amb l'hortet i la casa. Certament, costa molt de comprendre el greuge que devia produir-se en altres fàbriques quan un pare de família volia deixar el lloc de treball. L'amo o els seus subordinats, sense gaires miraments, li anunciaven la sentència, un veredict que per al pobre obrer suposava haver d'abandonar l'hort i el pis juntament amb els seus familiars.

Si pensem que aquest sistema de vida el van haver de sofrir dues generacions anteriors a la nostra, aviat ens adonarem que no són més de cent anys els que separen dos móns oposats -el que van haver de suportar ells i el que sortosament avui fruïm nosaltres-.

Repasant la història trobem que l'activitat que des de primers de segle ençà van portar a cap els sindicats obrers va ser una labor d'un valor incalculable a favor del món obrer. El sindicalisme començava a donar els primers passos més o menys

segurs a les nostres contrades per abolir el domini de molts amos que només tenien per Déu el diner. Les reivindicacions per millorar els salaris, reduir les hores de treball i la pretensió de tenir un tractament més humà són un conjunt de fites tan importants que, el món d'avui, després de cent anys, encara participa de les millores per les quals van lluitar els nostres progenitors. Foren uns beneficis assolits a còpia de suors i llàgrimes.

Aquells amos que s'havien allunyat de les ciutats per valer-se de la força de l'aigua i pensaven trobar a les colònies un terreny verge per explotar, aviat van percebre que la gent ja havia après les teories que els novells sindicats els havien alligonat.

La repressió econòmica dels amos envers els menys afavorits, no solament va tenir ressò a la indústria cotonera, sinó que va repercutir en altres empreses regides per propietaris sense escrúpols. En el llibre **Els moviments socials a les comarques gironines** esfereix considerar els centenars de vagues que a començament de segle els obrers van declarar a les nostres comarques, sempre reivindicant millores socials.

Vegi's a continuació un petit extracte tret del mateix llibre, el qual palesa com els treballadors gironins, entre ells els de la nostra colònia, solidàriament amb els sindicats, a còpia de vagues i reclamacions, de mica en mica van anar millorant les raquítiques condicions socials i humanes que havien d'aguantar. Tot i que la primera colònia aixecada a Catalunya data del 1810, la present recopilació cronològica la inicio al 1852, puix a partir d'aquest any ja ens podem adonar que la lluita sense entranyes dels patrons amb els obrers ve de lluny.

Cronologia

- 1852.** A la fàbrica de filats i teixits SS. Ramió i companyia de Salt els obrers amb llurs famílies mengen i dormen a la mateixa fàbrica. «*En ella se dan a los operarios tres comidas al día, todas calientes: por la mañana sopa, y además a los hombres en la estación de verano, una especie de ensalada de tomate y pimienta que es usual entre aquellos naturales; al medio día sopa, olla o cocido al estilo del país llamado escudella, que se compone alternativamente de carne, bacalao, arroz o fideos y judías secas, y un plato de verdura: por la noche, otro guisado de dicha clase, y una ensalada cocida o cruda según la estación.*» «*A media mañana y a media tarde pan y vino*» (FENECH F. DE P. *Apuntes históricos de una expedición de verano 1852*).
Després del 1881 el tipus tradicional alimentari dels obrers anglesencs consisteix en verdura cuita i ceba i escudella amb cansalada.
- 1862.** A la contesta d'un interrogatori, l'Ajuntament de Girona afirma que la jornada laboral al tèxtil és de 13 hores i a les foneríes de 12.
- 1862.** Durant aquest any s'han redimit 161 joves quintats de les comarques gironines pagant 8.000 rals cadascun i per tant l'Estat ingressarà la quantitat de 1.288.000 rals.
- 1890.** El dia 3 de maig, en publicar-se el decret del capità general amb el qual es declarava l'estat de guerra, el governador militar de Girona es va adreçar als gironins afirmant que si la classe obrera no es comportava amb sensatesa «*seré tan enérgico y activo en la represión como lo exigen de consumo la tranquilidad y los intereses sociales*» (Diario de Girona 4 de maig de 1890).
- 1899.** Pel setembre es crea una Federación Textil Española amb la fusió de la Fabril Algodonera, Les tres Clases de Vapor i la Federació del Ter i del Freser.
- 1899.** Es decideix que el primer de maig de cada any sigui celebrat amb manifestacions a favor de la jornada de 8 hores.
- 1900.** El 5 de gener a Bonmatí i Anglès s'hi concentrà la Guàrdia Civil a causa d'unes tensions originades per alguns esquirols en les vagues declarades en solidaritat amb els obrers del Ripollès. Foren detingudes algunes obreres per haver tallat el cabell a una esquirola de la fàbrica de Bonmatí. La Federació Tèxtil Espanyola va ajudar a les detingudes. La Guàrdia Civil en va marxar el 25 de gener.
- 1902.** Reial Decret sobre la jornada laborable de dones i nens, que es fixa en 11 hores com a màxim.
- 1905.** Reglament per a l'aplicació de la llei sobre descans dominical.
- 1906.** Reglament sobre Inspecció de treball.
- 1908.** Creació de l'Institut Nacional de Previsió.
- 1908.** R. D. de 30 de desembre que prohibeix el treball a

- menors de 10 anys a les fàbriques de filatura.
- 1909.** 30 juliol. «*En Anglès, Bonmatí y Olot no sólo se ha restablecido el orden por completo, sino que en los dos primeros puntos han reanudado sus trabajos todas las fábricas. La línea de Olot ha estado restablecida desde esta mañana*» (Diario La Lucha 30 de juliol 1909). Les vagues que van tenir lloc en aquestes poblacions van ser motivades pels aldarulls de la Setmana Tràgica ocorreguts a Anglès i la Cellera el dia 28.
- 1912.** Llei que prohibeix el treball nocturn de les dones a la fàbrica.
- 1913.** Decret del 24 d'agost pel qual s'ordena una jornada de 60 hores setmanals com a màxim a les indústries tèxtils.
- 1916.** Pacte d'aliança revolucionària CNT-UGT. Les grans sindicals acorden una vaga general de 24 hores contra la carestia de la vida.
- 1919.** Es constitueix la Federació Comarcal de Sindicats (CNT) de Girona, agafant com a eix el sindicat de Salt. S'hi afegeixen el de Celrà, Bonmatí i el tèxtil de Girona.
- 1919.** Reial Decret d'11 de març sobre Retir Obrer. 18 de març. Reial Decret sobre l'Atur Forçós. Reial Decret de 3 d'abril sobre jornada laboral màxima legal de 8 hores a tots els treballs.
- 1919.** Per exigir la jornada de vuit hores van fer vaga 288 obrers de Salt, els de la fàbrica Marfà de Santa Eugènia i 55 d'una fàbrica de filats de Bonmatí. Pocs dies després els obrers de la Grober fan vaga en demanda de la jornada de vuit hores.
- 1921.** 21 de gener. Reial Decret pel qual es reglamenta el Retir Obrer fent-lo obligatori.
- 1925.** 8 de juny. Llei del Descans Dominical.
- 1932.** La CNT compta a Catalunya amb 200.000 afiliats i la UGT amb 32.000.
- 1932.** Decret que aprova el text refós sobre Accidents de Treball, obligant l'assegurança.
- 1934.** El 22 de febrer vaga a les serres Padrosa de Bonmatí de 15 treballadors que reclamen millores salarials. El jurat Mixt ho resolgué amb 24 hores.
- 1934.** El Govern de Madrid clausura sindicats i associacions polítiques a resultes dels fets d'octubre a gairebé totes les poblacions importants.
- 1936.** 24 de juliol. Decret que fixa la jornada laboral de 40 hores.
27 de juliol. Decret que fixa un augment del 15% als sous inferiors a 600 pessetes/any.
- 1939.** Llei de l'1-9-1939 dictada pel govern de Burgos, per la qual se suprimeix el sistema de capitalització del Retir Obrer i es paga un subsidi de velledat com a pensió en 3 pessetes diàries.
- 1941.** Llei de Seguretat de l'Estat. Com la llei penal, prohibeix les vagues i actes contra el govern.

El paperer

Tot i que el ram cotoner fou bàsic a la Colònia també van existir tres indústries que foren molt fructuoses per a la gent d'aquí i pobles veïns: la del paper, la de fabricació de caixes i la mineria.

La paperera Torras sempre va ser coneguda amb el nom del paperer. Va arribar a Bonmatí l'any 1903 procedent de Sant Joan les Fonts i va dedicar-se a l'elaboració de paper continu. Des del començament, Paulí Torras Domènech, junt amb el seu germà Salvador, van regir els destins de la factoria. El primer, el senyor Paulí, pel fet de residir a la Colònia, va tenir amb les famílies obreres una relació ben personal i planera, ben al revés de la que existia en colònies d'altres indrets. Durant els quaranta anys que van explotar la indústria, tot i ser molt comprensius i apreciats pel món obrer, no es mamaven pas el dit, eren severíssims si les circumstàncies ho requerien.

La plantilla la integraven cent treballadors i escaig, preferentment personal masculí, al contrari de les fàbriques de filatura que col·locaven entre 300 i 400 majoritàriament dones, nois i noies. Gairebé en totes les feines que desenvolupaven els paperaires era necessària una especialització, que com és natural precisava d'un aprenentatge. Per mantenir la bona convivència, un cop l'any, a la mateixa nau, els amos compartien la mateixa taula amb els treballadors fruit d'un suculent dinar.

L'avenença que existia entre amos i obrers es reflectia d'una manera especial per l'atenció que aquests mostraven quan fabricaven paper per a un dels més importants proveïdors: la fàbrica Nacional de Moneda y Timbre de Madrid, paper que era destinat a Anglaterra per imprimir bitllets del Banc d'Espanya. En els anys que fem referència no va haver-hi a la Torras cap vaga ni conflicte laboral; és molt comprensible ja que el salari, tant masculí com femení era superior al de qualsevol empresa local o

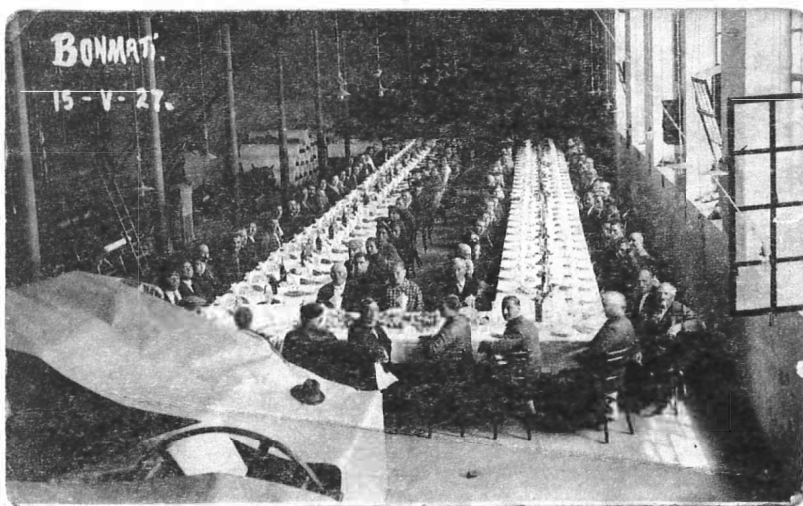
veïna. Hi havia un grup d'homes responsables i abnegats, els quals, si s'esdevenia un moment crític, intervenien perquè no s'espatllessin les bones relacions. Una fàbrica amb aquestes característiques era una empresa modèlica; l'única que trobem a les colònies en les quals el domini del senyor era preponderant i no es troben arguments negatius per explicar; els pocs supervivents d'aquella època encara serveixen un gran record de la humanitat del senyor «Paulino», ja que així l'anomenaven. Abans d'acabar aquest paràgraf relacionat amb la família Torras, no vull silenciar un acte de valor que avala la comprensió que va existir entre amos i obrers.

Era el 3 de febrer de 1939 quan es produïen els últims esbatecs de la guerra civil espanyola. Les fàbriques Casacuberta havien estat transformades per a fabricació de material de guerra i l'utilatge desmuntat jeia a les golfes de les fàbriques i a l'església. La nau de la paperera va ser mantinguda intacta a causa de la manca de paper que hi havia al país.

La nit de l'esmentat dia 4, els militars republicans destacats a Bonmatí que pressentien l'acabament de la guerra en derrota, tenien previst explotar i fer volar pels aires les fàbriques amb les golfes atapeïdes de maquinària, atrocitat tal que si s'hagués produït, hauria convertit la ferralla en metralla mortífera.

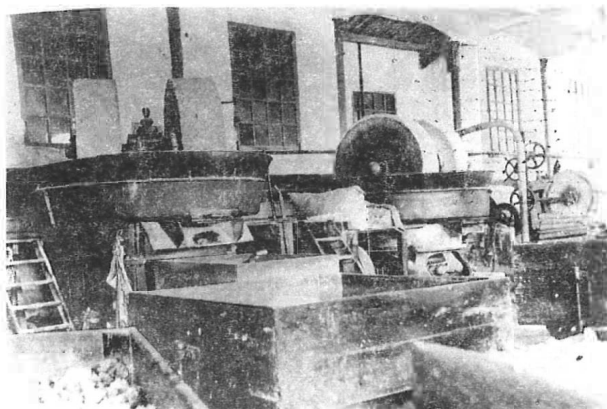
Motivat per l'avís d'un confident, cinc homes de la colònia van ser sabedors del fet, i revestits de valor i exposant llurs vides, van dirigir-se vers els militars responsables, intentant de totes totes, donar-los a entendre que l'horrorosa barbaritat que volien cometre aquella nit afectaria l'economia d'un poble treballador i a moltes vides humanes.

Els arriscats homes van fer sentir les seves veus amb decisió, més els revòlvers que duïen a les butxaques sortosament no van haver de servir. Què va passar?

Amos i treballadors de la paperera en un dinar de germanor de l'empresa.

A la plana següent, la Paperera Torras Domènech a Bonmatí, l'any 1924, i un anunci de l'empresa de l'any 1926.

S. TORRAS DOMÉNECH

Fábrica de Papel continuo -:- BONMATÍ (Gerona)

Papeles para escribir, imprimir y litografiar

ESPECIALIDADES

Apergaminaos IMITACIÓN MATIZADO, y para

-:- Impresión en máquina Offset -:-

PAPELES DELGADOS LLAMADOS BIBLIA

ALMACÉN

BARCELONA

Rambla de Cataluña, 78

Teléfono 290 G.

MADRID

Luis Vázquez de Guevara, 10

Teléfono 26-28 M.

En totes les guerres hi ha persones que es dediquen a l'espionatge, i aquí, aquest confident també va existir; el delator fou un militar de l'exèrcit republicà d'elevada graduació que amb tacte i discreció va evitar un terrible desastre. L'esmentat oficial, present en les «deliberacions del dia 3», la tarda del dia 6 de febrer, un cop conquerida la Colònia per les forces d'ocupació, es va apressar a lluir a l'uniforme les ensenyes de l'exèrcit del general Franco. A partir del 1939, després de l'ocupació, la fàbrica Salvador i Paulí Torras va experimentar un canvi radical i es van prendre decisions extremadament dràstiques, prenent les regnes administratives uns nous sobrevinguts: els tres gendres de Salvador. Paulí des del 1934 ja estava a Sarrià de Ter on havia fundat la Paperera Torras Hostench, actualment empresa matriu del Grup Torras.

La manera de pensar políticament, les enveges, les rancúnies i les repressions, però per sobre de tot la mala fe i la dolenteria d'uns pocs, poquíssims, van sembrar la discòrdia entre aquella gent que durant quaranta anys havia viscut amb harmonia. Els dirigents nous van verificar una classificació de treballadors acomiadant-ne alguns, entre ells honrats obrers que sempre havien estat fidels a l'empresa. El capdavanter del grup que el dia 4 va dialogar amb els militars fou Florenci Llenas ⁽³⁾, un home que l'any 1910 va venir a Bonmatí procedent de Salt i sortit de la presó, perquè l'any abans havia participat activament a Barcelona en els Fets de la Setmana Tràgica. Va ingressar a la plantilla de la Paperera Torras a desgrat de Mossèn «Arturo», el capellà de la Colònia, el qual va alertar l'amo dels antecedents polítics d'en Llenas. La resposta del senyor «Paulino» fou contundent i sense embuts: «No he llogat cap revolucionari, he contractat un professional que molt aviat ocuparà el càrrec de responsable a la manyeria».

En Florenci tenia unes idees socials bastant avançades per l'època que es vivia, però a l'empresa i la colònia va observar una conducta correctíssima i respectuosa a la vegada que era apreciat de tothom.

El dia 4 de febrer del 1939, en els últims moments de la guerra, va donar la prova de valor i estima a l'empresa i a la Colònia. Fou el cap de la col·lectivitat i líder de l'equip que va entrevistar-se amb els militars per evitar l'enderrocament de la Colònia. Pocs dies després de posar-se la fàbrica en marxa, l'empresa, influenciada per gent ressentida, confecciona una llista d'acomiadaments i sorgeix el fet més censurable que hom pot imaginar. El nom del nostre heroi figura a la llista dels indesitjables. L'estupor a la fàbrica i a la Colònia és d'indignació, però els moments polítics són delicats i aconsellen ser prudent i callar.

Davant d'aquest fet injustificable, el senyor Paulí de la Torras Hostench de Sarrià intervé i dona a entendre al seu germà Salvador del greu error que l'empresa ha comès. Els nous responsables d'aquesta rectifiquen i en Florenci torna a ser admès i l'incorporen novament a la plantilla. D'haver fallat la readmissió, en Llenas tenia acollida assegurada a Sarrià de Ter.

Va abandonar voluntàriament l'empresa l'any 1945 després de prestar els últims serveis de trasllat de la fàbrica a Flaçà.

L'actuació dels amos, tant se val a Casacuberta com Torras, està influenciada des de l'obra per gent d'aquí enverinada per la guerra, responsables de les depuracions a les empreses i denunciants de la gent que jeu a la presó esperant sentència.

Cap dels comandaments responsables de les represàlies, mentre va durar la guerra, no van ser mai perseguits.

(3) Es desconeix la identitat dels altres quatre obrers.

La fabricació de caixes

L'any 1927 sorgeix a la Colònia una família d'esperit emprenedor integrada per un pare i dos fills; el pare que era rodellaire d'ofici i els fills electricista un i carnisser l'altre, van intuir que fabricar caixes per envasar era una dedicació que tenia futur i no era gaire explotada.

En un any els germans es van convertir en experts fabricants de caixes de fusta.

El senyor Josep M. Bonmatí Pujol, propietari de la Colònia, els va arrendar un local annexat al molí del Llor i a la central elèctrica. Un eix provinent del molí donava la força necessària per moure uns embarrats que durant la construcció de la Colònia servien per donar potència a un taller de fusteria.

Els inicis sempre són difícils i els tres individus que tenen la residència a Anglès cada dia viatgen amb bicicleta fins a Bonmatí. Els resultats del seu bon treball aviat són reconeguts a tot arreu i l'empresa es dona a conèixer confeccionant caixes d'oli per exportar, caixes de cava, xocolata, sucre de terròs, etc.

Els Padrosa, en ocasions, enviaven les caixes sense muntar, ja que l'embalum per transportar-les encareix el producte.

Els milers i milers de caixes sortien impreses amb la marca sol·licitada pel client i el clavat es verificava quan arribava al lloc de destí. D'entre altres, treballaven per les marques Freixenet, Codorniu, Cerebrino Mandri, Xocolata Torras, Ametller, Juncosa, etc., però un dels principals proveïdors era La Indústria Azucarera de Zaragoza.

Mentrestant, la indústria creix i s'expansiona, el 1933 s'especialitza en la confecció de barrils per envasar,

preferentment productes químics i greix de Mallorca. Era un tipus de bóta que, posada al mercat, va gaudir d'una gran acceptació i els germans aviat la patentaren.

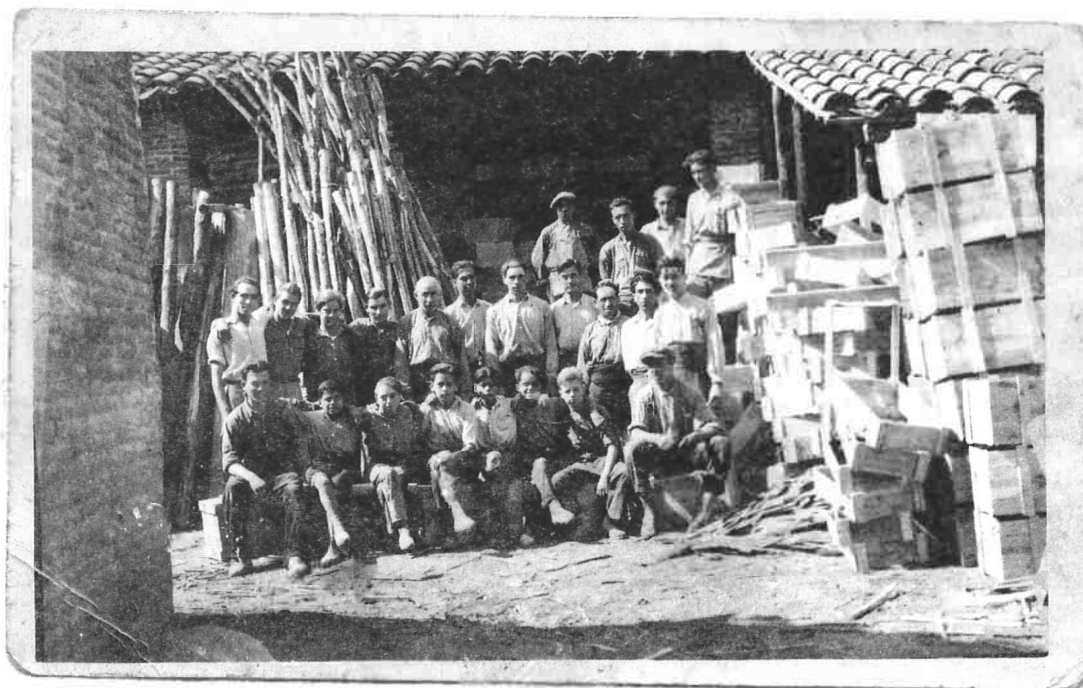
Es treballava molt, però amb pressupostos molt ajustats, ja que l'any 1934, la caixa de cava que s'enviava lliure de ports el client la rebia pel preu d'una pesseta amb trenta cèntims. El preu del tipus de bóta o barril de cinquanta quilos, sortint de fàbrica, era de tres pessetes i mitja la unitat.

L'empresa Padrosa donava feina a uns cinquanta treballadors i l'obrer especialitzat cobrava deu pessetes diàries. El mateix 1934 unes diferències salarials van ser motiu que es declarés una vaga, una aturada que només va durar un dia.

Des del juliol del 36 al febrer del 39, durant la guerra civil, es continua treballant intermitentment en règim de col·lectivitat, però un cop acabada es reorganitza de nou la indústria, ja que ha quedat ben malparada. Els dos germans surten del catau on havien romàs una bona colla de mesos a causa de la negativa d'incorporar-se a l'exèrcit republicà.

L'octubre del 1940 va ser ruïnós per a l'empresa, ja que una riuada deixà els magatzems inundats i enfangats i una gran quantitat de fusta apilada va desaparèixer per la fúria de l'aigua.

Els desbordaments del Ter amb més o menys intensitat sovintejaven i el 42 els germans Padrosa es traslladen definitivament a Anglès, on estableixen l'empresa familiar, que tot i que van tenir una curta estada a la Colònia, fou un espai de temps molt profitós per a les famílies bonmatinenques i per als pagesos de la rodalia.

La plantilla d'obriers de la fàbrica de caixes dels germans Padrosa l'any 1932.

La mineria

El bell cim de la muntanya de Sant Julià està situat a 295 metres d'altitud i durant molts anys l'home amb l'afany de trobar-hi minerals com ara barita, plom i ferro, ha escrutat el seu interior en totes direccions obrint-hi mines i pous.

El 1984, el tot just estrenat Ajuntament de Sant Julià i Bonmatí va prendre la responsabilitat d'evitar qualsevol accident i fa taponar totes les entrades de pous que posaven en perill la integritat de la gent que desconeixia el terreny, especialment caçadors i boletaires.

Es troben les primeres dades d'explotació de jaciment de galena a la muntanya l'any 1734, el mateix any que l'autor Carrera i Pol assegura que s'explotava a Osor i Anglès i altres indrets de la zona galena i ferro, sempre amb mitjans artesanals que aprofitaven el cel obert i el llum d'oli per recuperar metall (Dels Quaderns de la Selva, número 8).

En el decurs del temps han estat moltes les companyies que intermitentment han intentat treure profit de la suposada riquesa de les seves entranyes. Des dels seus inicis, les mines han tingut dos sectors. El primer estava situat entre el Carrer Nou i el Carrer Petit i el formaven tres mines: la Carlota, la Rosa i San José, en les quals predominava el plom. Darrere la muntanya, l'altre sector era el que prenia més extensió i mai no va ser tan pròsper com el primer, ja que se n'extreia barita amb una quantitat molt minsa de plom. En aquesta part, el producte va ser escàs a excepció de la mina mestra que portava el nom de la Vigilada i que era explotada conjuntament amb l'Abundant 1a i Abundant 2a per la companyia La Confianza entre els anys 1853 i 1866. Estaven situades dintre la propietat de cal Ros (Garganta). Hi va haver nombroses mines obertes; només cal anotar els noms següents: el Serrat Blanc, Santa Antonina, la Velata, la Rosario, la Josefa, la Carmen, la Manuela, Maria Pilar, Inés, Gabriela María Teresa, Ramona, etc. (mai no he sabut perquè les mines gairebé sempre porten noms femenins). Amb tot i el nombre de mines, aquestes ocupaven pocs treballadors i algunes extraccions es feien a cel obert. Eren empreses de poca envergadura que sovint produïen resultats ruïnosa. Ja ho deia un expert veterà facultatiu de mines: «*una mina es un agujero que necesita un ingeniero y un tonto que ponga el dinero*». Baixaven la barita a l'estació de Bonmatí perquè després fos carregada als vagons. Això va ser a partir del 1906, quan va ser construït el pont de Bonmatí, perquè abans havien de travessar el riu amb una barca.

Es troben algunes notes a l'arxiu parroquial de Sant Julià apuntades pel capellà mossèn Cadanet, que no tenen pas gaire importància, però referint-se al pobre

desenvolupament de les mines diu que el 1852: «*los que hi treballen o han treballat són uns pobres de Cartagena y algun gavachs, que entre lo que troben i naps que roben viuen desgraciadament, però ells de festa no en fan... eren tan tontos, que uns treballadors al saber que venien los principales per veure la obra van tirá un cabás de bernís en un altre pou dels dits per fer creure que allí hi havia mina i lo que intentaven era prolongar lo treball que crec que era cosa de tontos.*»

La Carlota, la Rosa i Sant José, de l'altre sector, posseïen força abundància de plom, com després veurem. L'època de la primera guerra europea, del 1914 al 18 i la seva postguerra va ser la més brillant i esplendorosa que va viure la mineria en general. Aital esplendor es va repetir durant els anys de la segona guerra europea i els de la postguerra espanyola. La necessitat de mineral era tan important que fins i tot als minaires se'ls subministrava productes alimentaris.

Durant aquests anys de prosperitat, entre totes, van arribar a tenir unes 300 persones col·locades. És clar que les feines de rentar i seleccionar mineral ocupaven a moltes dones i mainada, mainada que amb l'autorització del capatàs, durant la quaresma, abandonava cada dia la feina una estona perquè el capellà l'havia de preparar per fer la comunió.

L'abundant extracció de barita i plom d'aquestes mines va obligar a la companyia explotadora a aixecar un molí de 12 moles en el lloc que avui és conegut per la Plaça del Motor. Relacionat amb el molí de la barita, en una foto del 1915 del retratista Fragnoli comptem en el grup dotze homes i tres nens. La mina la Vigilada estava situada entre les masies de la Rovira i can Rigau i tenia el pou principal que superava els cent metres de profunditat. El material extret era traslladat amb matxos fins a la Rovira, després mitjançant un tir de vagonetes era baixat fins a can Verònic, passava a tocar el cementiri, travessava el pla de Bonmatí fins arribar al lloc que coneixem per can Sidro, on es descarregava i es feien les operacions de selecció i rentat.

Després, aprofitant un desnivell, per mitjà d'una «tramuja» o rampa, el mineral anava a parar al molí. Entre els anys 1910 i 20 la falta de mitjans de tota mena, entre ells el transport, es feia notar molt i això obligava les ments a ser més enginyoses. La Vigilada tenia un bon desnivell i el recorregut es feia sense cap animal; això sí, davant i darrere del tir de vagonetes, hi havia un treballador amb una galga per evitar que s'embalés. El retorn del reguitzell de vagonetes buides es feia amb un matxo.

Les moles convertien el plom extret de la barita en granet i era enviat amb saquets, mentre que la barita

W. de la mina de barita -
-St Julià de Llor-

Pou de la mina de barita de
Sant Julià del Llor.

era traslladada a una estació, segons com era feta la comanda: triturada o entera. Els propietaris, quan venien el terreny, sempre feien constar a l'escriptura que si la companyia compradora abandonava l'explotació, els terrenys tornarien a passar novament al venedor, com també tots els béns que s'haguessin construït durant les excavacions. Així en Garganta, el Ros, va recuperar tots els terrenys de la Vigilada, i en Bonmatí l'edifici del molí de la barita aixecat el 1915, local on més tard va instal·lar un motor Diesel com auxiliar de la seva indústria elèctrica. D'aquí prové que aquest espai avui encara es conegui per la plaça del Motor.

Entre els anys 1912 i 1919, va ser propietari de la Vigilada el marquès de Santmori, però després la va traspasar a Manuel Portela Valladares, un senyor que el 1934 va ser governador general de Catalunya i el 1935, cap del govern de la nació. El facultatiu de la mateixa mina era un senyor castellà de cognom Maldonado. Actualment, en el cementiri de Bonmatí, en un dels primers nínxols, encara hi ha una placa recordatòria del 1915 d'un fill seu que va morir a Bonmatí. A la Vigilada, l'any 1914, s'hi va muntar un motor auxiliar de gas pobre que pesava 16 tones, el qual va comportar greus problemes per al seu transport. També van tenir un paper molt important els enginyers de mines Bertran i Musitu i Manuel López Mandoley.

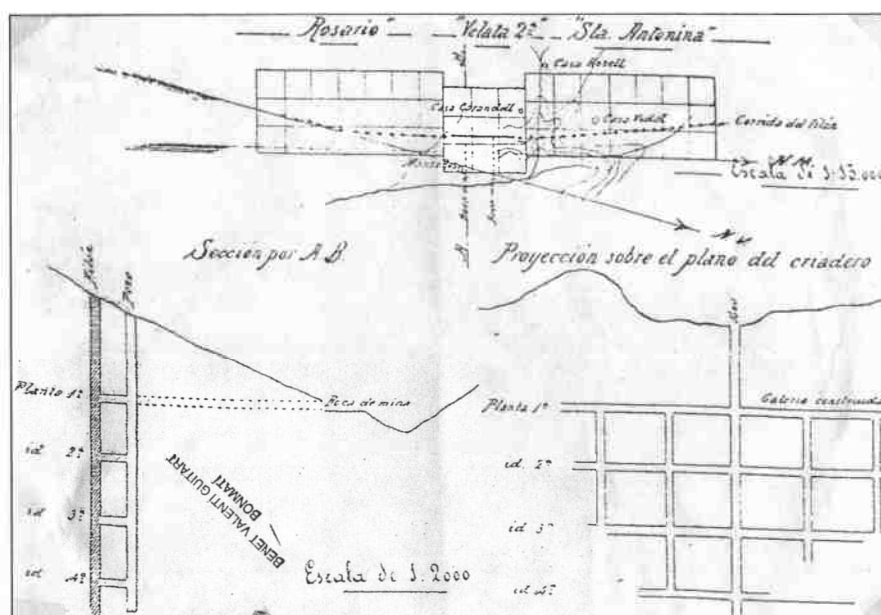
Per allà el 1920, quan la guerra europea ja s'havia acabat, va minvar l'eufòria minera i l'esmentat López Mandoley va abandonar l'empresa i es va emportar força treballadors, especialment personal vingut d'altres províncies, a treballar a Barcelona en la construcció del metro.

Explicava en Pere Rajolet que amb el carro feia les tragines de barita i que era amic del senyor Mandoley, que l'any 1923, aquest el va passejar a cavall d'una vagoneta ensenyant-li el recorregut que en aquell moment tenia el metro a mig contruir. Li explicava que tot el treball el feia mitjançant torns,

pics, pales, vagonetes i carros. És clar, la perforació de la línia del metro no era altra cosa que una galeria subterrània, com si es tractés d'una mina. De Bertran i Musitu, López Mandoley i Portela Valladares, diverses vegades n'havien fet esment a més d'en Pere Rajolet, el meu pare, en Lluís Ribas, en Lluís Sánchez i en Joan M. Bonmatí.

El segon sector minaire estava situat entre el carrer Nou i el carrer Petit i el formaven les mines la Carlota, San José i la Rosa, que van gaudir fins l'any 1921 d'una gran prosperitat. La gran quantitat de plom que hi havia adherit a al barita, adobat amb la guerra que va assolar Europa, van ser factors primordials perquè l'explotació fos pròspera. Aquests miners estaven sota el control de la companyia La Andaluza i en arribar el 1900 en va adquirir els drets un grup de propietaris format per en Bonmatí (l'Anglasell) de Sant Julià, en Bosch de Vilanna i en Casanovas i l'Auguet d'Anglès, però l'economia no va pas ser gaire falaguera. A Anglès, els jaciments coneguts per les mines del Sant Pare eren propietat de la Santa Seu i romanien tancades per falta de rendiment, i l'encarregat de l'administració, que era el Bisbat de Girona, va arrendar uns motor-bomba i altres eines a les esmentades mines de Sant Julià. Es veu que aquest grup de socis no complia els pactes de pagament, perquè es troba una nota a l'Arxiu Diocesà de Girona que diu: «1905. En mayo, reunidos en este palacio ante el senyor Sivilla (el senyor Sivilla era el bisbe), los señores Bonmatí, Cendra, Riubrugent, Casanovas, Auguet i Bosch, entregaron cien duros cada uno en pago total y estimación del arriendo de dos máquinas y sus accesorios a fin de desaguar una mina en el lugar de St. Julián del Llor».

L'any 1917, en plena guerra europea, la societat es dissol i n'adquireix tots els drets un membre del mateix grup: Josep Bosch. Aquest dona la part corresponent a cada soci, mentre en Josep M. Bonmatí i Pujol li fa un préstec de 300.000 pessetes.

Plano del 1911 de les mines de plom "Velata Ila", "Santa Antonina" i "Rosario", de 51 pertinences o hectàrees situades a Sant Julià del Llor.

Les aspiracions d'en Bosch són molt optimistes i com que pensa que el filó de les bosses de plom continua cap al riu, creu que trobarà la veta a l'altre costat de Ter. Fa alguna temptativa amb l'aprovació de la Jefatura de Minas de Gerona, però l'intent queda avortat. Ricarda i María Teresa són els noms que es van donar a les mines del fallit projecte. El lloc d'ubicació era prop de can Marquès del Pla d'Avall. La Carlota i la Rosa funcionen a tot ritme fent tornos de dia i nit i són molts treballadors de la rodalia que en depenen. Prova del florent avenç, a l'Arxiu Parroquial de Sant Julià hi ha una nota que diu: «A principis d'abril de 1853 han començat a treballar en la fundició que edificuen en lo terme de Bonmatí entre les afrontacions de Contestins i ab esta parroquia». Aquesta foneria fou aixecada per la companyia La Confianza i sempre l'hem coneguda amb el nom de la Fundaria. Al mateix edifici s'hi varen fer dues estades per als principals. Els forns estaven situats a la dreta de la casa, entre el canal i la carretera. En Joan Bonmatí i Masachs era el qui proporcionava l'aigua del rec, del qual en gaudia tots els drets. Un dia nefast i trist enterbolirà la vida laboral de les mines. Serà una desgràcia que perdrà la vida de set persones, que moriran ofegades a l'interior de la mina.

Però abans de comentar aquest fet luctuós cal esmentar-ne un altre d'anterior. Era l'any 1867 i va morir d'accident en un pou en Joan Bonmatí Masachs de 34 anys, amo de la casa Bonmatí i pare del qui seria fundador. El tràgic accident va ser interpretat maliciosament i després de molt de temps d'investigar el cas, els tribunals de Girona van dictaminar que havia estat una desgràcia fortuïta sense intencionalitat. Hi va haver diverses versions sobre el fet. En una d'elles es deia que el pou de l'accident estava situat molt a prop del límit del terreny que era propietat de Joan Bonmatí Masachs, l'accidentat, i aquest, tenia la temença que la mina, en el seu interior, entrés en el subsòl de llur propietat.

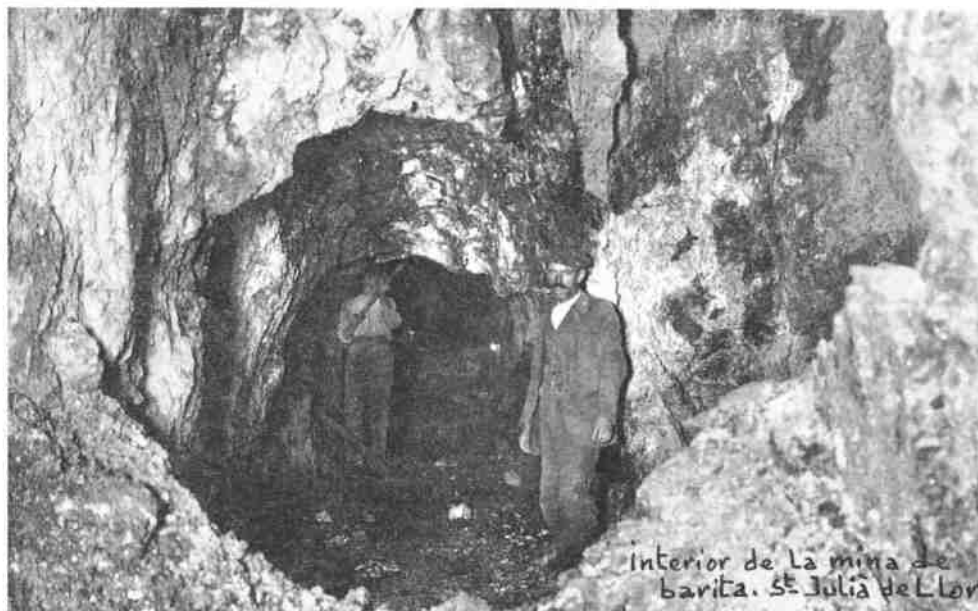
Vet ací que un diumenge a la tarda quan ningú no hi treballava, en Joan Bonmatí va intentar baixar al pou i va ocórrer l'infortuni en caure al fons del pou, on va morir.

Algú va provocar la caiguda? Els tribunals van fallar l'accident com a fortuït, per bé que l'opinió pública sempre va creure que havia estat un assassinat. Una altra versió era que a la casa pairal de Bonmatí en Joan encunyava moneda i mentre feia aquesta feina va tenir un accident, una caiguda que va resultar mortal. Per dissimular el frau, a la nit van traslladar el difunt a la seva mina, però com que a tocar n'hi havia una altra, es van equivocar i el van portar a la mina del veí.

Tant si es certa la primera versió com si ho és la segona, com si n'hi hagués una tercera, el misteri que va envoltar el fet fou que s'esqueia en diumenge i les mines estaven paralizades.

En «Cisquet de Can Xicot», que només tenia 10 anys i ja feia de xerric a la mina, explicava que l'altre accident esmentat abans va ocórrer la nit del 20 de desembre del 1921. En el subsòl s'havia aixecat una paret de totxos per separar un espai i fer dos compartiments. La dita paret va aguantar molt bé la pressió de l'aigua, però en el departament que quedava buit s'hi va aprofundir un pou, i l'error va consistir en què quan van ser a certa profunditat varen obrir una galeria per sota del departament que retenia l'aigua. Ja feia una colla de dies que als minaires els aclaparava un cert pessimisme, perquè del sostre de la galeria es despenia algun manyoc de fang.

Quan anava a començar el torn de nit, com que els set treballadors no es decidien a baixar a la galeria per por, temeràriament, per incitar-los, l'encarregat que a l'hora es cuidava del funcionament de les bombes, va baixar desafiant el perill seguit al seu darrere per tot el personal. El temut mal presagi es va fer realitat en plena nit. L'enfonsament del departament que aguantava l'aigua va ser la causa

Interior de la mina de barita. St. Julià de Llor

Interior de la mina de barita de Sant Julià del Llor.

que hi morissin ofegats set homes; sols es va salvar l'encarregat, que va arribar just a dalt mitjançant l'escala que hi havia empotrada a la paret, però amb l'aigua que li cobria mig cos. Els dissortats negats van ser extrets a còpia de dies, ja que l'últim va ser recuperat l'onze de febrer, és a dir, al cap de 22 dies. Aital calamitat va significar la mort de set homes i l'abandonament de la mina. L'amo de l'explotació, en Bosch, va quedar econòmicament arruïnat i endeutat. A més del préstec que li havia fet en Bonmatí, també tenia pendent una forta quantitat de diners que corresponia al subministrament d'electricitat.

A Josep Maria Bonmatí i Pujol li van ser atorgades les mines i els seus béns, inclosa la casa de pagès de Can Vila. Als familiars dels set morts se'ls va assignar una indemnització de 400 duros, una compensació que no han cobrat mai. Explica un familiar dels afectats que era arrendatari de terra de cultiu de l'arruïnat propietari Bosch, que els van bonificar amb l'arrendament gratuït per uns pocs anys fins que va passar a ser propietat d'en Josep Maria Bonmatí.

Els cossos dels set homes foren trobats els dies següents:

3 de gener de 1922: Manuel González González, 31 anys, natural de la Unión (Murcia) i veí d'Anglès.

16 de gener de 1922: Joan Puigdemont Antioné, 48 anys, natural i veí de Sant Julià.

16 de gener de 1922: Joan Sidera Viñolas, 19 anys, i veí de Sant Climent d'Amer.

16 de gener de 1922: José Ridao Flores, 37 anys, natural de Múrcia i veí d'Anglès.

17 de gener de 1922: Esteve Vilanova Blanquera, 23 anys, natural i veí de Sant Julià.

17 de gener de 1922: Fernando Gallego García, 37 anys, natural de Mazarrón (Murcia) i veí de Bonmatí.

11 de febrer de 1922: Manuel Oller Ridao, 21 any, natural de Mazarrón (Murcia) i veí d'Anglès.

(Dades extretes del llibre d'òbits de l'Arxiu Parroquial de Sant Julià)

L'últim en explotar les mines de Sant Julià va ser Joan Ripoll i Arbolí, mitjançant un permís que li facultava l'explotació de 50 pertinences.⁽⁴⁾

L'autorització que va obtenir començava el 5 de juny de 1962, amb caducitat l'any 1980. Les mines en qüestió eren: el Serrat Blanc i la Carmen. El tècnic era Felip Tura.

L'any 1955, MINERSA (Mines d'Osor) va obrir una pista forestal en terreny de Joan M. Bonmatí Berenguer, una carretera que va del cementiri fins a les mines la Carlota, la Rosa i San José, les de l'accident, per tal de fer un estudi de la riquesa de plom que posseïa el seu interior. Els resultats no van pas ser gaire esperançadors, perquè quan augmentava excessivament el nivell de les aigües del Ter, que era molt sovint, ja que riu amunt no hi havia cap control d'embassament, les inundacions que provocava a les mines eren de grans proporcions. Com s'ha mencionat abans, l'últim a explotar les mines fou Joan Ripoll i Arbolí l'any 1972. El seu fill Enric ha aplicat una tecnologia moderna per a la recuperació de plom de les bateries, i en conseqüència ha estat el nexa entre la mineria de Sant Julià i una moderna foneria de plom.

Tal empresa que porta el nom de Minerales, Baritas y Productos Industriales de Bonmatí, ha obtingut el títol de gestor de residus amb el codi E-106.95 i actualment està aplicant uns canvis tecnològics que suposen el primer pla per reciclar bateries de Catalunya d'acord amb la Llei reguladora de residus de 1993.

Com hem pogut observar fins aquí, en el llarg dels anys, la mineria a Bonmatí no va tenir cap mena de protagonisme directe, ja que el seu subsòl no va ser mai foradat ni una sola vegada per extreure'n mineral. L'activitat minera a St. Julià, especialment en

⁽⁴⁾ Pertinença: Dret que es té a la propietat d'alguna cosa. / Terme o espai corresponent a algú per jurisdicció o propietat.

Personal de les mines de Sant Julià del Llor.

les èpoques que el món estava desgavellat a causa de les guerres, per a la Colònia va suposar una bona font d'ingressos.

Bonmatí, a primers del segle XX era un centre industrial amb una xarxa de comunicacions molt important, ja que la via del tren i dues carreteres hi passaven a tocar, això sí, amb les limitacions pròpies de l'època. Era un nucli idoni per als pagesos de Vilanna, Trullàs, Constantins, les Serres i Sant Julià del Llor i fins i tot de Sant Climent. El mil·lenari poble de Sant Julià sempre ha estat dedicat a la pagesia i la mineria, però la fundació de la colònia, a causa de la proximitat, va aportar als habitants abundosos beneficis econòmics, uns guanys que provenien dels jaciments de la seva muntanya.

Les famílies que arribaven i que havien immigrat d'altres terres cercant feina a canvi d'uns diners eren gent molt humil i d'un estament social molt baix. Eren treballadors originaris de Múrcia, Cartagena i Almeria, que amb llurs famílies o sense acudien als comerços de Bonmatí per tal de fer les provisions setmanals. Per a una gent de condició social tan minsa, que no estava avesada a cobrar un sou fix, arribar al dissabte els suposava la celebració d'una orgia. L'oficina de les mines estava situada al número 7 del carrer de Sant Ramon i els vespres del cap de setmana, un cop havien cobrat, fatigats per la duresa de la feina, sense mandra, recorrien els carrers com si fos un viacrucis; anaven de cafè en cafè i d'hostal en hostal malversant els diners que tant havien hagut de suar i que feia poques hores havien percebut. Com hom pot suposar acabaven el recorregut mig pitofs. En els anys d'esplendor miner, la Colònia va augmentar força el nombre d'habitants, ja que en un mateix pis vivien amuntegades diverses famílies. El nivell cultural també era tan migrat, que a la Colònia alguns van conservar els costums de la terra d'origen, una pràctica molt lloable fins a cert punt, però eren uns hàbits tant cafits d'ignorància que els bonmatinencs qualificaven d'extravagants.

Explicava en Lluís Sánchez, testimoni d'aquella època, que en alguna avinentesa, una casa en la qual va esdevenir una defunció, la família va vestir amb les millors robes el difunt col·locant-lo després allargassat al llit, i quan els paisans l'anaven a visitar l'incorporaven al mateix llit tot dient-li: «*levántate Pepe, saluda a tus amigos que vienen a verte*». De tant en tant posaven el mort dempeus i l'exposaven darrere de la finestra de l'habitació perquè pogués contemplar els amics quan passaven pel carrer, i per a més inri, en el cementiri, els parents li cavaven un clot ben profund, segons ells «*para que no vuelva a salir*».

El rendiment de la mineria durant molts anys no va pas ser sempre positiu i en algunes ocasions fins i tot el negoci s'esdevenia ruïnós. Això era motiu que de tant en tant les empreses suspenguessin les perforacions i el miner fos traspasat a altres companyies.

La quantitat d'immigrants que s'aplegaven a la Colònia era tan gran que l'accent i la pronúncia de la parla de diverses províncies la convertien en una babel.

Conseqüentment, quan va esdevenir el tancament de les mines van restar lesionats els comerços de Bonmatí. A l'anar-se'n els minaires de la Colònia ja no va quedar cap persona de parla castellana, sols s'hi expressava la parella de la guàrdia civil de tant en tant quan efectuava les periòdiques visites. Per altra banda, l'any 1927, amb motiu de l'engravament del tram de carretera de Vilanna-Anglès va arribar un andalus procedent d'Ugijar (Granada) anomenat Rafael Soto, conegut popularment per en Rafaelet, mereixedor de respecte i hospitalitat per part del bonmatinencs. Fins l'any 1939 va ser l'únic resident a Bonmatí que no parlava la nostra llengua.

de viure en pau amb tot el col·lectiu, prescindint de colors, procurant ensinistrar la descendència pel camí recte amb esperit de convivència i humilitat pròpia del seu llinatge.

La vida en general és dura i sacrificada, amb una lluita constant per subsistir. És necessari evitar els perills que sempre assetgen a totes les races. Sortejar els paranys que els poderosos paren constantment per arribar a la vellesa esgotada, sense forces i tolida, tement sempre que algú a propòsit o impensadament li posi la petja al damunt i l'esclafi irremissiblement.

I ara, xacrada per l'edat, i bastant desencisada de

les diferents varietats de formigues, espera la mort amb l'esperança que «els formiguers de tant en tant es mudin de dalt a baix» per millorar les condicions de vida i de concòrdia, ja que, malgrat tot, al llarg del temps, encara té records que l'obsessionen, com el menyspreu i la supèrbia rebuda d'alguns elements, i no acaba de comprendre el sentit de la vida i es desencoratja en comprovar com algunes companyes s'entesten en seguir actuant de semblant manera, amb estructures rares i estranyes i amb odís i rancúnies que conserven fins exhaurir el seu cicle vital. ●

Pere Motjer

Fent camí

Grup de bonmatinencs durant el dinar de la 1a Trobada d'exalumnes, celebrada el 5 de maig de 1985. En aquesta festa també es fa camí.

Benvolguts amics i amigues lectors;

M'agradaria parlar-vos, en aquestes quatre ratlles, d'un tema que d'uns anys cap aquí em sorprèn, en definitiva, d'un tema social. No pretenc però, en cap moment, fer una anàlisi científica, ans al contrari, una reflexió personal i humana del tema en qüestió.

Fa aproximadament deu anys que visc a Bonmatí, municipi situat en la frontera entre la Selva i el Gironès. Quan vaig arribar-hi em sentia una persona forastera a qui molts saludaven, malgrat no conèixer a quasi ningú. Segurament molts de vosaltres compartiu aquestes sensacions amb mi, cosa que us permetrà entendre millor la meua experiència aquí citada.

No obstant això, i a causa del caràcter especial dels pobles, anava ampliant, dia rere dia, el meu ventall de coneixences i amistats, la qual cosa m'arrelava més i més en aquest indret. Gràcies a la bona acollida i al vostre tarannà senzill, anava compartint amb vosaltres unes il·lusions, uns sentiments i unes ganes de fer... difícilment possibles en una ciutat on tothom es mou més individualment i amb un esperit més egoista i competitiu.

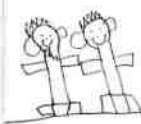
Foren precisament aquestes ganes de fer que m'induiren a participar en algunes de les activitats que s'anaven organitzant, any rere any, al poble. A mesura que han passat els anys, aquest municipi s'ha

caracteritzat per un dinamisme sa que sorprèn als forasters que s'hi acosten. Dinamisme canalitzat al desenvolupament d'un gran nombre d'activitats, totes elles diferents i exitoses, i que, pel seu grau d'organització i compromís, així com per un tarannà lúdic i divertit, capten l'atenció dels vilatants, tot induint-los a prendre-hi part. I és precisament aquí on el grau de socialització i companyonia de la gent pren realment importància i a on les relacions humanes es fan més fortes. És aquí on es veu tot el rerefons de la qüestió, allò que sovint es valora poc i que sens dubte és el tronc principal que aguanta el brancatge. I si no digueu-me si seria possible endegar tasques si la força, el coratge i la il·lusió no fossin els capdavaners. Així, fent pinya, no ens desil·lusionem si les coses no acaben de sortir com havíem previst, ens donem suport mútuament, mirem sempre el costat positiu de les coses i lluitem endavant.

I això que dic no és tan sols un missatge sinó, com deia, una vivència de 10 anys d'antiguitat. Una experiència que vull transmetre a totes aquelles parelles joves que volen establir la seva residència en el municipi.

Gràcies a totes les persones que m'he anat trobant i m'han ajudat a fer camí. ●

Rosa Taberner

Durant el temps que va passar ingressat a l'Hospital de Barcelona, amb motiu de la seva greu malaltia cardiovascular, el mestre, escriptor i el nostre primer secretari, el traspassat Sr. Josep M. Ministral Masià, va rebre una visita, que el va complaure moltíssim, de membres de l'Associació ACARD, els quals el varen animar a formar una associació a Girona una vegada recuperat.

A la seva tornada a Girona va posar fil a l'agulla i l'any 1986, amb un grup d'amics afectats de cardiopaties, va crear l'associació com a secció gironina de l'Associació catalana ACARD, que té la seva seu a Barcelona.

Entre les seves activitats, hi trobaríem la de conscienciar tots els ciutadans de la importància de portar una vida saludable per a aquest òrgan vital que és el cor, mitjançant les següents iniciatives:

- Propaganda a la premsa i la ràdio i conferències divulgatives sobre com prevenir les malalties cardiovasculars.
- Formació d'uns equips de voluntaris per visitar els malalts cardíacs dels hospitals de Girona, coordinats pels respectius serveis d'atenció al malalt.
- Exposar en aquestes visites la pròpia experiència personal, animant al malalt i la seva família a assolir una total recuperació física i psíquica.
- Al mateix temps d'oferir-los uns fulletons d'orientació, entregar a cada malalt una cinta de cassette amb melodies catalanes en una cara, i a l'altra música de la comunitat autònoma d'on són originaris. A l'hora de fer aquestes gravacions s'ha rebut l'ajuda de gairebé totes les disset comunitats de l'Estat espanyol, a les quals s'ha demanat la seva col·laboració en aquesta obra benèfica-social.

Al cap d'un temps, per imperatius legals i per obtenir la personalitat jurídica, per tal de rebre l'ajuda que algunes entitats ens oferiren, es féu necessària la fundació d'una nova associació. Amb aquest motiu es redactà la següent Acta fundacional:

«A la ciutat de Girona, a les 7 hores de la tarda del dia 1 de febrer de 1993, es reuneixen en un local de la Casa de Cultura Tomàs de Lorenzana de Girona dinou senyors relacionats, els quals prenen els següents acords:

- 1r-** Constituir l'Associació Gironina de Prevenció i Ajuda a les Malalties del Cor amb les sigles GICOR.
- 2n-** Aprovar els Estatuts ja presentats en la reunió que va tenir lloc al Santuari de Santa Afra de Ginestar el dia 21 de novembre de 1992, acta aprovada i signada, en la sessió d'avui, pels socis fundadors.
- 3r-** Procedir a l'elecció de la Junta Directiva per votació entre els presents, la qual ha quedat composta pels

membres i càrrecs següents: Rafael Masià Martorell, president; Emili Caula Quintana, sotspresident; Josep M. Ministral Masià, secretari; Lluís Closas Julià, sotssecretari; Enric Monguilot Pijuan, tresorer; Miquel Garcia Palou, sotstresorer; Francesc Ventura Siqués, Joan Baró Seguí, Miquel Sels Güibes, Benet Valentí Guitart, Francesc Roig Costa i Josep Ruhí Bataller, vocals».

Posteriorment, per motiu de defunció o de malaltia de cinc membres de la Junta, que els impossibilitava per desenvolupar les seves funcions satisfactòriament, en Assamblea ordinària i prèvia petició d'ells mateixos, foren substituïts quatre vocals i el secretari pels següents membres: Lluís Duran Massaguer, Josep Carreras Jordà, Lluís Esteve Jornet i Narcís Pujol Martí, com a vocals, i Pere Cornellà Creus, com a secretari, els quals han continuat amb les activitats que es resumeixen a continuació.

L'Associació GICOR, d'àmbit provincial, dedica les seves activitats a l'ajuda i prevenció de les malalties del cor. Així, dos dies a la setmana i d'acord amb la direcció de l'Hospital Dr. Trueta de Girona, s'organitzen visites de membres de GICOR que han tingut malalties coronàries als malalts hospitalitzats i als seus familiars directes, amb l'objectiu d'infondre'ls ànims i demostrar-los, amb l'exemple en viu dels visitadors, que aquestes malalties són curables i que, una vegada superades, permeten portar una vida normal. Des de l'inici de l'activitat i fins avui hem visitat, animat i atès més d'un miler de malalts.

També dos dies per setmana, i amb la col·laboració del Departament d'Activitats Ciutadanes de l'Ajuntament de Girona, s'organitzen uns cursets de gimnàstica en el Pavelló de Fontajau (on el Casademont Girona juga els seus partits de bàsquet a la lliga ACB). Es tracta d'un curset dissenyat específicament per GICOR, adequat a la capacitat i necessitats de les persones afectades de cardiopaties, i que es desenvolupa sota la direcció d'un tècnic en educació física i la supervisió d'un metge cardiòleg. Aquest curs, que es fa d'octubre a juny, ja ha arribat a la seva quarta edició i enguany el segueixen una vintena de persones.

Cada dijous no festiu s'efectua una caminada en grup per algun dels bonics paratges que envolten Girona. Es fan aproximadament 6 ó 7 quilòmetres, és a dir, unes dues hores de marxa, i s'acaba amb l'íntim convenciment d'haver fet un favor important al cor.

Una vegada al mes s'organitza una excursió que sol portar-nos a punts turístics de la comunitat catalana -Pirineus, jardins de la costa, Barcelona, Delta de l'Ebre, etc.- i en acabar el curs el mes de juny se'n fa una altra d'extraordinària, de dos o tres dies de durada, que de

moment ens ha portat a França, Andorra, la Manxa i altres destins. Sempre ens fem acompanyar d'algun guia professional per tal d'il·lustrar-nos en el millor coneixement dels valors culturals, històrics i paisatgístics de la zona que visitem. Ja portem fetes 84 sortides.

També organitzem conferències impartides per cardòlegs, psicòlegs, dietistes, etc. de reconegut prestigi, acompanyant les disertacions amb vídeos, diapositives i transparències. Es porten a terme a la Sala d'Actes de Benestar Social de Girona o a la Casa de Cultura si es preveu una major assistència.

Així mateix ens desplaçem a poblacions de la província, invitats pels departaments de sanitat dels respectius ajuntaments, per fer xerrades sobre normes de prevenció d'accidents cardiovasculars. De moment hem fet col·loquis a Palafrugell, la Bisbal, Sant Hilari Sacalm, Platja d'Aro, Besalú, Caldes de Malavella, etc., així com en diversos locals socials.

Mantenim una estreta vinculació amb la societat germana de França «Coeur et Santé» i organitzem

trobades al país veí, on assistim a conferències de cardòlegs francesos, particularment a Perpinyà. Hem sigut afalagats i condecorats per les autoritats municipals de les ciutats visitades i socis de l'entitat francesa ens han acompanyat als actes celebrats en els locals municipals de Perpinyà, Ceret, Albí i d'altres.

Els francesos també es desplacen a Girona i són correspostos amb les mateixes atencions per part nostra i de les autoritats locals i comarcals.

A més, col·laborem amb la «Fundación Hispana del Corazón» i la seva revista *Corazón y Salud* junt amb els quals organitzem, anualment, els esmorzars «cardio-saludables» en alguna escola de la província.

També cada any, normalment el mes d'octubre, celebrem la «Setmana del Cor» amb un conjunt d'activitats per tal de conscienciar la població de la importància de dur una vida sana per evitar els accidents cardíacs.

Per acabar, cal destacar que tots els actes a celebrar són anunciats prèviament mitjançant programes. ●

Josep Carreras

La motivació

Un any més aprofito l'espai que em cedeix la nostra revista per parlar-vos d'aquesta paraula que, com a professional de l'ensenyament, considero màgica: «motivació».

Penso que és molt important que la gent i sobretot els infants estiguin motivats, sentin interès i curiositat per les coses que els ofereix la vida.

Tots sabem que hi ha nens/es que miren amb ulls encuriosits gairebé tot el que els envolta: un company/a nou, una joguina, una pel·lícula... mentre que d'altres «passen» i només s'interessen per coses molt concretes.

Jo, des de l'institut, observo alumnes que tenen ganes d'aprendre o de fer activitats -sortir d'excursió, veure un vídeo...- i d'altres que ja pots anar provant perquè sempre posen cara de fàstic i avoriment. A vegades em pregunto: la motivació és extrínseca, i per tant som els professors/es que no sabem motivar els nens/es, o intrínseca, i com a tal ja neixem motivats o desmotivats, és a dir, que qui neix «passota», ja pots anar fent, que és com si piquéssim sobre ferro fred.

La resposta jo no la sé, però sí que puc dir-vos que els nens/es que són motivats des de petits tenen més interès per aprendre coses noves i formar-se com a persones que aquells que no són estimulats per les famílies.

Què podem fer per motivar-los?

Penso que és important que els pares dediquin temps als seus fills, que contestin les preguntes que els menuts fan d'una manera clara i natural (encara que siguin compromeses), que facin activitats junts -anar d'excursió, veure la tele o una obra de teatre,

passejar, jugar...-, que afavoreixin la seva relació amb altres companys/es, i que els donin facilitats per desenvolupar activitats que estimulin la seva creativitat -música, dansa, dibuix...- o que el propi infant ens demana, com ara els esports. Cal també que els expliquin contes, ja que aquest món fictici i fantàstic els permetrà ser imaginatius i creatius.

És important que el nen/a tingui la possibilitat de fer i provar coses perquè així podrà anar prenent consciència dels seus interessos i desitjos, de les seves habilitats i capacitats. Penso que la vida és saber triar en cada moment allò que ens convé per així poder evolucionar com a persones. Qui només coneix un camí no té llibertat per escollir.

No voldria oblidar parlar-vos dels adolescents, aquests «mig adults-mig infants» que ens treuen de pollaguera, que només ens contradiuen i no expliquen res del que fan. És una etapa de crisi, de rebuig contra tota forma d'autoritat i de canvis en la seva escala de valors. Paciència! El treball fet pels pares fins aquest moment crucial de la vida crec que no és en va. L'adolescent que ha crescut en una família on s'ha procurat educar-lo, inculcar-li valors -amistat, llibertat, responsabilitat, esforç...- possiblement podrà superar aquesta etapa amb més èxit que un altre noi/a la família de la qual l'hagi deixat «anar al seu aire».

En acabar aquest escrit sobre la motivació, de la qual se'n podrien dir moltes més coses, només vull remarcar que tots podem motivar en més o menys grau els nostres fills; únicament ens cal una bona dosi de paciència, esforç, dedicació i... molt d'amor. ●

Marta Cos Sagué

Comiat i benvinguda

Igual que al llançament d'un coet, dels que tiren russos i americans, per a la conquesta de l'espai obert, el compte enrere ha començat.

Ens referim a la fi del segle -que és final d'un mil·lenni, alhora així l'actual, el vint, s'acaba i el vint-i-u ja és a la porta.

Tot i que existeixen opinions diferents i sobre l'inici no hi ha acord -sigui a principis o finals de l'any vinent- és un esdeveniment d'un gran valor.

És el tancament d'una etapa, -que referida al segle són cent anys- d'una evolució tan accelerada, que el món ha fet un pas de gegant.

I no parlem del canvi de mil·lenni perquè, en mil anys, aquest nostre món ha fet uns canvis tan extraordinaris, en tots sentits, que no té comparació.

Especialment en la segona meitat, d'aquesta centúria que acabem, ha avançat tot a tal velocitat que ningú no sap allà on arribarem.

La ciència ha fet avenços tan grans que ha revolucionat la humanitat, el que ahir era nou, avui no tant i demà ja ha quedat desfasat.

La medicina ha allargat la vida, amb tota mena de transplants; ja s'ha posat el peu a la Lluna i la tècnica avança veloçment.

Però en el camp de l'electrònica, de la comunicació i la informàtica, l'evolució ha estat tan ràpida que sembla una novel·la fantàstica.

Malgrat tot, no s'ha vençut el càncer, que encara segueix fent grans estralls i ha sortit un mal nou, la sida, que no entén de classes ni de rangs.

I un problema greu és la droga, introduïda per gent sense entranyes, que ha destruït moltes famílies, tot cobrant-se, també, vides humanes.

Si hi afegim les dues guerres mundials i la civil, nostra, de trist record i d'altres, sense oblidar les racials, veurem que no tot el que llueix és or.

Quelcom que tampoc no s'ha pogut abastar és que l'home deixi de ser violent; tal volta perquè, tal com el món va, pressions i neguits ens tornen intransigents.

Per tant, en fer balanç d'aquest segle, trobem aspectes positius i negatius, que ens desequilibren la balança, si volem ser imparcials i objectius.

Malgrat tot, és just que l'acomiaquem agraïts pel que ens deixa de positiu; mentalitzant-nos que ens esmerçarem en millorar el que resti de negatiu.

Amb aquest esperit, acollim el nou intentant d'equilibrar ciència i humanitat, per tal que no s'oblidi, el nostre món, dels aspectes que no s'han solucionat.

Que quan salutem el segle vint-i-u homes i dones estiguem conscienciats, que ara és el moment oportú per millorar la nostra Societat.

Si la ciència ens permet viure més anys i la tècnica ens dona facilitats, dediquem bona part dels nostres afanys en vèncer els neguits i l'ansietat.

Treballem perquè siguem més lliures, i perquè la PAU elimini els rancors, fent un món on tots hi puguem viure i que ens permeti recuperar els valors.

Que no sigui sols un simple somni, d'un poeta o d'un idealista, sinó una realitat que ens porti el nou segle que està a la vista.

Lluís Torner i Callicó

Amb aquest poema desitgem a tothom una bona sortida i una millor entrada d'any, de segle i de mil·lenni, sigui quina sigui la seva condició, lloc de procedència o raça, a canvi que tots ens sapiguem esmerçar en intentar aconseguir de treballar per fer un món més solidari, on tothom hi tingui cabuda i en el qual el respecte mutu ens permeti viure en PAU.

Si així ho fem, o almenys ho intentem, ens podem felicitar i desitjar-nos mútuament i sincera PER MOLTS ANYS!

Finalment, tinguem un record per tots aquells i aquelles que desitjaven il·lusionats de poder abastar aquesta important fita, però que, en haver hagut d'emprendre el viatge cap al Més Enllà, no els ha estat possible d'aconseguir.

Quatre ratlles d'en Cinto

Deixeu-me començar aquest escrit saludant a tots els amics i seguidors d'aquesta fantàstica revista, avisant-vos però, que la meua faceta no és escriure, sinó que sóc un dels tants jubilats de la comarca que tinc dos «passatemps» que al llarg dels anys he anat cultivant: els cargols i els bolets. Així intentaré parlar-vos-en però sempre des del meu punt de vista.

Buscar cargols i bolets

Tot i que la paraula buscar és correcta, però com sembla que has d'arribar al lloc, carregar i marxar, quan en realitat has d'intentar anar al lloc correcte, passar-hi temps sense perdre la il·lusió i, probablement, puguis tornar a casa amb alguns exemplars, la més adient i que jo mateix utilitzo és CAÇAR, tant per als cargols com per als bolets.

Donat que estem a la tardor, deixem que els cargols creixin una miqueta més i anem a parlar només de bolets. Això sí, tenint en compte que no us ho explica una persona «titolada» en el tema, sinó només un boletaire de la comarca, titllat però, per molts, com el que obre i tanca la temporada.

Centrem-nos en les rodalies d'aquest emblemàtic poblet envoltat de natura, de boscos i muntanyes, de rierols i del mateix riu Ter: BONMATÍ.

Algunes persones hem anat des de sempre a passejar pels camins de bosc però, poc a poc, ben segur que a causa de l'elevació del nivell econòmic, l'augment dels temps d'esplai, la millora de la xarxa de carreteres, l'increment de vehicles, i probablement també a les pujades dels pensionistes!, la situació ha canviat radicalment: anys enrere pocs érem els qui anàvem per aquests rodalies, quasi tots gent d'aquí, ara en som molts, i gent d'arreu.

Alguns no passen més enllà dels caminets marcats, diuen que fan esport; altres, a l'arribar el mes d'agost ja només anem mirant el cel per endevinar quan cauran les primeres pluges.

Si l'«home del temps» no s'ha equivocat, ja cauen les primeres gotes i després d'esperar els 21 dies que calen, ja surten els primers bolets de la temporada, que són els *rossinyols*, *ciurenys*, *ous de reig* i més endavant els *pinatells*. Per acabar creixen els *escarlets vermells* i els *escarlets blancs*. Tot i que hi ha centenars d'espècies, les anomenades abans són les que més creixen per aquests voltants.

Cal llevar-se de matí

per ser dels primers i tan bon punt el sol punteja ja has de ser a lloc. Caminant entre corriols, bardisses, travessant rierols, turó amunt, turó avall, amb el cistell penjant del braç i l'esquena més sovint ajupida que dreta, vas escarbotant, amb compte, els llocs on, pels signes que tot boletaire coneix, n'hi pot haver i vas omplint el cistell.

Això sí, has d'anar en compte de no malmetre res, ni cap bolet, bo o dolent per a l'estòmac, perquè ecològicament cada un té una missió per tal de fer funcionar els processos de l'ecosistema.

Has d'anar en compte de no recollir cap bolet verinós com el *mataparent*, el *tarrendós de cama alta i amb pics verinosos*, entre d'altres. Tampoc no és recomanable collir-ne cap que no es conegui correctament, ja que pot ser perillós.

Quan s'acosta l'hora de dinar ja pots tornar ser a casa amb el cistell més o menys ple, i mentre comentes la jugada ja fas plans per a la propera sortida.

Els darrers anys s'ha passat d'anar a caçar bolets només durant les estones d'oci a voler-ne fer negoci:

Així hi ha pobles que celebren anualment la fira del bolet, tal és el cas de Setcases, que enguany ha dut a terme la 7a edició reunint un miler de persones i una collita de més de 200 espècies diferents.

Els bolets es vénen a bon preu: són molt apreciats a la cuina, són la base de molts plats sofisticats, però també es poden gaudir cuits de manera senzilla: a la brasa, fregits amb ceba i també amb només all i julivert.

Si tens paciència també pots recollir-ne de petitons per amanir amb oli, vinagre i pebre, per fer d'entrant en qualsevol banquet.

I ara no dispo de més temps, ja que tinc el cistell a punt i els bolets ben segur que m'esperen.

On?

Com tots els boletaires, haig de respondre; AL BOSC, doncs tots som una mica recelosos a l'hora de descriure els llocs on més creixen els bolets, però qualsevol persona pot acompanyar-me, i si em pot seguir, podrà esbrinar molts punts on podrà omplir el seu cistellet!

Només vull recordar-vos que:

No és el millor boletaire qui porta el cistell més ple de bolets, sinó el que no deixa empremta pels llocs on ha passat, n'hagi o no n'hagi trobat.

Gràcies per brindar-me aquesta oportunitat. ●

Cinto Carreras

Per una Nadal més autèntic

Aquest article pot interessar principalment a dos tipus de persones: aquelles que no saben exactament què celebrem per Nadal i, també, aquelles altres que sí tenen clara aquesta festa i precisament per això voldrien un Nadal més autèntic.

La celebració del Nadal als països desenvolupats està molt lluny de l'esperit del primer Nadal d'ara fa dos mil anys. Per a molta gent aquesta festa es redueix a reunions familiars (sovint poc sentides) i a un consum extralimitat. Segurament que els motius que més han provocat aquest sentiment superficial tan allunyat del que hauria de ser han estat els següents:

A.- Interessos comercials que inciten a un consum exagerat a canvi de pagar uns preus injustificadament elevats, però que tothom accepta perquè «és Nadal».

B.- Destemporalització de les festes en avançar-se cada any més les guarnicions dels carrers, il·luminacions especials, venda de loteria de Nadal en ple mes d'agost, etc.

C.- Una mancança generalitzada de cultura bíblica al marge de creences religioses, la qual està motivant que cada dia hi hagi un nombre més elevat de persones que no entenen moltes obres d'art, certes festes, els signes dels temps, etc.

Així doncs, el que actualment està succeint en molts casos és que tothom s'apunta a la festa encara que no tothom sap per a què es fa i què se celebra. Aquest fenomen és impensable en els països llatinoamericans, on la cultura de la festa -sentida- està molt arrelada i, per tant, tothom sap l'origen i el motiu de cada festa del poble.

Però, què va passar ara fa dos mil anys en el primer i més autèntic Nadal sense societat de consum, ni loteria, però amb alegria? Imaginem-nos que amb la màquina del temps retrocedim 20 segles i ens situem a l'any 0:

Ja feia molts d'anys que uns profetes, és a dir, uns «futuròlegs» que parlaven de part de Déu, havien anunciat la vinguda d'un home que seria el fill de Déu, on naixeria, qui seria la seva mare, que un estel ho anunciaria al món i que uns astrònoms «d'Orient» el seguirien, ... Tot això estava predit i escrit en els llibres dels profetes i la gent d'aquelles contrades, que eren bons coneixedors d'aquells llibres bíblics, estava a l'expectativa, ja que el que no s'havia profetitzat era el moment en què això es produiria. Un dia es van despertar amb una gran sorpresa: uns pastors (gent senzilla del poble) explicaven a tothom que havien tingut l'aparició d'uns àngels de Déu que els havien dit que aquell nen que tant esperaven, que venia a salvar la humanitat de les seves ofuscacions, ja havia nascut; a més, els havien indicat i descrit el lloc on el trobarien. Així doncs, la curiositat s'apoderà de la gent i això va

fer que es convertissin en el centre d'atenció Jesús, Maria i Josep instal·lats en una humil gruta al poble de Betlem, on també van fer acte de presència els astrònoms guiats per l'estel. La gent, en veure acomplides totes les prediccions que els profetes havien fet i sent conscients del que això significava per a tots, van fer gran celebració dintre de l'esperit de senzillesa en què van esdevenir tots els fets. Segurament que tot això va ocórrer a principis de Primavera, però aquest factor és secundari.

I per a què va venir Jesús? A grans trets, i sense ànim d'aprofundir-hi, podríem dir:

- per proposar-nos unes pautes de conducta que farien possible un món fonamentat en la solidaritat i la pau,
- per canviar d'una vegada per totes la idea de mort que tenia aterrida a tantes persones per la de vida després de la vida,
- per establir un nou pont entre el Creador i la humanitat,
- per donar-nos noves idees per tal d'entendre'ns millor amb nosaltres mateixos, amb els altres, amb la natura que ens envolta i amb Déu (tingui el nom que tingui a cada cultura),
- en definitiva, per aportar llum davant les foscores i també les alegries de la vida.

Si considerem que les ofuscacions de la societat d'avui són la fam i la manca de recursos bàsics que pateix el 80% de la humanitat, les armes, les guerres, la insolidaritat, la prepotència, la vanitat, la corrupció, la por a la mort, la rutina, la soledat, la incomunicació interpersonal, les desigualtats socials, l'explotació, etc., i que aquestes poden ser superades amb aquesta Nova Llum (perquè les utopies només deixaran de ser-ho quan nosaltres vulguem, com la platja és una suma de granets de sorra), tenim també motius més que suficients per fer gran festa i fer menjars extraordinaris, fer-nos regals, sense passar-nos. Però com aconseguir que aquesta tingui un esperit més semblant a aquell primer i més autèntic Nadal? Destacariem, entre d'altres, una sèrie de qüestions que poden canviar moltes actituds:

- Tenir un coneixement més gran de la Bíblia independentment de si es tenen creences religioses o no, ja que aquest ens pot suposar només alguna cosa cultural o alguna cosa espiritual, això no se sap fins que un hi entra. Avui en dia tenir un coneixement bíblic independent és possible a Catalunya en haver-hi traduïda a la nostra llengua la Bíblia Catalana Interconfessional, tot sent recomanable, especialment per al jovent, la versió de butxaca.

- Potenciar la cultura de la festa viscuda i sentida de forma autèntica, la qual és ja molt típica entre els joves dels països llatinoamericans.

- Aclarir que és fals el suposat que, per reminiscències d'errors comesos per alguns membres de la jerarquia eclesiàstica espanyola durant la dictadura franquista, pensa que el cristianisme està lligat només a les polítiques de dretes o conservadores. Evidentment això

no és així i al nostre país ho demostra el fet que cada dia sigui més nombrós el col·lectiu de Cristians d'Esquerres de Catalunya.

- Entendre la vessant social tan important del cristianisme.

- Substituir la idea de «Déu que et castiga» per la de «Déu que t'estima», que és el que se'ns presenta a la Bíblia.

- Centrar la nostra atenció en aquestes festes en la representació, tan típica de Catalunya, del que va ser el primer Nadal: el pessebre.

Acabem, doncs, amb el desig que tots tinguem unes bones i més autèntiques festes de Nadal i vigilem que no ens enredin en la celebració del canvi d'any, de mil·lenni i de segle, no fos cas que el seu preu fos també triple. ●

Miquel-Albert Soler

Tòpics

Els tòpics des de sempre han identificat, encertadament o equivocada, a la diversitat de pobles o cultures que existeixen i poblen el món. A nivell mundial seria molt difícil poder-los definir, ja que esdevindria impossible identificar-los tots; a nivell europeu ja en podríem fer una aproximació, i seria més fàcil identificar-los i relacionar-los amb cada poble.

Per exemple, podríem dir que, a trets generals, els alemanys beuen i mengen a grans quantitats, que els francesos són força tancats i molt vanitosos o que els italians són poc de fiar i criden molt a l'hora de relacionar-se amb altra gent.

Tots aquests tòpics s'han anat observant i recollint al llarg de la història per grans viatgers, escriptors o coneguts historiadors, entre d'altres.

Aquí a Catalunya, a nivell comarcal, no es poden trobar grans diferències tòpiques, ja que aquestes es marquen i s'accentuen més en grans territoris, per exemple en les autonomies.

A nivell autonòmic, l'Estat espanyol sí que n'ha donat de tòpics, i molts; sovint aquests han estat motiu de mofes i retrets per part d'altres habitants de l'Estat.

Posem exemples, doncs, dels diferents tòpics que han caracteritzat als habitants de les autonomies de l'Estat al llarg de la història:

Andalusos: Diuen que són exagerats, astuts, amb molt bon sentit de l'humor, amants del bullici, del cant i del vi, i que aprecien el dormir i la vida al carrer.

Asturians: D'ells diuen que són els més generosos de l'Estat, que són molt nerviosos, molt hospitalaris i que tenen molta empena.

Balears: Al contrari dels asturians, els balears no es posen nerviosos per res del món, són molt calms. Dels eivissencs diuen que són una mica despistats i

dels menorquins que estan una mica grillats a causa del vent que bufa a l'illa.

Canaris: Tenen fama de ser amants de la bona vida, de la tranquil·litat i de l'ostentació, independentment del nivell de vida que tinguin.

Castellans: Són coneguts arreu de l'Estat per la seva sobrietat i la seva asperesa en el caràcter, però contràriament, també tenen fama per la seva prepotència envers els altres, així com pel seu aire xulesc i el gran orgull que tenen.

Gallecs: Sempre van despistats, però són molt astuts. Són excel·lents mariners i molt casolans, d'aquí els ve que sempre tinguin *morriña* quan estan fora de la seva terra. La història els ha fet eterns immigrants i grans treballadors.

Valencians: Diuen d'ells que són fogosos com la pólvora, però també barrocs i passionals. Tots els valencians tenen en comú el seu amor per la festa. Són una mica desconfiats.

Bascos: La imatge que està més extesa dels bascos és la de bel·licosos, agressius i valents, però fanfarrons, sobretot els de Bilbao. Per contra, són nobles, una mica tancats, amants de la bona taula i profundament catòlics.

Catalans: Avars i amants del lucre, però també laboriosos i emprenedors. Diuen que som poc amics de la broma i curts en paraules. Per últim ens qualifiquen de victimistes, grans pactistes i egocèntrics, a més d'estalviadors.

En fi, aquestes serien, a trets generals, les característiques de cadascú de nosaltres; que cadascú jutgi i s'identifiqui amb les característiques que li pertocuen. ●

Dani Peracaula Puigdemont

Fi de segle i fi de mil·lenni (I)

Ja estem arribant a la fi de l'any, del segle XX i del segon mil·lenni de la nostra era. Aquesta fita, que de joves veïem tan lluny, ja la tenim a la volta del camí, i per a la gent que estem classificats com d'«edat avançada», no deixa d'ésser curiós, i fins a cert punt inevitable, mirar enrere i reflexionar sobre tot el que ha passat en aquest segle, meravellós i horrorós a la vegada, segons com veiem els esdeveniments viscuts, i la part que ens ha tocat a cadascú. Meravellós per l'avenç espectacular de la tecnologia i horrorós si recordem les guerres -ben sovint inútils-, revolucions i catàstrofes de tota mena que ha viscut la humanitat.

Com no recordar aquells anys llunyans i simpàtics amb el tren d'Olot, que deien que «era una cafetera...» però que feia ben bé el seu servei de passatgers i càrrega, parant a cada estació de la nostra comarca i àdhuc en els baixadors entre pobles. Els marrecs ens hi enfilàvem quan sortia de l'estació de Bonmatí aprofitant que no anava pas massa de pressa.

També recordo encara quan la carretera a la qual en dèiem d'Anglès era només de terra i grava i el seguit de tartanes que passaven els dissabtes en direcció al mercat de Girona. També en aquell temps -parlo dels anys 1925/1930-, la major part del transport de productes industrials o agrícoles es feia en tartanes, per cert molt semblants a les que es veien a les pel·lícules de l'Oest americà que, a peu o amb bicicleta, anàvem a veure en els cinemes de Cal Moliné o Can Gubau del veí poble d'Anglès. Tot això ens torna amb nostàlgia a la infantesa i adolescència en un món més ingenu i endarrerit que el d'avui, però molt més a to amb la natura.

Després de moltes guerres i milions de morts, el món ha fet un salt en tecnologia que de petits no podíem ni somiar. Recordo la feina que donava escoltar un partit del Barça en aquells aparells de ràdio tan voluminosos que eren més aviat màquines de fer soroll, quan avui els podem sentir i veure jugar a 9.000 quilòmetres de distància i gaudir amb tota comoditat d'una imatge i un so quasi perfectes.

Diuen que les guerres empenyen el progrés i la innovació per les necessitats que generen i, sens dubte, és ben veritat, però a un preu molt costós, ja que darrere queden milions de morts i de sofriments de tota mena per a les malaurades víctimes de cada conflicte, i d'això n'he sigut personalment actor i testimoni.

L'avenç més notable ha tingut lloc en el terreny de la tecnologia, equipaments i procediments industrials, però molt més espectacular ha sigut en el de les comunicacions. La televisió fou el primer gran invent, però avui ja queda en segon terme si la comparem amb les possibilitats dels ordinadors -que aquí en diuen «computadors»-, que permeten la comunicació instantània des de qualsevol lloc del món. Això sense comptar la gran utilitat que presenten per escriure, dibuixar, calcular, etc. El paper de l'ordinador en la societat moderna només fa que començar i crec que en els anys que vénen permetrà molts serveis avui impensables. No hi ha dubte que la humanitat ha progressat molt més en aquest segle XX que en els dinou anteriors. ●

El testament d'un torrat

Si els oceans fossin de vi,
no estaria pas de més
que tots fóssim mariners.
Si en cau per la popa
per anar torrat com una sopa,
ens tirariem tots amb una gran solidaritat
a salvar l'accidentat,
i cantariem al·leluia
enmig de la gran xocamulla.
Fins i tot els ferotges taurons
serien molt més bons,
deixarien d'ensenyar les dents
i estarien sempre contents,
i segur que acabarien fent uns llavis petoners
que serien d'allò més.
Viure terra endins també seria un do diví
si rius i rierols fossin de bon vi.
Si les noies perdessin la seva pudícia
millor estona tothom passaria.

La contínua borratxera ens tindria a tots agermanats
sense que hi hagués amos ni empleats.
Amb molt clar l'enteniment
us faig aquest testament,
que no vingui a la funerària comitiva
qui no m'hagi apreciat en vida,
i que ningú no se senti obligat a fer de mi bon comentari
perquè ja estic a l'altre barri.
Per gota que pugui ser
vull que m'enterrin al celler,
descansant la meva corpora
dempes darrere la porta
i em el cap sota el rajolí
de la bóta del bon vi,
per no anar assedegat
tota la santa eternitat.

Eliseu Coll

Un dels últims viatges de l'automotor al seu pas per Bonmatí, un acabament que l'autor d'aquest treball no va poder viure des d'aquí.

Fi de segle i fi de mil·lenni (i II)

Naturalment, els grans fets històrics d'aquest segle, així com els grans invents que han obert el camí del progrés, tenen un origen humà, ja siguin grans savis, polítics o dictadors.

La guerra de 1914, tan ferotge com inútil, va donar origen a grans moviments socials i canvis polítics. El més important ha sigut segurament la revolució russa que, amb el temps, va canviar la fesomia del món, un experiment que va resultar una utopia i que va fracassar deixant un reguerol de víctimes en aquell país i en molts d'altres. La recerca de la justícia social va conduir a un sistema que va resultar ser tot el contrari.

Després vingué la segona guerra mundial, on, certament, estaven en joc la llibertat i els drets humans de les persones i pobles, però que també va deixar un sembrat de destrucció i víctimes per tot arreu on va passar. Aquesta guerra també va tornar a transformar el món i va encetar un procés de descomposició geogràfica i política de la societat, amb un nou ordre econòmic i social amb la creació de noves nacions i l'alliberament de les colònies africanes i d'altres continents. És clar que avui encara queden molts pobles dominats per altres ja que, com deia el recordat «Patufet», el peix gros es menja sempre al més petit.

Darrere dels esdeveniments i avenços tecnològics hi ha els grans homes i els seus invents. Són molts aquests homes. Recordem, per exemple, els germans Wright, els dos americans que en els primers anys d'aquest segle varen fer volar el primer avió, obrint el camí a l'aviació comercial i militar fins arribar als aparells que van a la Lluna o es passegen tranquil·lament per

l'espai ben a prop dels estels. Tot això és extraordinari i crec que encara anirà molt més lluny.

Un veritable geni fou Albert Einstein. Els seus treballs i l'estudi de l'estructura del cosmos varen facilitar un munt de descobriments de caràcter científic entre els quals es compta la bomba atòmica que, fins avui, ha fet més mal que bé. Aquesta descoberta es deu també a Enrico Fermi, un geni italià que als 14 anys ja coneixia tots els secrets de la física.

Moltes coses positives deixa el segle XX i els seus grans homes, especialment en el camp de la medicina amb descobriments tan importants com la penicilina per Alexander Fleming i tot el que s'ha lograt en l'estudi i tractament de malalties que abans eren mortals i avui es poden curar amb remeis que són el fruit d'estudis científics. La gent s'ha beneficiat de tots els descobriments dedicats a la salut i avui viu molts més anys que al començament del segle, tot i que encara hi ha molt camí per recórrer.

Caldria fer esment dels grans escriptors com Gabriel García Márquez i els seus magnífics llibres, entre molts d'altres; els grans pintors com Picasso, Miró, Degàs, Dalí, etc. i els grans músics com el nostre Pau Casals, sense oblidar el cinema, que tan bones estones ens ha fet passar i que, a més d'un entreteniment, és un testimoni viu de la nostra època. ●

Pere Jané Puig (Santafé de Bogotá)

Nota de l'autor: Fa 62 anys que vaig deixar el meu estimat poble de Bonmatí.

Tú ets d'aquests?

Vivim en un món de plàstic; si et dediques a analitzar com es desenvolupa un dia de la teva vida, quedaràs decebut, i ho dic en tots els sentits, potser comentaràs que la vida és un veritable fàstic, et somriuen per després ensarronar-te, t'ensabonen per llavors demanar-te aquell favor, tot són interessos amagats sota aquella aparença amable i bondadosa de les nostres cares. El món és així i potser ho és perquè nosaltres ho hem volgut i amb les nostres accions de cada dia estem permetent que segueixi essent així; creem i construïm un món que destrueix a la persona.

El problema radica en el fet que donem importància a coses que no en tenen; l'home ha perdut el sentit original de la vida donant importància a la part superficial del món en el que vivim.

Caminem cap al desastre; al llarg d'aquest segle l'home s'ha convertit en un autèntic avariç i individualista, egoista i aferrat al materialisme, que sols és capaç de donar culte al cos i al poder, i tot aquest seguit de virtuts s'embolcallen amb un bonic paper de colors anomenat «felicitat».

I jo pregunto si això és felicitat, com es pot explicar que al llarg d'aquests últims anys les depressions s'hagin donat amb tanta freqüència com no s'havia vist a la història de la humanitat? I és que és cert, la felicitat que tenim és un engany, això sí, cal estar ocupats, ocupem-nos de pressa, no fos cas que tinguéssim temps de pensar que la nostra vida és una mena de terrible malson.

Mirem-nos, quina pena; adonem-nos que tenim por a reflexionar sobre la nostra vida, sobre nosaltres, temem el silenci perquè estem aferrats a la part material del món circumdant, ens fem pànic a nosaltres mateixos i en lloc de lluitar per perdre la fòbia intentem distreure'ns, ocupar-nos i, malgrat creure que oblidant-nos del problema i fent milers d'activitats al llarg del dia

vivim més intensament la vida, anem errats. Només aconseguirem passar pel món sense viure ni entendre res; és com mirar una pel·lícula de cinema i únicament veure imatges i oir sons, sense entendre el sentit fonamental del film, sense assabentar-nos de res, i sortir del cinema amb imatges sense un argument sòlid de fons. Què trist!

Hem perdut la comunicació entre les persones i el sentit de la família s'ha perdut també; és com si tots visquéssim en un hotel: arribes, menges, dorms, mires la televisió i fas la teva vida; si ho penses fredament, quina soledat, quina soledat! Pensem en nosaltres com el centre del món, criem als fills amb aquest exemple, quin model que som per a la societat que creix?, al llarg del dia ensenyem a no sacrificar-nos pels altres i a criticar-nos mútuament i proclamem idees com: consumeix i seràs feliç.

Però deixant a part que tots, jo inclosa, estem en aquesta caòtica i terrible roda, crec que la base de tot plegat és que ho fem i ho sabem, però ens fa mal quan ens ho diuen i en quatre línies ens despleguen la veritat. Considero que és bo reflexionar una mica, buscar només cinc minuts un dia i estar en *silenci* i pensar en la vida, en el que som, a on anem, qui som, si som feliços o és que potser ens manca pensar una mica més en els altres i en la part profunda de l'home. Ja ho diuen, tindràs por a la mort si tens por a la vida, perquè la mort forma part d'ella i temem allò que no entenem.

És bo intentar dedicar una estona a la família, intentar fer coses bones pels altres sense esperar res a canvi, perquè solament lluitant avui per fer un món sense permutes i entenent l'essència de l'existència de la humanitat, podrem ser demà quan ens llevem una mica més persones. ●

Anna Pagès i Pibernat

Elegia per l'amic Isidre^(*)

Fent un salm del record que embolcalla de dol sanglotem amb un plany la lliçó de mot tendre que de tu, bon amic, versegiant vam aprendre. Des del teu paisatge, a la font i a l'alt cim -amb octava reial d'acadèmia sublim- fins un cel tot blavís cap on has fet vol, has deixar ací el foc que amb amor vas encendre: una dèria de llum, d'amistat, de poeta... En l'esquerra un xiprer i una ploma a la dreta. Recitant tots silencis dels teus versos l'estol amb el cant de l'adéu omplirem nostra pleta.

Il·lusió pòstuma^(*)

Segur que l'Isidre, en vida, pensava alguna cosa semblant a aquelles ratlles:

Si em fos donat morir i reposar en el redós de la Colònia aimada,
em semblaria que és recomençar i renéixer en ella altra vegada;
i amb ulls sadollats d'eternitat,
sense cap fre del temps ni de les hores,
copsar tota la història del passat
i gaudir les diades venidores.

^(*) Ambdues poesies són sengles versions de les obres originals d'en F. d'A. Pujol i d'en Miquel S. Salarich, respectivament, que en Pere Motjer ha elaborat per retre homenatge a l'Isidre Casadevall.

Mèxic: una realitat amagada

El primer dia que la vaig veure em va captivar. Tenia una mirada penetrant que et convidava simplement a una cosa: a ser feliç. Ella era la Carmela, una mexicana de tan sols 6 anys, però amb una vida molt més curtida que la meua.

Quan la vaig veure per primera vegada no vaig dubtar ni un instant que tenia molt per aprendre; però... no ella, sinó jo.

La meua arribada al seu país no té gaire història, simplement l'esperança de poder continuar un projecte educatiu a les bosses de pobresa del Districte Federal de Mèxic. Aquest projecte, iniciat fa uns quatre anys per l'ONG «Acció per un futur millor», intenta educar i preparar nois i noies capaços de sobreviure en aquella zona i continuar la tasca educativa que nosaltres hem començat.

El país de la Carmela és ple de contrastos, té unes de les zones més turístiques del planeta, però tot i estar a la capital l'hi ha tocat una zona plena de fam, corrupció i sense cap tipus de valors fonamentals de cara als infants.

Els primers dies foren plens de fortes emocions: un país nou, gent nova i tot un munt de persones que esperaven que arribessin «los maestros». Tanmateix, jo ho veia amb uns ulls de desconfiança com si quelcom dolent m'hagués de passar. Però ans al contrari, en poc temps em vaig adonar de la sort que tenia de poder gaudir d'aquella esplèndida experiència.

Em va tocar fer classes a la Parròquia de Buenos Aires, situada a uns 3.000 metres d'alçada i on les famílies que hi viuen no tenen absolutament res: allà vaig conèixer la Carmela.

Els carrers tenien un aspecte lamentable de tan bruts que eren i les cases que els envoltaven no acompanyaven gaire a millorar l'aspecte. Tot era brut i ple de gossos sense cap tipus de control; les cases eren minúscules, d'uns 20 m² i preparades per poder-hi dormir tota la família, de 8 a 10 persones.

El primer contacte amb els nens va ser una mica estrany, nosaltres no estàvem ni situats i ells estaven una mica recelosos de la nostra presència, però tot va canviar quan aparegueren la Carmela i el seu germà, l'Àngel David.

Ràpidament ens vàrem adonar del que representava per a ells la nostra presència allí. Cap d'ells pensava en el que podia aprendre, ni tan sols obligats per les seves famílies, sinó ben al contrari, ells el que necessiten en gran mesura és poder riure, saltar i jugar amb tota llibertat, sense cap tipus de represàlia. S'ha de tenir present que en la majoria de casos solen ser famílies desestructurades amb els pares alcohòlics i les mares maltractades sotmeses a una pobresa profunda. És per això que ho necessiten; que ens necessiten.

La nostra intenció, ja coneguda quan érem a

La Carmela i el seu germà Àngel David.

Catalunya, continuà essent la mateixa: aconseguir mínims tals com escriure, llegir, sumar i restar.

La Carmela n'és un cas dins d'un milió, però la seva mirada, la seva rialla ens varen acompanyar durant tots aquests dies amb algunes interrupcions. La seva vida no era fàcil ja que vivia a la zona més pobre, dalt de tot de la muntanya. Sovint junt amb la seva família havien de baixar a la ciutat on treballaven com a firaires. Ella també hi treballava, no era una nena de 6 anys, sinó que era una treballadora més.

Malgrat tot, la presència d'aquests nens i nenes a l'escola ens ajudava, poc a poc, a adonar-nos d'aquell tòpic tan comú i que se'ns fa tan difícil d'entendre: no tenen res però t'ho donen tot i més, et regalen qualsevol cosa sense esperar res a canvi, simplement corresponen com poden per agrair a la seva manera el que fas per ells.

Dins de la nostra organització, gràcies a la col·laboració de famílies de Lloret de Mar i rodalies, s'està portant a terme un procés d'apadrinament de nens només amb finalitats educatives. Actualment tenim uns 50 nens apadrinats i la intenció és que augmentin fins que l'actual estructura arribi al màxim de les seves possibilitats.

La Carmela però, no va tenir aquesta possibilitat. Als sis anys no sap escriure ni llegir i probablement si ho fa, ho farà de gran. La feina de firaires no ens permet saber on estaran més endavant i els pares no podran portar-la a una escola definitiva ja que són ambulants, però així està escrita la seva història i així l'haurem d'acceptar.

La seva història és plena de capítols que, juntament amb els capítols dels altres nens ens han permès de copsar i entendre la seva trista realitat on es mouen i «conviuen»; però a més a més han provocat que nosaltres hàgim crescut molt més com a persones i que estem una mica més compromesos amb les injustícies que envolten el que podríem anomenar Tercer Món, un Tercer Món que al cap i a la fi és una part del nostre món, és un tros més de nosaltres.

Evidentment, quan arribes tens la sensació que no has fet res fins que en un moment determinat tanques els ulls i escoltes les seves rialles, t'evadeixes un moment i simplement penses quin serà el millor moment per tornar-hi. ●

Xavier Roura i Torrent (Mèxic)

Una demostració de què durant uns dies no va existir racisme entre el grup de noies catalanes i els nadius.

Un viatge al cor de l'Àfrica

Tot va començar el gener de 1999 quan cinc noies membres de la Comissió de Solidaritat de l'IES Rafael Campalans vam decidir participar en el VII Concurs d'Intermón acompanyades pel professor Miquel Güell. El concurs consistia en realitzar un treball de recerca sobre un país de l'Àfrica subsahariana.

Nosaltres vam escollir el Senegal, ja que així poguérem entrevistar diferents immigrants que resideixen a Santa Coloma de Farners. Va ser un treball al qual vam dedicar moltíssimes hores, però realment va valer la pena, i la primera vegada que vam tenir aquesta sensació va ser el 21 de maig quan ens vam proclamar guanyadores del premi, que consistia en un viatge de 13 dies a Burkina Faso, un dels 24 països més pobres del món. O sigui, que primer vacunar-nos, llavors el passaport... i el dia 25 de juny les cinc noies, en Miquel i la Marta (guia d'Intermón de Barcelona) volàvem cap a Burkina fent escala a París i una parada al Níger. La veritat, totes estàvem emocionades, era un somni, un somni que estàvem a punt de fer realitat. Però el moment en què l'avió posava les rodes sobre la pista, la sensació que vam tenir era de por. Teníem por, no sabíem què ens trobaríem, com ens tractarien, etc. La meua primera definició de l'Àfrica va ser de calor, molta calor, només de baixar de l'avió costava respirar. La mitjana de temperatura era entre 40 i 45º de dies i 35 i 40º als vespres.

A l'aeroport ens vingué a recollir el guia, en Florian, que ens va acompanyar durant tot el viatge juntament amb el seu nebot, en Rodrigue. El camí que vam fer de l'aeroport de Ouagadougou (capital de Burkina) a l'hotel on ens allotjàvem va ser un seguit de sensacions de pobresa, els carrers sense asfaltar, ple de barraques tirades als costats de la carretera i centenars i centenars de motocicletes circulant en totes direccions. Va ser molt dur, tant es veia molta deixadesa com faroles trencades i «toldos» fent de cases fins a algun hotel de 4 estrelles. Dins el mateix país vam notar-hi el contrast entre la pobresa i la riquesa!

El viatge estava format per dues parts: una de 6 dies que consistia en fer una ruta turística pel país, i els dies restants era la part de visita dels projectes d'Intermón, i per tant més contacte amb la gent. Així és

que vam agafar el Jeep i vam visitar les diferents ciutats més importants com Bobo-Dilasso o Boromo.

Un dia vam anar a un llac a veure els cocodrils, però per veure'ls fora de l'aigua vam haver de llogar un home que mitjançant una gallina lligada a un cordill, fes sortir els cocodrils! I tan que van sortir! Els vàrem poder tocar i fins i tot ens hi vam poder asseure a sobre! A més també vam poder veure elefants salvatges, micos i camaleons. Vam poder gaudir del silenci de la selva i banyar-nos en un riu! De la selva? sí, sí.. ja que una part del país és sabana.

Vam notar molt de contrast entre els pobles o ciutats i les cases aïllades enmig del camp, tant en el paisatge com en l'organització de la família. Això, en part ho poguérem conèixer quan vam visitar una ètnia del país, els lobis. Són guerrers i poligàmics, és a dir, cada home té 4 ó 5 dones amb les respectives criatures, a més viuen tots a la mateixa casa. Creuen en una mena de déus anomenats «fatitxes» que segons ells els protegeixen. Va ser una gran experiència conèixer una nova manera de pensar tan diferent de la nostra, ja que costava de creure els seus raonaments, com pot ésser el de la mort: quan una persona es mor no és per causa de malaltia ni d'accident sinó que la causa de la seva mort és el càstig d'alguna malifeta que ha fet algú de la seva família. Entenen per malifeta, robar o anar amb alguna dona que no li pertoca. Per això fan un ritual on col·loquen el mort a sobre una llitera subjectada per dos homes, i li pregunten per culpa de qui i per què ha mor. El mort segons la resposta es decanta cap a un costat o cap a l'altre. D'aquesta manera cada membre de la família diu els pecats que ha fet, és una manera de purificació, ja que cadascú es confessa. El que també ens va impressionar dels lobi va ser que les dones són les que, amb la criatura a l'esquena, han d'anar a treballar al camp.

L'altra part del viatge, com ja he dit, va ser visitar alguns dels projectes d'Intermón. I la pregunta que ens vam fer va ser: i com funciona un projecte? Bé, doncs en tots els casos Intermón és el qui aporta una part de capital per a la construcció, és a dir, ho financia i llavors els encarregats del projecte són qui el tiren endavant, qui el treballa dia rere dia. En vam visitar diversos: un

d'assecatge de mangos, l'ALM que treballava diferents àmbits com el camp o l'escola i en el qual vam visitar-hi una escola construïda per ells...

El que potser ens va agradar més en va ser un amb què ens vam sentir identificades, ja que estava format per noies de la nostra edat, 16 anys, que havien estat casades a la força als 12 anys i el marit les maltractava. Elles es van voler separar. Una dona separada és un gran pecat i la societat la rebutja, començant per la família. En aquest projecte les ajudaven a espavilar-se per si soles i s'intentava reconciliar-les amb les famílies. Una tarda la vam compartir amb una colla de nens, els hi ensenyàrem diferents jocs i la veritat vam quedar sorpreses de la seva actitud tan positiva davant dels jocs. Tot i la calor que feia, va ser una tarda difícil d'oblidar!

Dies abans de marxar vam trenar-nos el cap. Vam anar a una perruqueria de Ouaga i unes perruqueres molt simpàtiques ens van tenir més de tres hores a cadascuna de nosaltres amb tres parells de mans que treballaven, a canvi d'un miserable preu de 600 pessetes. Les hores laborals allà no tenen preu.

El que vam envejar dels africans és el seu tarannà,

la seva manera de viure; viuen la vida intensament i no estan pendants del rellotge com nosaltres! Bé... potser massa tranquil·litat i tot, perquè és impressionant haver-te d'esperar més de dues hores per tal que et serveixin el primer plat en un restaurant. Saben valorar les petites coses i allà per ser feliç l'únic que has de tenir és una gran família i molts amics. Amb tot, tots van estar molt acollidors i simpàtics amb nosaltres, tot i ser turistes blancs ens van obrir els braços.

Amb aquest viatge, ara podem desmuntar alguns tòpics africans, perquè el que hem pogut viure i comprovar és que a l'Àfrica no tot és pobresa, sinó que és un altre continent amb tradicions, cultures, races, idiomes i maneres de pensar diferents a les nostres. Així és que la sensació de por amb què vam arribar es va convertir en llàgrimes, llàgrimes d'haver de deixar-hi persones amb qui havíem conviscut tots aquells dies i que potser no veuríem mai més, llàgrimes perquè tot el que havíem vist, sentit i viscut aquells dies es convertiria tan sols en record, records molt bons d'un viatge al **país dels homes dignes**: Burkina Faso. ●

Anna Serinyà i Suy

L'alta tensió que ens amenaça

L'alarma social que ha generat la divulgació de l'avantprojecte de construcció d'una línia elèctrica de 400.000 volts entre Sentmenat (Vallès Occidental) i Bescanó (Gironès) ha mobilitzat nombrosos grups de ciutadans dels municipis de la zona afectada. NO es tracta de persones que reaccionen contra el projecte perquè la línia els passarà pel pati de casa, sinó de ciutadans que no es resignen davant d'una política de fets consumats i que reivindiquen, per tant, el seu dret a saber i a estar informats sobre unes decisions que hipotequen el futur d'una part del nostre territori. La construcció d'una línia elèctrica d'aquestes característiques constitueix una agressió al medi ambient, tant per l'impacte visual que suposarà, ja que les torres més petites tindran una alçada equivalent a un edifici d'onze plantes, com per l'elevat risc de provocar incendis forestals. A més cal afegir-hi els costos sobre la salut de les persones ja que una línia d'alt voltatge no és innòcua. Cada vegada hi ha més estudis que ens demostren que un camp elèctric tan fort, associat al magnètic, provoca importants efectes biològics en els éssers vius. Viure prop d'una línia d'alta tensió pot causar estrès, mal de cap i depressions i es considera un important factor de risc que pot provocar malalties conerígenes. És la conseqüència d'allò que s'anomena la contaminació invisible.

L'oposició a la línia no significa necessàriament estar en contra del progrés. Es tracta de defensar un

model energètic sostenible que utilitzi amb criteris racionals els recursos de què disposem, reordenant i optimitzant el conjunt de la xarxa, i d'apostar a favor del desenvolupament de les energies alternatives. Malauradament, però, les companyies elèctriques basen el seu negoci a partir de l'oferta en comptes de la demanda. Així per demostrar que aquesta línia no és necessària només cal remetre'ns a un informe de la mateixa REE (Red Elèctrica Española), divulgat per Greenpeace, segons el qual a Espanya hi ha un 37'15% de potència elèctrica excedent. Si això és cert, per què construir una nova línia d'alta tensió? Darrera la resposta a aquesta pregunta hi trobem amagats, com sempre, obscurs interessos econòmics i pressions corporativistes.

Es pot aturar la construcció d'aquesta línia? L'increment de la sensibilitat ciutadana permet exigir a les administracions i a les institucions responsables l'aplicació de nous criteris mediambientals. En poc temps la Coordinadora antilínia Montseny-Guilleries ha aconseguit que molts ajuntaments que es mostraven submissos als dictats del govern o dels partits polítics hagin aprovat resolucions en contra de la línia o bé a favor d'una moratòria. La mobilització ciutadana, doncs, és bàsica. La raó i la sensatesa són de la nostra part i aquesta és la gran força del missatge ecologista. ●

Jaume Pujolràs i Amat

Estofat de senglar

Ingredients per a la bresa:

1 ceba, 1/2 apit, 2 alls porros, 1 cabeça d'all, 2 pastanagues, 1 fulla de llor, 3 tomates, 1/2 litre de vi negre, oli, sal, pebre.

Ingredients per a la guarnició:

1/2 kg. de cebes Platllo, 1/2 kg. de patates, 2kg. de senglar.

Preparació:

Es talla la bresa i es posa en una cassola a sofregir perquè agafi color; un cop n'agafa s'hi tira la tomata i es deixa coure durant uns deu minuts, després s'hi afegeix el vi negre i es deixa reduir. Tot seguit es passa pel turmix amb una mica d'aigua i es cola amb el colador xinès.

Mentrestant, es va fregint el senglar tallat a daus i prèviament condimentat, que es posa en una cassola juntament amb la bresa i es deixa coure aproximadament 30 minuts. Les cebes Platllo se saltegen en una paella i s'hi afegeixen, com també farem més tard amb les patates tallades a daus i fregides prèviament.

Es deixa coure tot junt durant 5 minuts i el plat ja és a punt. Bon profit!

Francesc Mont i Esteva

**Bon
Nadal i
Felç
Any Nou**

ANY INTERNACIONAL
DE LA CULTURA
DE LA PAU

Llibres recomanats

Títol: **ÉTICA PARA AMADOR**
 Autor: **Fernando Savater**
 Editorial: **Ariel**

Qui més qui menys reflexiona alguna vegada sobre la manca de valors de la nostra societat i s'esgarrija amb un «on anirem a parar!» davant de comportaments poc ètics. Qualsevol noticiari serviria de mostra.

El tragí diari ens porta a no parar, i difícilment ens aturem a pensar en els fets de cada dia.

És justament amb aquest objectiu que Fernando Savater ens proposa, a partir de la lectura del seu llibre, que parem atenció sobre el mateix fet de viure, sobre la pràctica de la llibertat i dels valors que aquesta comporta. No es tracta de normes ni recomanacions, sinó de propostes de reflexió per ajudar a cada persona, segons la seva pròpia individualitat, a descobrir aquells valors que poden donar sentit a la seva manera de viure. De lectura entenedora, fàcil i agradable.

Molt interessant per a qualsevol persona que qüestioni el sentit de les coses i pretengui un comportament ètic i coherent, i molt especialment per als joves que després de complir els 14 es troben en plena crisi adolescent buscant el seu lloc com a persones.

Títol: **EL MAG DEL FRAC**
 Autor: **Josep M. Fonalleras**
 Editorial: **Cruïlla. El Vaixell de Vapor**

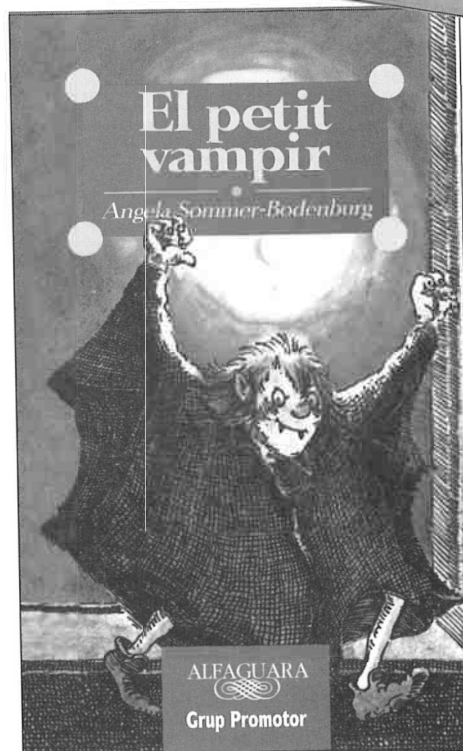
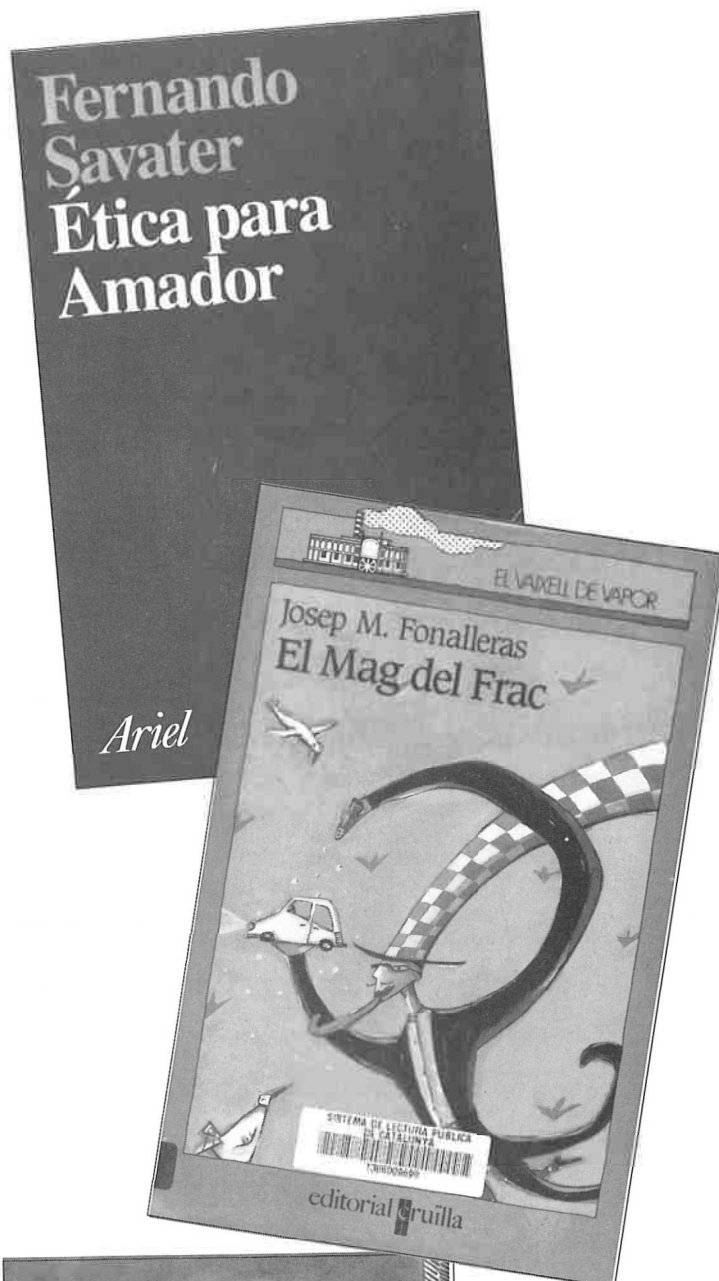
Es tracta d'un llibre il·lustrat adequat a nenes i nens que tinguin aproximadament entre 8 i 10 anys.

La Bet i la Clara viuen en un petit poblet de muntanya que un gegant afamat es cruspeix. El mag del frac, distret i despistat, vol ajudar-les i converteix el poble en una vila marinera, fet que provoca situacions molt divertides.

Títol: **EL PETIT VAMPIR**
 Autor: **Angela Sommer-Bodenburg**
 Editorial: **Alfaguara. Grup Promotor**

Aquest és el primer volum d'una sèrie de quinze llibres que tenen com a protagonista l'Anton, un nen amant de les històries de misteri que viurà un seguit d'aventures sorprenents després de conèixer en Rüdiger, un vampir de debò, de qui es farà un bon amic. Si us agrada aquest primer volum podreu continuar la vostra aventura lectora en companyia del Rüdiger i l'Anton amb aquests dos altres títols de la col·lecció que ja han estat traduïts al català: **El petit vampir canvia de casa** i **El vampir se'n va de viatge**. Per a nenes i nens a partir de dotze anys.

Pere Bagué

El verb fotre

Els insults i renecs pertanyen als registres vulgars. Són vulgarismes les paraules i expressions que es refereixen a temes tabú -certes funcions fisiològiques, el sexe, l'escarni de la religió-. Se solen emprar en moments de desinhibició o de conversa informal. En els registres formals se substitueixen les paraules que designen el tema tabú per altres que s'hi refereixen d'una manera metafòrica o indirecta i així «sonen» més bé (*eufemisme*).

El verb FOTRE és un dels més utilitzats en llengua vulgar; a més de ser sinònim de FER pot significar altres coses. Fixeu-vos en aquests exemples:

Aquesta notícia m'ha fotut (m'ha sorprès).
No sap què fotre dels diners (què fer).
M'han fotut el rellotge (m'han robat).
Et ben fotré, si t'arreplego (si t'escarmento).
Es fot del mort i de qui el vetlla (burlar-se).
Ho han fet per fotre'l (per perjudicar-lo).
No m'ha volgut escoltar, doncs que es faci fotre (que es fastiguegi).
Es fot de fàstic (s'avorreix).
Tant me fot que plogui com que nevi (m'és indiferent).
Em va fotre per terra (em va llençar).
S'ha fotut de cap i s'ha fet un trenc (ha caigut).
L'han fotut a la presó (l'han ficat).
Li va fotre una bufetada (va pegar-li).
Ja m'he cansat: foto el camp (marxo).
No et fotis a plorar, ara! (no comencis a plorar).
S'ha fotut dotze costelles com aquell qui res! (s'ha menjat).
No l'aguantaven i l'han fotut al carrer (l'han expulsat).
Fot un vent que aixeca les pedres (bufa un vent).
No em fotrà pas (no m'enganyarà).

Endevinalla

Què és allò que a Barcelona el fan i a Madrid el donen?
Fixeu-vos que moltes vegades el que en castellà s'expressa amb el verb DAR en català es diu amb el verb FER.

Dolors Vilamitjana i Carandell

Travessa local

Bonmatí és el cognom del fundador de la colònia, però sabem el nom de pila?	1	Manuel
	X	Joan Maria
	2	Josep Maria
Antigament, Bonmatí pertanyia a la parròquia de...	1	Anglès
	X	Constantins
	2	Amer
L'any 1937, quan s'edita el núm. 1 de l'Amic, el mestre és...	1	Iu Bohigas
	X	Cèsar Ballesta
	2	Joan Juanals
Els soldats republicans que l'any 1939 volaren el pont eren comandats per...	1	Líster
	X	Moscardó
	2	Durruti
A l'estació hi ha una placa que indica l'altitud sobre el nivell del mar, a Alacant, sabeu quina és?	1	143
	X	134
	2	140
El patró de Sant Julià del Llor és...	1	Sant Josep
	X	Sant Pere
	2	Sant Agustí
El pont de Sant Julià que actualment s'està restaurant és...	1	Modernista
	X	Gòtic
	2	Romànic
Quin any s'inauguraren els primers habitatges del grup Bon-Dia?	1	1969
	X	1970
	2	1971
L'església parroquial fou beneïda l'any 1973 pel bisbe de Girona...	1	Josep Cartanyà
	X	Jaume Camprodon
	2	Narcís Jubany
La segregació d'Amer s'aprova l'any 1983. Recordes la data?	1	22 de febrer
	X	25 de febrer
	2	5 de març
La trobada d'exalumnes se celebra des de l'any...	1	1984
	X	1985
	2	1988
El primer certamen de poesia, al nostre poble, tingué lloc l'any...	1	1983
	X	1987
	2	1990
Quina festivitat coincideix amb el dia de l'homenatge a la vellesa?	1	Sant Jordi
	X	11 de Setembre
	2	La Puríssima
Sabeu el nom actual del col·legi?	1	Sant Julià
	X	Narcís Junquera
	2	Sant Jordi
Quin és l'últim cens del municipi de Sant Julià del Llor i Bonmatí?	1	768
	X	850
	2	1.086

Solució: 1. X, X, 1, X, X, 1, X, 2, 2, 1, X, 1, X, X, X, 2, 1

Mots encreuats

HORIZONTALS: 1- Que correspon a cada dia. La teva. 2- Romandries en un lloc. 3- Ensaginar. 4- En aquest moment. Peça que tanca la part superior. 5- Roda sense vocals. Qualsevol peça de l'esquelet. Essa. 6- Tretzena lletra de l'alfabet català. La meva, al revés. Ara la cinquena lletra de l'alfabet. Preposició. 7- Primera claror del dia. Persona menyspreable. 8- Agreujament d'un mal.

VERTICALS: 1- Llevar o fer deixar les armes a algú. 2- Petit antílop semblant a la cabra. Article capgirat. 3- Aviva el foc. Les primeres de l'abecedari. 4- Manoll de flors. Nom àrab. 5- Encesos d'ira. Símbol de l'urani. 6- Anirà. La primera dona. 7- Infusió. Pas desvocalitzat. 49 romans. 8- Conjunt de dos pals encreuats en forma de X. Extremitat toràctica d'un ocell.

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

Solució:
 DIARI+TA
 ESTARIES
 SAIMAR+P
 ARA+TAPA
 RD+OS+S+
 M+AM+E+A
 ALBA+VIL
 RECRUADA

Una síl·laba per tres paraules

Col·loqueu en cada requadre la síl·laba que permeti formar tres paraules diferents i a la columna apareixerà el nom d'una peça de vestir.

DI- -DA
 TU- -REG
 FI- -BLE

MAR- -DOR
 ES- -TA
 RU- -DA

PO- -RA
 RE- -NAR
 NU- -RIC

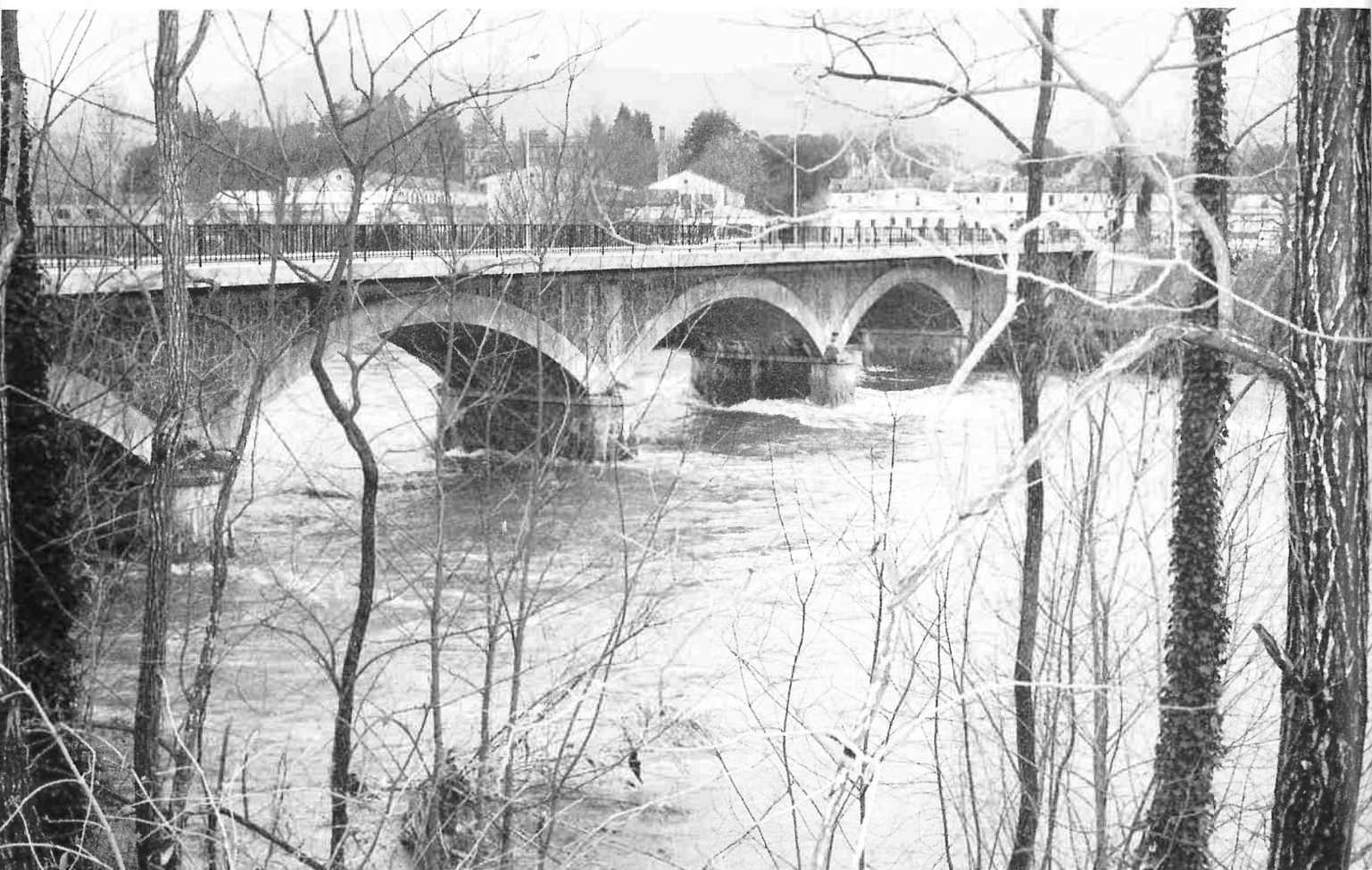
O- -DA
 MI- -RET
 DI- -MIC

FA- -NA
 MA- -NER
 CLA- -NET

Solució: A/ME/RI/CA/NA

Ara fa aproximadament cinc anys de la darrera vegada que va nevar prou per emblanquinar el terra del nostre terme municipal. Les volves de neu caigudes al llarg de la nit van arribar a formar una capa que va cobrir l'arbreda que hi ha al costat de la carretera de Sant Julià del Llor, tal com s'aprecia a la fotografia que en Josep Pérez Raventós va fer a les 8 del matí d'aquell dia d'hivern. La instantània reflecteix un paisatge tan bell com efímer, ja que un parell d'hores després la imatge d'aquesta arbreda era completament diferent en haver desaparegut tota la neu. ●

També fa uns cinc anys de l'últim cop que va ploure tant com perquè el cabal del Ter creixés prou com per arribar a crear una certa alarma entre els veïns de les cases de Bonmatí més properes al riu davant la possibilitat que es desbordés. A la fotografia d'en Josep Pérez Raventós s'observa com l'aigua, a més de cobrir tota la llera del riu, va pujar fins arribar gairebé a la base dels arcs del pont Nou. ●

La devoció a la Mare de Déu dels Àngels

La devoció dels veïns del municipi de Sant Julià del Llor i Bonmatí a la Mare de Déu dels Àngels ve de lluny i han estat nombroses les excursions que s'han fet fins al seu Santuari.

A la primera fotografia s'observa un grup de veïns del nostre municipi que van anar fins al Santuari de la Mare de Déu dels Àngels el dia 18 de juliol de 1942 amb vehicles de l'empresa Transports Bernades. Cal destacar que en aquesta data, i amb motiu de la commemoració de l'«Alzamiento Nacional», el règim franquista tolerava que la ciutadania utilitzés camions per desplaçar-se, mentre que a la resta de l'any estava prohibit transportar gent en camions. ●

Les altres dues fotografies corresponen també a una excursió que els veïns de Bonmatí van fer al Santuari de la Mare de Déu dels Àngels a mitjans de la dècada dels 50. A més d'alguns membres del grup, en una d'aquestes instantànies s'aprecia el vehicle que van utilitzar per desplaçar-se de Bonmatí fins al Santuari (Fotografies cedides per M. Gràcia Casadevall). ●

Ingenieria Ambiental Catalana, S.A.

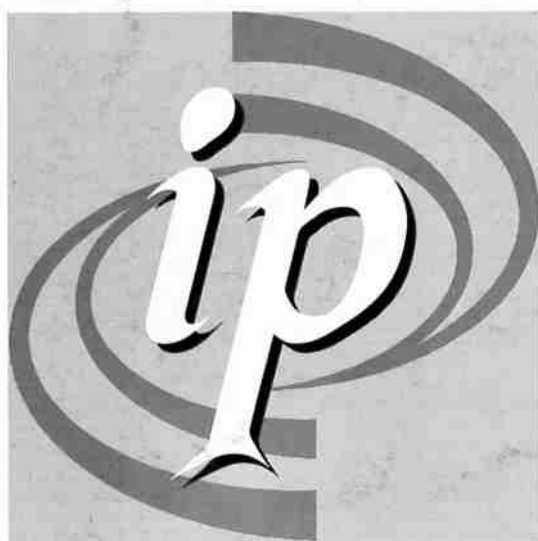
SERVEIS MUNICIPALS

Recollida domiciliària, Neteja viària,
Manteniment clavegueram, Neteja platges.

RECOLLIDA SELECTIVA

Tel. 972 64 17 57
Fax 972 64 13 91

Ctra. Calonge, s/n - Apt. Correus 177
17100 - LA BISBAL D'EMPORDÀ

**IMPREMTA
PÀGES, S.A.**

c/ de Can Planas - Paratge Ca l'Aulet, s/n.
Telèfon 972 42 01 07* (3 línies)
Fax 972 42 22 67
17160 **ANGLÈS** (Girona)
e-mail: impremtapages@mx4.redestb.es